



Приложение № 2 към Условията за кандидатстване

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР	
МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – МЪГЛИЖ, НИКОЛАЕВО, ГУРКОВО	
1. Географски район и население, обхванато от стратегията за ВОМР	
1.1. Информация за територията и населението на МИГ:	
- Списък на общините, обхванати от МИГ;	Община Мъглиж, Община Николаево и Община Гурково
- Списък на населените места, обхванати от МИГ;	Територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково обхваща общо 30 населени места, разположени в трите съставни на МИГ общини – Мъглиж, Николаево и Гурково. Община Мъглиж: с. Борушица, с. Бънзарето, с. Ветрен, с. Дъбово, с. Държавен, с. Зимница, Град Мъглиж, с. Радунци, с. Селце, с. Сливито, с. Тулово, с. Шаново, с. Юлиево, с. Яворовец, с. Ягода Община Николаево: с. Едрево, с. Елхово, Град Николаево, с. Нова махала Община Гурково: с. Брестова, Град Гурково, с. Дворище, с. Димовци, с. Паничерево, с. Жерговец, с. Жълтопоп, с. Златирът, с. Конаре, с. Лява река, с. Пчелиново
- Брой жители на населените места, обхванати от МИГ.	Броят на жителите на населените места, обхванати Местна инициативна група /МИГ/ – Мъглиж, Николаево, Гурково към 31.12.2020 г. по данни на Националния статистически институт е общо 19 595 души.
1.2. Описание на географския район и карта на територията, обхваната от МИГ:	
Територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково /нарична за краткост в настоящия документ МИГ/ се намира в Южен централен район за планиране (NUTS 2). Трите общини, обхванати от местната инициативна група се намират в административните граници на област Стара Загора, като имат обща териториална граница. Релеф: Релефът на територията на МИГ е разнообразен – от равнинни и нископланински зони до ясно изразени планински и хълмисти участъци. Геоморфоложки районът попада в Стара планина, Казанлъшката котловина и Сърнена Средна гора, като всяка от трите общини заема части от тези основни форми.	



Карта на територията:



Хидриграфия: Територията на МИГ е богата на водни ресурси, доминирана от река Тунджа, която представлява основната водна артерия за всички три общини – Мъглиж, Николаево и Гурково. Реката преминава от запад на изток и е съпътствана от значителен брой притоци и водни обекти с важно хидроложко, екологично и социално значение. **Река Тунджа е основният хидрографски елемент, пресича и трите общини, като:**

- ✓ В община Мъглиж преминава през нея по южната периферия на Казанлъшката котловина - покрай селата Ягода, Юлиево, Шаново и Зимница, в южната периферия на Казанлъшката котловина.
- ✓ В община Николаево преминава с част от горното си течение.
- ✓ В община Гурково, долината ѝ е изцяло залята от водите на язовир Жребчево, който представлява значим воден ресурс за региона.

Районът е характерен с постоянен, но сезонно вариращ воден дебит, като максимумът се наблюдава през пролетта, а минимумът през лятото. В планинските части водните течения са с каменисти легла, прагове, стръмни брегове, което ограничава ерозията. Минералните извори (като този в с. Ягода) и водоемите (вкл. яз. Жребчево) предоставят възможности за



балнеология, риболов и екотуризъм. Хидрографската мрежа на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково е добре развита, с основна доминанта – река Тунджа и множество значими притоци. Водните ресурси предлагат широки възможности за земеделие, отдых, здравен туризъм и природозащита, но същевременно изискват по-ефективно управление и устойчиво използване, особено в контекста на сезонните колебания и неравномерното разпределение на ресурсите между отделните общини. Територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково попада в район със значителен потенциален риск от наводнения, съгласно Плановете за управление на от наводнения риска (ПУРН) изготвени от Басейнова дирекция за изследване на водите в Източнобеломорски регион с център Пловдив.

Климат: Територията на МИГ попада в умерено-континенталната и преходно-континенталната климатична област. Този климатичен профил е характерен за Задбалканските полета и нископланинските райони, и се влияе от близостта на Стара планина и Средна гора, които оказват омекотяващо въздействие върху зимните температури. Средногодишна температура: варира между 10,7°C в равнинните части и до 7,7°C във високопланинските райони. Януарски минимум: от -2,5°C до 0,5°C, като най-ниските стойности се наблюдават в планинските части на Гурково. Юлски максимум: от 21,4°C до над 39°C, като максималните температури са измерени в по-ниските части на Мъглиж. Средногодишни валежи: варират от 650 до 1150 л/кв.м, с ясно изразена зависимост от надморската височина – повече валежи в планините. Сезонно разпределение: летен максимум (особено през юни) и зимен минимум (февруари–март). Средна относителна влажност: между 50 и 60%, с по-влажно лято в подножията на планините. Засушавания: наблюдават се периодично, по-осезаеми в Николаево и Гурково през летните месеци.

Територията на МИГ има умерен и благоприятен климат за земеделие, особено за зърнени и трайни насаждения. Летните валежи подпомагат растежа на растителността, но в някои части (особено Николаево) се усеща недостиг за напояване. Планинското влияние в Мъглиж и Гурково създава условия за микроклиматични различия, което увеличава биоразнообразието и възможностите за специализирано земеделие и горско стопанство. Динамиката на климата и вегетационният период са подходящи за устойчиво развитие на селските райони.

Почви: Почвената покривка в МИГ е разнообразна, като обединява канелени, кафяви горски, смолници и алувиални почви, типични за комбинацията от равнинен, хълмист и планински релеф. Почвите се развиват в широк диапазон от надморска височина – от 250 до над 1000 м, като се наблюдават ясно изразени почвено-климатични зони. Почвените условия в МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково са благоприятни за селскостопанско използване, особено в равнинните и хълмистите части, където се развиват плодородни почви. В по-високите и планински райони, където преобладават горски почви, възможностите за земеделие са по-ограничени, но тези терени имат значим потенциал за горско стопанство и екологично балансирано земеползване.

Селищна мрежа: Селищната мрежа на МИГ се състои от общо 30 населени места – 3 града и 27 села. Територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково обхваща общо 30 населени места, разположени в трите съставни общини – Мъглиж, Николаево и Гурково. Всяка от трите общини има по един град – Мъглиж, Николаево и Гурково, които изпълняват ролята на административни, образователни и икономически ядра на съответната община. Трите градски центъра поемат основните функции на икономическо и административно ядро, което създава



силна централизация на население и услуги. По-големи села (Категория 5 и 6): Общо 8 населени места попадат в тази категория: Кат. 5 (по-развити села): Ягода, Ветрен, Тулово, Дъбово (Мъглиж), Паничерево (Гурково); Кат. 6 (средно развити села): Зимница, Юлиево (Мъглиж), Конаре (Гурково), Нова махала (Николаево). Тези селища представляват вторични центрове с известна инфраструктура и демографски потенциал. Малки и силно обезлюдени села (Категория 7 и 8): Значителна част от населените места в МИГ (20 от 31) попадат в най-ниските категории: Кат. 7: Шаново (Мъглиж), Едрово, Елхово (Николаево); Кат. 8: общо 17 села, разпределени главно в Мъглиж и Гурково, включително Сливито, Селце, Борущица, Радунци и др.

Гъстотата на населението на територията на МИГ по данни на НСИ към 31.12.2023 г. е 23,51 жители на 1 км², като за община Николаево този показател е 44,14 души/кв.км (по-компактна територия с по-съсредоточено население и по-голямо население спрямо площта), община Мъглиж е значително по-слабо населена – само 24,85 души/кв.км (близка до средната за МИГ, с умерено разпределение между населените места), Община Гурково: 14,91 д/кв.км – най-ниска гъстота, по-разпръснато население и потенциални предизвикателства за достъп до услуги и инфраструктура. Стойностите за МИГ са далеч под средното за страната (58,1), което подчертава силно разреждана заселеност. Показателят се влияе от механичното и естественото движение на населението, при които се наблюдават **трайни негативни демографски тенденции на територията на МИГ**.

Подробно описание на географския район е представено в Приложение 2.1 към СВОМР Социално-икономическо проучване, Част I.: Териториален обхват на МИГ, Част II. Природо-географска характеристика и Част VI Екологично състояние.

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията:

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения, обществени обсъждания с местната общност и описание на съответствието на стратегията с Интегрираната/ите териториална/и стратегия/и за развитие на региона/ите от ниво 2:

Подходът ВОМР се прилага по метода „отдолу - нагоре“ - метод за включване на партньори на местно равнище, включително на гражданското общество и местните икономически участници в разработването и прилагането на местни интегрирани стратегии, които помагат развитието на своите територии и спомагат за преход към по-устойчиво бъдеще. Прилагането на принципа „отдолу-нагоре“ определя и двата основни етапа на включване на местната общност в процеса на разработване на СВОМР:

Етап 1: Провеждане на широка кампания за събиране данни чрез теренни проучвания и анализ на данните

В първия етап от процеса на разработване на стратегията беше осъществена мащабна кампания за събиране и анализ на данни. Тя се реализира чрез теренни проучвания и аналитична обработка, насочени към идентифициране на нуждите, потребностите, потенциала и приоритетите на целевите групи на територията на МИГ. В основата на този процес стоеше активното участие на заинтересованите страни (ЗС), като анализът бе изграден в съответствие



с установените местни, регионални и национални приоритети. Въз основа на събраната информация бе изготвена стратегическата рамка на СВОМР, включваща формулирането на стратегически цели, приоритетни направления и мерки, необходими за постигане на поставените цели. Индикативният бюджет на стратегията също беше структуриран спрямо идентифицираните потребности, потенциал и предложения, получени от местната общност. Съществен компонент на този етап бе провеждането на анкетно проучване, което впоследствие беше валидирано и допълнено чрез информация, събрана по време на консултативни събития – работни срещи, обучения, семинари и други форуми, състояли се в хода на разработване на СВОМР. **Основната цел на проучването бе да се изследват в дълбочина нагласите, интересите и потребностите на местната общност, така че тя да бъде активно въввлечена в изпълнението на стратегията и постигането на устойчиви резултати.**

Проучването се проведе в периода март – май 2025 г. и обхвана общо 158 представители на местната общност (МО), от които 101 участваха в социологическото анкетиране, а 57 взеха участие в консултативните срещи, проведени в трите общини. Представителите бяха от трите сектора – публичен, стопански и нестопански. Основният изследователски въпрос, залегнал в основата на проучването, беше свързан с идентифицирането и приоритизацията на нуждите и потребностите на населението. Това включваше и събиране на потенциални проектни идеи, които да бъдат интегрирани в стратегията, осигурявайки необходимата представителност и баланс при нейното разработване.

Следващата логическа стъпка включваше разпределение на изследователския проблем на подкомпоненти чрез изведени подгрупи заинтересовани страни в рамките на основните сектори – **публичен, стопански и нестопански – на територията на трите общини: Мъглиж, Николаево и Гурково.** Проучването на потребностите на заинтересованите страни представлява ключов и задължителен елемент от аналитичната фаза на подготовката на СВОМР. Именно чрез него се **формулират основните очаквания на местните общности и се осигурява стратегическа насоченост, съответстваща на реалните предизвикателства и потенциал на територията.**

Консултативната кампания в Етап 1 включи:

Три информационни и консултативни срещи с местната общност, проведени през месец април и месец май 2025 г., в гр.Гурково (на 23.04.2025), в гр. Николаево (на 02.05.2025) и в гр.Мъглиж (на 07.05.2025) в процеса на разработване на СВОМР 2023 - 2027 г. на Сдружение с нестопанска цел „МИГ – Мъглиж, Николаево, Гурково“. На срещите присъстваха общо 57 представители на всички групи заинтересовани страни на територията на МИГ.

Етап 2: Провеждане на **широко обществено обсъждане на проекта на СВОМР.**

Консултирането на проекта на стратегия за ВОМР със заинтересованите страни гарантира, че разработената СВОМР отговаря на очакванията и отразява потребностите и предложенията на местната общност.

Консултативната кампания в рамките на Етап 2 включи:

- 1. Обществено обсъждане на проекта на СВОМР за периода 2023 – 2027 г., проведено на 19.05.2025 г.**



Проектът на Стратегията за ВОМР на МИГ – Мъглиж, Николаево, Гурково за периода до 2027 г., отразяващ нуждите и очакванията на заинтересованите страни е подложен на широко обществено обсъждане, на което присъстваха общо 37, представители на всички заинтересовани страни от територията на МИГ – Мъглиж, Николаево, Гурково за периода до 2027 г. Проектът на СВОМР е съгласуван с местната общност.

Общо в рамките на Етап 1 и Етап 2, участниците в процеса на разработване на стратегията наброяват **195 лица – представители на заинтересовани страни от местната общност, в т.ч.:**

- 101 респондента в анкетно социологическо проучване на потребностите, мнението, нагласите и интереса на местната общност, проведено през март-април 2025 г.
- Общо 94 участника в изброените по-горе мероприятия, включително информационни и консултативни срещи с местната общност и обществено обсъждане през 2025 г., **от тях като уязвими групи са се самоопредели 11 лица¹, в т.ч. пенсионери – 8, 2 лица с увреждания и 1 представител на малцинствени групи, обхванатите младежи са 18.** Доказателствени данни за участието на посочените уязвими групи и млади хора се съдържат в Приложения 15 към ФК /присъствени списъци/.

Участието на местната общност в процеса на разработване и съгласуване на стратегията се извърши при спазване на следните принципи:

- 1) **Спазен е принципа на пълна прозрачност** на процеса на провеждане на информационната и консултативна кампания сред населението. Информация за всяко от описаните по-горе мероприятия беше публикувана предварително на уеб страницата на МИГ и бяха публикувани медийни съобщения.
- 2) **Спазен е принципа „отдолу-нагоре“** при разработването на стратегията, с включване на предложения от местната общност. В рамките на изброените по-горе проучвания и мероприятия бяха дадени редица мнения и предложения на участниците от местната общност, голяма част от които бяха включени в окончателния вариант на СВОМР. По-конкретно, по време на консултативната кампания и обществените обсъждания, участниците от всички сектори дадоха предложения приоритетните области на стратегията, проблемите, които следва да се адресират с интервенции и мерки, предложения за обхвата на самите мерки и за приоритизиране на обхвата на някои от дейностите, които впоследствие бяха включени в стратегията. По-подробна информация за получените в рамките на информационната кампания предложения е включена в Приложение 2.2. към СВОМР. Едно от предложенията беше за насочване приоритетно на инвестиции по мярката за публичната инфраструктура приоритетно в селата от територията на МИГ, във връзка с което бюджетът такъв критерии е включен с по-висока тежест в критериите за подбор.
- 3) Натрупаният опит на част от членовете на МИГ в изпълнението на СВОМР в предходния програмен период (общините Мъглиж и Гурково, както и част от членовете

¹ Данните за етническа принадлежност са събрани единствено на доброволен принцип, при спазване на изискванията за защита на личните данни и с цел отчитане на спазването на хоризонталните принципи на равенство, приобщаване и недискриминация при разработването на стратегията



на УС са част от Местна инициативна група Мъглиж, Казанлък, Гурково, която приключва изпълнението на СВОМР 2014-2020) по прилагане на практика на основните **хоризонталните политики на ЕС** – равенство между половете и липса на дискриминация, принципът на равните възможности, превенция на дискриминацията, устойчиво развитие (защита на околната среда), насърчаване на заетостта и конкурентоспособността, **осигури интегрирането им в процеса на подготовка на СВОМР**. Прилагането на подхода ВОМР „отдолу-нагоре“ при планирането на стратегията изисква въвличането на широк кръг заинтересовани страни в периода на проучвателни дейности, популяризиране, консултиране, стратегическо планиране и широки обществени обсъждания:

- ✓ В процеса на консултиране, съгласуване и обсъждане на СВОМР са осигурени равни възможности за участие на цялата местна общност, независимо от раса, инвалидност, пол, възраст, сексуална ориентация, религия или други различия. Залите за провеждане на събитията, както и офисът на МИГ са с осигурен достъп за лицата с увреждания и такива лица участваха активно в процеса на подготовка на СВОМР.
 - ✓ При определяне на критерии за подбор на проекти и условия за допустимост на кандидатите по мерките на СВОМР не са допускани ограничения по някакъв признак.
 - ✓ СВОМР насърчава предприемаческата активност жените и младите хора, за да даде насърчи равенството в заетостта и професионалната дейност и постигане на финансова независимост, осигуряване на принос към предотвратяване на изоставането им и насърчаване задържането на младите хора на територията.
 - ✓ СВОМР подлежи на съгласуване с РИОСВ относно спазването на ЗООС. В процедурите за подбор също е заложено, че не са допустими проекти, по стратегията, които оказват отрицателно въздействие върху околната среда. Стратегията е насочена към устойчиво развитие на територията, като принципът за опазване на околната среда намира отражение чрез изискванията в планирани мерки. При мерките за бизнеса се дава приоритет на проекти, с които се въвеждат процеси и технологии, целящи опазването на околната среда, в т.ч. инвестиции във ВЕИ и повишаване на енергийната ефективност, намаляване на екологичния отпечатък от дейността и подобряване на ресурсната ефективност и др. В рамките на разработването на подробни Насоки за кандидатстване по приемите на отделните мерки, ще се залага условие всяка инвестиция да бъде съобразена и съгласувана с компетентните органи, прилагащи екологичното законодателство.
 - ✓ Всички дейности, свързани с разработване на СВОМР са съобразени с изискванията за прилагане на принципа на равенство между половете, определени в Регламент (ЕС) 2021/1060, като е осигурен равен достъп на половете както в рамките на консултативната и информационна кампания, така и за етапа на прилагането ѝ.
- 4) В процеса на разработване и съгласуване на стратегията **са включени представители на всички заинтересовани лица /ЗЛ/**, идентифицирани в проучванията и анализите, в т. ч. уязвимите групи и млади хора:
- ✓ **Общини (в т.ч. кметства и други публични органи)**. ЗЛ включват служители от общинските администрации от различните дирекции/ отдели, общински



съветници, кметове и кметски наместници, служители в кметствата, работещи в социалната сфера.

- ✓ **Образователни институции (училища и детски градини).** ЗЛ са: директори на учебни заведения от системата на основното и средното образование - училища и професионални гимназии, детски градини, учители, непедagogически персонал.
- ✓ **Микропредприятия извън сектора на земеделието.** ЗЛ са представители на съществуващите микропредприятия от икономически сектори на територията на МИГ извън селското стопанство - секторите производство на метални и пластмасови изделия, скално-облицовъчни материали, дърводобив, дървообработване; търговия; транспорт, ресторантьорство, туристическа дейност и др.
- ✓ **Малки и средни предприятия /МСП/ извън сектора на земеделието –** ЗЛ включват представители на съществуващи индустриални производства, в т.ч. производство на метални опаковки и др.
- ✓ **Земеделски производители и преработватели.** ЗЛ са земеделски стопанин и микропредприятия – земеделски производители – сектори растениевъдство и/или животновъдство и/или преработватели.
- ✓ **Културни организации (вкл. читалища).** ЗЛ включват: Председатели и секретари на читалищата, както и служители.
- ✓ **НПО от всички сектори (вкл. физически лица, представители на гражданското общество, вкл. уязвими групи, младежи и др.).** Обхванатите ЗЛ лица включват неправителствени организации (НПО организации), лица, самоопределили се като активни граждани, уязвими лица (възрастни лица – пенсионери, лица с увреждания, малцинствени групи, безработни), младежи на възраст до 29 г.

Доказателствени данни за включването им са налични в Приложение 2.2 към СВОМР Анализ на заинтересованите страни и Приложения 15 към ФК – присъствени списъци от проведените мероприятия.

Подробно описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията е представено в Приложение 2.2 към СВОМР Анализ на заинтересованите страни, в което е представена информация и за всички мнения и предложения, получени от местната общност по време на консултативната кампания и обществените обсъждания.

Съответствието на стратегията за ВОМР на „МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково“ с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югоизточен район /ЮИР/

Стратегията е разработена в съответствие с ИТСР на Югоизточен район за планиране /ИТСРЮИР/, както и с Планове за интегрирано развитие на общините Мъглиж, Николаево и Гурково, които от своя страна, в изпълнение на Закона за регионалното са разработени в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2.



- ✓ Стратегическа цел 1 от СВOMP – „Стимулиране развитието на местната икономика чрез оползотворяване на местния потенциал“ намира своето отражение в Приоритет 1 от ИТСР на Югозападен район – „Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика“. Това съответствие е особено ясно изразено в Приоритет 1.1, който е насочен към насърчаване на предприемачеството и устойчивото развитие на селското стопанство, както и в Специфична цел 1.1.2, която има за цел засилване на растежа и конкурентоспособността на малките и средни предприятия и подобряване на условията за бизнес. СВOMP ще допринесе за постигане на Приоритет 1.1 на ИТСРЮИР чрез предвидените за изпълнение мерки, насочени към развитие на устойчиво селско стопанство и насърчаване на предприемачеството и повишаване конкурентоспособността на местната икономика (дефинирани в стратегическата рамка на СВOMP в рамките на Стратегическа цел 1, Приоритет 1.1.)
- ✓ Стратегическа цел 2 на СВOMP „Подобряване на условията и качеството на живот, съхранение и развитие на човешкия капитал“ ще допринесе за постигане на Стратегически приоритет 2 на ИТСРЮЗР: Приоритет 2 Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР и по-конкретно Специфична цел 2.2. Подобряване на здравната, социалната, културната и спортната инфраструктура и достъпа до услуги Специфична цел 2.3. Изграждане и/или рехабилитация на техническата инфраструктура, чрез изпълнението на мярката, насочена към устойчиво развитие на публичната инфраструктура и подобряване на достъпа до обществени услуги (дефиниран приоритет 2.1., Стратегическа цел 2 на СВOMP).

За съответствието на стратегията за ВOMP на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково 2023-2027 г. с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югоизточен регион са представени декларации от председателите на общинските съвети на общините Мъглиж, Николаево и Гурково, в които е декларирано че стратегията за ВOMP е разработена въз основа на местните потребности и потенциал и съответства на политиките на национално, регионално и местно ниво.

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в процеса на съгласуване на стратегията:



Общият брой представители на заинтересовани страни, включили се процеса на разработване и съгласуване на стратегията (присъствали на консултативните и информационни срещи и обществено обсъждане, както и участвали в анкетното проучване) е **195**, представители на всички заинтересовани лица, описани в т.2.1. по-горе, групирани по сектори, както следва:

ПУБЛИЧЕН СЕКТОР

1. Общини (в т.ч. кметства и други общински структури)
2. Образователни институции (училища и детски градини)

СТОПАНСКИ СЕКТОР

3. Микропредприятия извън сектор земеделие
4. Малки и средни предприятия извън сектор земеделие
5. Земеделски производители и преработватели

НЕСТОПАНСКИ СЕКТОР

6. Културни организации (вкл. читалища)
 7. НПО от всички сектори (вкл. физически лица вкл., представители на гражданското общество, вкл. уязвими групи, младежи и др.).
- В следващата таблица е обобщен броят по групи заинтересовани лица на участвалите в процеса на съгласуване на стратегията. *В част III на Приложение 2.2 към настоящата СВOMP Проучване и анализ на заинтересованите страни*, в т.ч. проучване на нагласите и интереса на населението, публичния, стопански и нестопански сектор е представена подробна информация за отделните консултативни събития и обсъждания. Съгласно присъствените списъци, като лица уязвими групи, присъствали на събитията са се определи от тях като уязвими групи са се самоопредели 11 лица , в т.ч. пенсионери – 8, 2 лица с увреждания и 1 представител на малцинствени групи, обхванатите младежи са 18. Обобщено представяне на броя присъствали по групи заинтересовани страни е направено в следващата таблица:

Заинтересована страна	Брой лица, участвали в процеса на разработване и съгласуване на СВOMP, в т.ч. в анкетно проучване и мероприятия
ПУБЛИЧЕН СЕКТОР	60
1. Общини (в т.ч. кметства и други общински структури)	55
2. Образователни институции (училища и детски градини)	5
СТОПАНСКИ СЕКТОР	65
3. Микропредприятия извън сектор земеделие	40
4. Малки и средни предприятия извън сектор земеделие	2
5. Земеделски производители и преработватели	23
НЕСТОПАНСКИ СЕКТОР	70
6. Културни организации (вкл. читалища)	20
7. НПО от всички сектори (вкл. физически лица вкл., представители на гражданското общество, вкл. уязвими групи, младежи и др.)	50
общо	195

3. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията:



3.1. Описание на ситуацията на територията на МИГ към момента на кандидатстване:

Подробно описание на ситуацията на територията на МИГ е представено в Приложение 2.1 към СВOMP Социално-икономическо проучване и Приложение 2.2. Социално-икономическо проучване на територията, чрез които са изведени актуалните проблеми и тенденции в социално-икономическото и демографското развитие и съдържат:

и съдържат:

- подробна информация относно географския район, природните и климатични дадености, състоянието на инфраструктурата, условията за живот и околната среда, социално-икономическите, културно-историческите и др. характеристики, както и потребностите на населението на територията, обхваната от стратегията / Приложение 2.1 и 2.2 към СВOMP./

- информация за тенденциите в развитието на територията и потребностите на населението / Приложение 2.1 и 2.2 към СВOMP/

Горепосочените проучвания съдържат подробна информация относно:

- Географския район, природните и климатични дадености, състоянието на инфраструктурата, условията за живот и околната среда, социално-икономическите, културно-историческите и др. характеристики, както и потребностите на населението на територията на МИГ, които са обобщени в настоящия раздел.
- Проучванията съдържат информация за тенденциите в развитието на територията и потребностите на населението, като са разгледани данни за периода 2018-2023 г., в зависимост от наличието им от източници като НСИ, Регионален инспекторат по образование, бюрата по труда, общинските служби „Земеделие“, общините.
- Анализът на нуждите и потенциала за развитие на територията обхваща двете подробни проучвания в Приложение 2.1. и 2.2. към ФК, и се базира на информацията, получени от проучванията. В рамките на анализа са включени изводи и препоръки за развитие на територията и потребностите на населението.
- На базата на проведените проучвания и извършените анализи е изготвен SWOT анализ, който отразява и обобщава силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията, съобразно извършените проучвания и анализи на територията и потребностите на населението.

В настоящата част са обобщени основните резултати от проучванията относно тенденциите в развитието на територията на МИГ и потребностите на населението, както и основни изводи и препоръки за развитие:

По данни на НСИ към 31.12.2023 г. **общото население на трите общини, попадащи в обхвата на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково, възлиза на 21 899 души**, от които 11 332 души в община Мъглиж, 3 600 в община Николаево и 6 967 в община Гурково. Територията се характеризира с **отчетливи признаци на демографско обезлюдяване** – спадът в общия брой на населението за периода 2017–2023 г. е 2 144 души, което съответства на намаление от близо 9%. Основните причини включват отрицателен механичен прираст и траен отрицателен



естествен прираст, както и устойчиви миграционни процеси, насочени към по-големи градове и чужбина. **Намалението на населението в трудоспособна възраст** е особено тревожно – с 1 338 души по-малко за изследвания период 2017 - 2023, или близо 10% намаление на населението. В същото време, броят на лицата в над трудоспособна възраст се увеличава, макар и с по-слаби темпове – с около 300 души, което води до влошаване на възрастовата структура.

Раждаемостта остава ниска и не успява да компенсира смъртността – особено през 2020–2022 г., когато естественият прираст достига стойности от -8 до -11%. През 2023 г. в някои населени места се наблюдава леко подобрение, но общата тенденция за периода 2017 – 2023 остава отрицателна. **Миграционните процеси в периода 2017–2023 г. се характеризират с постоянен отрицателен механичен прираст и загуба на население.** Изключение прави 2020 г., когато поради пандемията и свързаната с нея обратна миграция към родните места се отчита временно положителен прираст в някои населени места – особено в Гурково и малките села на Мъглиж. **Коефициентът на възрастова зависимост нараства** и в трите общини. В община Мъглиж той достига 35,2 през 2023 г., в Николаево – 32,1, а в Гурково – 36,8. Това означава, че всеки трети човек в трудоспособна възраст издържа един възрастен над 65 години. **Влошената възрастова структура оказва натиск върху социалните услуги, здравната система и пазара на труда.**

Коефициентът на демографско заместване показва сериозни отклонения. В община Николаево стойността му пада под 100% още през 2020 г. – достигайки 87,6% през 2023 г., което означава, че броят на младежите, влизащи в трудоспособна възраст, е недостатъчен за заместване на излизащите от нея. В община Мъглиж спадът е по-плавен – от 122,4% през 2017 г. до 101,2% през 2023 г. Само в община Гурково коефициентът остава относително стабилен – 115,8% през 2023 г., което подсказва все още запазен баланс в подмяната на трудовите поколения, но със сериозни рискове от спад на показателя.

Полова структура на населението е относително балансирана – жените представляват 50,9% от населението (11 142), а мъжете – 49,1% (10 757). Това съотношение е устойчиво през целия изследван период.

Основни характеристики и потребности за преодоляване на демографските проблеми

- *Налице е трайна тенденция за намаляване на населението и влошаване на възрастовата му структура*
- *Понижаващ се коефициент на демографско заместване, пораждащ нужда от активни действия за стимулиране на оставането и интегрирането на младежи в местната икономика*
- *Силно неблагоприятна гъстота на населението – средно 23,51 д/ кв.км – стойност, характерна за слабо урбанизирани и земеделски райони, далеч под средното за страната (58,1).*
- *Необходима е инвестиционна политика за подобряване на инфраструктурата и условията на живот в населените места на територията на МИГ.*



Заетост: В периода 2019–2023 г. територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково поддържа **стабилна ангажираност на населението** в икономическа дейност, със заетост между 2800 и 2900 души годишно. Налице е **диверсифицирана икономическа структура**, с доминиращи сектори като преработваща промишленост, търговия, образование и здравеопазване, както и селско стопанство, с вариации между общините. Сектор Преработваща промишленост остава ключов двигател на местната икономика. Общият брой наети лица в сектора спада от 860 през 2019 г. до 629 през 2023 г., т.е. спад от около 27%, но остава най-съществен по икономическа тежест. В община Мъглиж: от 233 наети през 2019 г. до 143 през 2023 г. (спад с 38,6%). Основни подсектори: Метални изделия – около 110 заети, Хранителни продукти – 29–42 заети и Химични продукти – 8–14 заети. В община Гурково: от 603 заети (2019) до 439 (2023) – спад с 27%, но най-висок дял на заетостта – над 40% от всички заети. Подсекторите, осигуряващи заетост включват следните индустриални производства: Метални изделия – вероятно над 150 заети; Дървен материал – от 51 до 25 заети; Хранителни продукти – около 16 заети (2023). Община Николаево: секторът е слабо развит – под 3% от заетите. През 2023 г. са отчетени едва 26 лица, главно в производството на дървен материал и частично в хранително производство.

Селско, горско и рибно стопанство (Сектор А) показва относителна устойчивост и лек ръст – от 448 заети през 2019 г. до 500+ през 2023 г. Най-активен е подсекторът растениевъдство и животновъдство (код 01), с над 85% от заетите в сектора. В община Мъглиж: 182 заети (2019) → 241 (2023), ръст от 32%. Подсектор 01 осигурява 215 заети през 2023 г. (89% от сектора). В община Гурково: от 143 наети (2019) → 128 (2023), спад с 11%. Подсектор 01 – около 50–60 души, подсектор 02 (горско стопанство) – стабилно с 23–26 души. В община Николаево: от 112 → 131 души, ръст от 17%. Подсектор 01 – 113 души (86%). Липсват на данни за горско и рибно стопанство. Търговия и ремонт - През 2023 г. секторът заема около 8% от общата заетост на територията на МИГ. Въпреки лек спад (от 330 наети през 2019 до 224 през 2023), търговията остава значим източник на заетост, особено в по-малките населени места. Хотелиерство и ресторантьорство - Заетостта се увеличава от **76 до 124 лица** за периода – ръст с 63%, с концентрация в Мъглиж и Гурково. Свързано е с туристическото развитие в региона. Транспорт, складиране и пощи - Секторът запазва относително постоянен брой заети – около 220 души, с най-силно присъствие в Мъглиж и Гурково. Образование - Секторът осигурява между 461 и 476 заети през целия период. Равномерно разпределен между трите общини, той поддържа стабилна роля в публичната заетост. Здравеопазване и социална дейност - Заетостта е относително ниска – около 60 души, но с важна роля за отдалечените райони. Административни дейности и аутсорсинг - Силен ръст – от 50 души през 2019 г. до 167 през 2023 г., особено в Гурково, което показва раздвижване в поддържащите и административни услуги.

Територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково се характеризира с **поляризирана структура на заетостта по общини:**

- **Гурково** – индустриално ядро с променящ се профил към административни и логистични дейности;
- **Мъглиж** – балансирана структура с потенциал в туризма и селското стопанство;



- **Николаево** – слаба индустриализация, зависимост от публични услуги и земеделие.

Налице е необходимост от **диверсификация на икономическите дейности**, модернизация на индустрията, насърчаване на предприемачеството и активиране на трудовия потенциал в земеделието и услугите.

Безработица и структура на безработните лица

На територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково **безработицата продължава да представлява сериозен структурен проблем**, въпреки известни положителни динамики в отделни години. За периода 2020–2023 г. средният коефициент на безработица за МИГ остава висок – между 14,6% и 23,2%, като през 2023 г. достига 19,0%, което е над 4 пъти по-високо от средното за страната (4,4%). Община Мъглиж демонстрира най-ниските нива на безработица в рамките на МИГ. През 2023 г. коефициентът е 7,6%, спрямо 7,2% през 2022 г., което показва леко влошаване. Все пак, този показател остава под праговете на структурна тревожност и е сравнително близък до националната стойност. Това сочи по-устойчива икономическа активност и по-добро функциониране на местния пазар на труда. Община Николаево остава с най-висок коефициент на безработица – 29,9% през 2023 г., което е над 6 пъти по-високо от националното ниво. Въпреки че се наблюдава трайна тенденция към спад от 38,1% през 2020 г. и 31,6% през 2021 г., през 2023 г. стойността отново се покачва. Община Гурково също отчита ръст на безработицата – от 11,8% през 2022 г. до 19,6% през 2023 г., надвишавайки четирикратно средното за страната.

Делът на трайно безработните сред всички безработни лица на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково **остава сериозен индикатор за структурни дефицити на пазара на труда**, въпреки наблюдавани частични подобрения. През 2023 г. този дял достига 18,3%, при 18,9% през 2022 г., което представлява спад с 0,6 процентни пункта, но стойността все още е над средните за страната равнища. Данните за всяка от общините от МИГ показват:

- Мъглиж: от 10% (2022) на 11% (2023) – увеличение с 1 п. п., което представлява влошаване и показва, че въпреки по-ниския общ коефициент на безработица, делът на трайно безработните се повишава.
- Николаево: от 28,6% → 27,6% – минимален спад с 1 п. п., но стойността остава най-висока в МИГ, което потвърждава, че почти 1 от 3 безработни в общината е трайно безработен.
- Гурково: от 18,1% → 16,3%, или намаление с 1,8 п. п., което е най-ясно изразен положителен тренд сред трите общини.

Тези стойности сочат плавен преход от дългосрочна към краткосрочна безработица, особено в Гурково и частично в Николаево. Въпреки това, стойностите остават тревожно високи, особено в контекста на ниската образователна и професионална квалификация на значителна част от безработните. Отчита се, че част от спада може да се дължи не на реална заетост, а на отпадане от регистрация, миграция или демотивация на търсещите работа.



Средногодишен брой на трайно безработните през 2023 г.:

- Общо за МИГ: 56 души, при 50 през 2022 г. (+6)
- Мъглиж: от 27 → 31 (+4)
- Николаево: от 90 → 104 (+14)
- Гурково: от 33 → 34 (+1)

Данните потвърждават, че **въпреки малки колебания в дяловете, реалният брой на трайно безработните нараства**, особено в община Николаево.

Младежка безработица (лица под 29 г.) - Делът на младежите, регистрирани като безработни, също запазва **устойчиви, но високи нива**. През 2023 г. данните са както следва:

- Средно за МИГ: **13,37%**, при **14,1%** през 2022 г. (спад с **0,73 п. п.**)
- Мъглиж: от 13,6% → 12,7% (спад с 0,9 п. п.)
- Николаево: от 13,8% → 14,9% (увеличение с 1,1 п. п.)
- Гурково: от 14,9% → 12,5% (спад с 2,4 п. п., най-силно изразен положителен тренд)

Средногодишен брой на безработни младежи под 29 г. (2023):

- Общо за МИГ: **39 души**, при **35 през 2022 г.** (+4)
- Мъглиж: 36 (без промяна)
- Николаево: от 43 → 56 (+13)
- Гурково: от 27 → 26 (-1)

Тези стойности показват, че делът на младите безработни намалява, но броят им се увеличава, особено в Николаево. Това може да се тълкува като индикация за по-висока регистрация на млади хора, без непременно да означава подобрене в реалната им заетост.

Образователната структура на безработните в МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково е силно неблагоприятна. Данните показват, че над 60–65% от всички регистрирани безработни са с основно или по-ниско образование, което силно ограничава възможностите им за реализация на пазара на труда. Само лицата с начално и по-ниско образование варират от над 220 до над 380 души годишно в отделните общини, което представлява над 40% от всички безработни. Лицата със средно образование също формират значителен дял – около 20–30%, но често професионалната им квалификация не съответства на търсенето в местната икономика. Безработните с висше образование са крайно малобройни – под 5%, като броят им не надвишава 6–10 души годишно в нито една от трите общини.

Възрастовата структура също буди сериозна загриженост. Лицата над 55 години **представляват** между 22% и 28% от всички безработни в периода 2018–2024 г., със среден годишен брой от около 200–220 души общо за трите общини. Най-висок е делът им в Мъглиж и Николаево, където тази възрастова група остава устойчиво над 70 души годишно.



Безработните лица с увреждания, макар и малобройни, са сред уязвимите групи, изискващи специално внимание. Техният брой варира между 4 и 12 души годишно в отделните общини, като най-високи стойности се регистрират в община Мъглиж (средно 8–10 лица годишно).

Икономически неактивните лица на територията на МИГ са друга целева група на пазара на труда. Тези лица са нито заети, нито безработни (т.е. няма готовност да започнат работа и не търсят такава). Данни за тези лица има от преброяването през 2021 г. Тази група включва хора, които не търсят работа поради обезкуражаване, заети в несигурни или нерегистрирани дейности (сив сектор), жени, ангажирани с грижи без достъп до услуги, лица с ниско образование или квалификация, често слабо мобилни.

Общо **4032 души** в трите общини са определени като икономически неактивни – т.е. те **нищо работят, нито търсят активно работа**, което е особено обезпокоително за територия с и без това висока безработица.

- В община Николаево броят на икономически неактивните лица е 1 079, което представлява 46% от цялото ѝ население на възраст 15–64 г. Това означава, че близо половината икономически активна възрастова група не участва по никакъв начин в пазара на труда.
- В община Гурково броят е – 989 души, или 39,2% от работоспособното население.
- В община Мъглиж броят на икономически неактивните лица е – 1964 души, или 34,6% от работоспособното население.

Средно за МИГ дялът на неактивните достига **39,97%**, което е почти **два пъти по-високо от средното за страната**, където по последни данни този показател обикновено варира между 20–25%. Данните за икономическата неактивност са по-тревожни дори от официалните нива на безработица, защото показват значителен потенциално изгубен човешки капитал. На територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково, икономическата неактивност представлява един от най-съществените и обезпокоителни проблеми за местния трудов пазар. Особено сериозна е ситуацията в община Николаево, където почти всеки втори човек в активна възраст (46,1%) не участва в икономиката. Това е тревожен индикатор за трайна социална изолация на цели групи от населението, което може да се дължи на редица фактори – нисък образователен профил, ограничен достъп до транспорт и услуги, както и недостатъчно развита местна икономика. В Гурково дялът на икономически неактивните е също висок – 39,2%, т.е. почти 4 от всеки 10 души в трудоспособна възраст не работят и не търсят работа. Въпреки че това е под равнището на Николаево, в комбинация с рязкото увеличение на безработицата през 2023 г. (от 11,8% на 19,6%), се формира двоен трудов риск – висока неактивност и влошаваща се възможност за заетост. Мъглиж отчита най-нисък дял на икономически неактивни – **34,6%**, което е под средното за МИГ (39,97%). Това дава известна стабилност, но не елиминира необходимостта от мерки за активиране на маргинализирани групи, особено сред хората с ниска квалификация и трайно безработните.

Основни потребности в областта на пазара на труда



На територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково основните потребности на пазара на труда са свързани с овладяване на високата структурна безработица. Перспективите за разкриване на нови работни места на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково са свързани основно с насърчаване и подпомагане на малкия бизнес в сектори с идентифициран потенциал – като преработващата промишленост, земеделие с добавена стойност, занаятчийство и социални услуги. На територията на МИГ се наблюдават сериозни социално-икономически и демографски проблеми, които ограничават трудовата реализация на уязвимите групи. Въпреки наличието на известна икономическа активност, територията продължава да страда от висока безработица, особено сред лица с ниска квалификация, млади хора и хора в предпензионна възраст. Предприемаческият потенциал на населението следва да се развие чрез насърчаване на самостоятелна заетост и стартиране на нови икономически дейности. Необходим е стратегически фокус върху сектори с възможност за устойчиво разрастване, които могат едновременно да осигурят доход и да задържат активното население в региона.

Образование: Образователната система в територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково е изградена от добре структурирана мрежа от учебни заведения, осигуряващи достъп до всички основни образователни нива. В трите общини функционират общо 15 училища, включително начални, основни, средни и професионални гимназии, както и един Център за специална образователна подкрепа (ЦСОП) в Мъглиж, който предоставя образование за деца с множество увреждания. И трите общини поддържат балансирана образователна мрежа, което благоприятства достъпа до образование. Наличието на две професионални гимназии (в Мъглиж и Николаево) създава условия за обучение по професии, което е особено важно в контекста на нуждите на местната икономика и пазара на труда. Преобладават основните и начални училища. **Наличната общинска спортна база в училищата на много места е недостатъчна** или не е на необходимото равнище, което поражда нужда от обновяване. Материална база в част от образователната институции има нужда от подобрене. Анализът на броя на учениците на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково за периода 2017/2018 – 2023/2024 г. показва трайни демографски и образователни тенденции, свързани с намаляващия брой на учениците и неравномерното разпределение по степени и общини. Общият брой ученици намалява от 2475 през 2017/2018 до 2041 през 2023/2024 г., т.е. спад от 434 ученика (близо 18%). Най-големият спад се наблюдава в прогимназиален и среден етап, което се вписва в общата тенденция на застаряване и миграция от региона. Началното образование се запазва относително по-стабилно, но също бележи спад (от 985 до 808 ученика – спад с 18%). Намаляването на учениците кореспондира с вече установената тенденция на демографско застаряване, отрицателен естествен прираст и намалено раждаемост. Училищната мрежа остава балансирана, но под натиск: в селата има ниска пълняемост, в градовете има концентрация. Трайна демографска низходяща тенденция, особено в началното образование. Прогимназиалният етап остава относително устойчив, но все пак засегнат от спадовете в началния. Средното образование, особено в Гурково, е по-устойчиво, което отваря възможности за по-нататъшно развитие и профилиране. Образователната мрежа остава стабилна, но е необходимо целенасочено усилие за задържане на учениците и увеличаване на обхвата.



На територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково функционират общо шест детски градини, разположени във всяка от трите общини. В община Мъглиж детските заведения са четири – една в град Мъглиж и три в селата Ветрен, Дъбово и Ягода, което осигурява добър териториален обхват и достъп до предучилищно образование в основните населени места. В община Николаево детската градина е в общинския център – ДГ „Снежанка“, в община Гурково – ДГ „Латинка“, също. Макар и с ограничен брой, мрежата от детски градини покрива основните населени места и е предпоставка за равен достъп до ранно детско образование в територията на МИГ. Анализът на броя на децата в детските градини на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково за периода 2018/2019 – 2023/2024 г. показва относителна устойчивост на общия брой деца, с малки колебания около стойности между 640 и 670. Най-високи нива се наблюдават през 2021/2022 и 2022/2023 г. – съответно 665 и 671 деца. Община Мъглиж стабилно поддържа най-голям брой деца – над 340 всяка година, с пик от 354 през 2021/2022 г. Община Николаево показва колебания между 178 и 193 деца, а община Гурково – между 115 и 147 деца, с известен спад след 2019/2020 г.

Общият брой на децата в селските детски градини в трите общини се колебае **между 315 и 329 деца**, без съществени резки спадове или скокове. **Делът на децата в селата** от всички, обхванати в детските градини на МИГ, постепенно намалява:

- ✓ **2018/2019** – 50,77%
- ✓ **2020/2021** – пик от 52,04%
- ✓ **2022/2023** – спад до 46,94%
- ✓ **2023/2024** – лек ръст до 48,20%

Детски градини в селата на община Мъглиж поддържат ключова роля в предучилищното образование. В Николаево делът на децата в ДГ в селата е относително постоянен, но сравнително по-нисък. В Гурково се наблюдава ясна тенденция на спад в броя и дела на децата в селата, което може да е сигнал за по-сериозни демографски и инфраструктурни предизвикателства. Липсва сериозен спад, което е положителен сигнал за задържане на населението в ранна възраст. Детските градини в селата продължават да изпълняват важна социална и образователна функция. Най-голямо предизвикателство е съхраняването на мрежата и осигуряването на качествена среда при ограничен брой деца. Това предполага необходимост от поддържане на адекватна инфраструктура, педагогически екипи и транспортна обезпеченост за селата, с цел осигуряване на равен достъп до предучилищно образование в целия обхват на МИГ.

Образователната система на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево и Гурково е добре развита в териториален аспект и покрива всички образователни нива, но е изправена пред сериозни предизвикателства, свързани с демографския спад, остарялата материална база, ограниченото професионално образование и нуждата от по-силно приобщаване на уязвимите групи. Необходими са целенасочени инвестиции, съвместни действия на местната власт, образователни институции и бизнеса, както и адаптиране на образователната среда към динамично променящите се нужди на местния трудов пазар и общество.

Основни потребности в областта на образованието



- *Необходимост от оптимизация на училищната мрежа в селата с ниска пълняемост, модернизация на сградния фонд чрез мерки за енергийна ефективност и сигурност, подобряване на условията в дворовете и детските площадки, засилване на професионалното образование с ориентация към местната икономика.*
- *Инвестиции в предучилищна инфраструктура – основата на бъдещата училищна система*
- *Продължаване на политиките за мобилност и ученически транспорт, особено за ученици от V до VIII клас*
- **Необходимо е подобряване на състоянието на общинската образователна инфраструктура, включително чрез съвременни технологични и ИТ решения, характерни за интелигентните селища.**

Социална сфера: Социалната инфраструктура на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково е добре развита, като във всяка от трите общини са внедрени услуги, насочени основно към възрастни хора, хора с увреждания и уязвими групи. Община Мъглиж разполага с най-мощната и добре координирана мрежа от социални услуги, включваща както патронажна грижа, така и редица проекти с високо социално въздействие, допълнени от активна институционална координация. В Николаево социалната подкрепа е по-ограничена, но целенасочена към нуждаещите се, особено сред ромската общност, като основните предизвикателства са свързани с остарялата материална база и зависимостта от външно финансиране. В Гурково социалните услуги са териториално добре разпределени и ефективно логистично обезпечени, като особено внимание се отделя на доставките до дома и личната помощ за възрастни и хора в неравностойно положение. И в трите общини е налице фокус върху услуги в домашна среда, което се явява ключов инструмент за справяне с демографското застаряване, миграцията и социалната изолация. Развитието на мобилни и иновативни социални форми остава приоритет за повишаване на устойчивостта и адекватността на социалната система в дългосрочен план. На територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково сред най-уязвимите групи са хората с увреждания. Заедно с възрастните хора - те се превръщат в най-многобройната рискова група. В следващите фигури е представен броят на лицата (пълнолетни и непълнолетни) с увреждания, по данни от НСИ, Преброяване 2021 г. Общият брой на хората с увреждания (деца и възрастни) в трите общини е 1508 души. Средният дял на хората с увреждания спрямо общото население в МИГ е 6.79%, като този дял е по-висок в Гурково (8.48%), умерен в Мъглиж (6.29%) и най-нисък в Николаево (5.61%). Броят на децата с увреждания в трите общини е малък - общо 62 (Мъглиж – 25 деца, Николаево – 22, Гурково – 15), но всяка община трябва да осигурява достъп до специализирана подкрепа – логопеди, рехабилитатори, индивидуални образователни помощници, адаптирана предучилищна и училищна среда. Най-много деца попадат в групите със степен на увреждане 50–70% и над 90%, което показва нужда от сериозна подкрепа. В Мъглиж и Николаево преобладават по-високите степени (71–90% и над 90%). Децата с увреждания са обхванати от социални услуги в домашна среда. ЦСОП в гр. Мъглиж е ключова институция за специална образователна подкрепа, но няма подобна структура в Гурково и Николаево. Посредством разкритите социални услуги в общността се дава възможност на родителите да намерят трудова и професионална реализация, освободени от целодневната грижа за децата.



Пълнолетни лица с увреждания (18+ години) са общо 1446 души (Мъглиж – 732 деца, Николаево – 325, Гурково – 389). В трите общини най-голям дял имат лицата със 71–90% трайно намалена работоспособност, следвани от групата със 50–70%. Това означава, че повечето хора с увреждания имат средна до висока потребност от постоянна подкрепа и грижи. Мъглиж има най-пълна мрежа от услуги – Домашен патронаж, Дневен център, Обществена трапезария, проекти за лична помощ и социално включване. Гурково предлага сходни услуги, включително лични асистенти, топъл обяд и поддържан клуб на пенсионера. В община Николаево съществуват основни услуги като патронаж и център за социални дейности, но липсват специализирани институции и капацитетът е ограничен.

Основни потребности в областта социалните услуги

- *Мрежата от социални услуги в МИГ обхваща основните нужди на пълнолетните лица с увреждания, особено в Мъглиж и Гурково.*
- *За децата с увреждания обаче са нужни целенасочени усилия – както по линия на образованието, така и на рехабилитацията и социалната подкрепа.*
- *Най-належащи са мерките в община Николаево, където липсва специализирана инфраструктура, а материалната база е остаряла.*
- *Налице е добро взаимодействие между държавните и местни структури и доставчици на социални услуги.*
- *Необходими са целенасочени мерки за подобряване на обхвата и качеството на социалните услуги, включително с цел стимулиране на по-възрастните хора за по-дългото им оставане на пазара на труда.*
- *Необходимо е подобряване на материалната база и оборудване за предоставяне на модерни социални услуги, включително чрез въвеждане на съвременни технологични и ИТ решения, характерни за интелигентни селища.*

Икономика: Икономиката на територията на МИГ Мъглиж – Николаево – Гурково се характеризира с висока степен на секторна диференциация, доминация на микро предприятия и наличие на структурни различия между трите общини. Макар и с относително малък брой предприятия и заети лица в национален мащаб, територията демонстрира устойчивост и постепенно реструктуриране, активизиране и териториално балансирано развитие. Това създава стабилна основа за бъдещо стратегическо планиране и устойчив икономически растеж, базиран на местни ресурси, човешки капитал и иновации. През периода 2019–2023 г. икономиката на територията на МИГ се характеризира със стабилна микроикономическа структура, доминирана от микро предприятия. Общият брой предприятия расте с 33,4% – от 526 на 702. Заетите лица се увеличават от 2 241 на 2 309 (+3%), а разходите за възнаграждения – с 36,6% (от 20,4 млн. на 27,9 млн. лв.). Най-значителен ръст се отчита в добавената стойност – от 62,9 млн. лв. през 2019 г. на 77,7 млн. лв. през 2023 г. (+23,5%).

Пет сектора се отличават като структуроопределящи за територията на МИГ Мъглиж – Николаево – Гурково: Търговия (G), Преработваща промишленост (C), Строителство (F), Хотелиерство (I) и Селско стопанство (A). Те демонстрират стабилна или растяща добавена стойност, значима заетост и стратегическа роля в местната икономика. Община Мъглиж



демонстрира отчетливо доминиране на два сектора – преработващата промишленост и търговията.

Преработващата промишленост достига най-високия си дял през 2019 г. (13,9%) и отново отбелязва ръст през 2023 г. до 11,6%, което показва възстановяване след по-слабите резултати в периода 2021–2022. Търговията също има силна и стабилна позиция, с най-висок дял през 2021 г. (22,7%) и относително устойчиво представяне в останалите години. Селското стопанство има значителен дял в началото на периода – 18,6% през 2019 г., но до 2023 г. той намалява наполовина, което може да се обясни с преструктуриране на икономическата активност към индустриални и търговски дейности. Хотелиерството и ресторантьорството показват растеж, достигайки 9,5% през 2023 г., което подсказва за диверсификация и разгръщане на потенциал в туризма. Строителството също заема значима роля с дял над 10% през последните две години, отразявайки възможно оживление в сектора на недвижимите имоти и инфраструктурата.

Община Николаево има по-специфичен профил. Селското стопанство е категорично водещ сектор, с дял над 60% през 2022 г. и 69% през 2023 г., което я превръща в най-аграрно ориентираната община в МИГ. Това се дължи както на благоприятните природни условия, така и на слабата активност в останалите сектори. Хотелиерството и ресторантьорството имат минимален принос, а търговията и строителството остават на ниски нива. Преработващата промишленост е с маргинално значение, въпреки известно възстановяване през 2023 г. до 4,5%. Тази силна зависимост от селското стопанство носи както предимства, така и уязвимости – например висока чувствителност към климатични и пазарни фактори.

Община Гурково се отличава с водеща роля на преработващата промишленост, която формира между 62% и 76% от добавената стойност в периода 2019–2023 г. Това е най-високият секторен дял сред всички общини, което подчертава индустриалния характер на местната икономика. Значимото присъствие на този сектор предполага наличие на производствени мощности, работна сила и индустриални традиции. Селското стопанство е със стабилен, но ограничен дял от около 6% до 10%. Строителството и хотелиерството играят второстепенна роля, макар че през 2023 г. хотелиерството достига 2,8%, показвайки известна активизация. Търговията е със сравнително постоянен, но умерен дял (между 4,7% и 7,7%), обслужващ предимно местното население.

В икономиката на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково се очертават два най-значими сред структуроопределящите сектори – преработващата промишленост и селското стопанство. Преработващата промишленост доминира в добавената стойност, достигайки 44% през 2020 г. и задържайки се над 30% през останалите години, като основният принос идва от Гурково. Селското стопанство бележи възходяща траектория, особено след 2021 г., като достига 17,5% от общата добавена стойност през 2023 г. Търговията остава стабилен, макар и не водещ сектор (с дял между 12% и 17%), със силен принос от Мъглиж. Хотелиерството и ресторантьорството растат устойчиво, достигайки 5,7% през 2023 г. и демонстрирайки значителен потенциал за развитие в контекста на местния туризъм. Строителството също се утвърждава като важен отрасъл, особено през последните години, с дял от 5,6% през 2023 г.

Във всички общини делът на индустриалния сектор спрямо общия брой стопански обекти е относително нисък – между 5% и 7%, което подчертава необходимостта от диверсификация и индустриално активизиране. Основните икономически дейности включват производство на



електрическа енергия (включително от възобновяеми източници), хлебопроизводство, производство на метални изделия и металообработка. И в трите общини действат предприятия, които използват местни природни ресурси – инертни материали, дървесина, селскостопански суровини, което представлява потенциал за устойчиво регионално развитие.

Индустриалният профил на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково се характеризира с различна степен на развитие и специализация между трите общини. Преработващата промишленост заема ключово място в местната икономика, със силно териториално изразена структура и ясно специализирани подсектори. Данните за периода 2019–2023 г. очертават значителни различия в индустриалния капацитет и икономическата роля на сектора в трите общини. Община Гурково се утвърждава като индустриален център, в който преработващата промишленост играе водеща роля – със заетост на 439 души и значителен принос към местната икономика. Между 25 и 30 от общо 186 предприятия (13–16%) развиват дейност в индустриалната сфера – основно в металообработката, дървопреработката и производството на хранителни и пластмасови изделия, като част от тях са насочени към износ.

Община Мъглиж има по-ограничен, но стратегически значим индустриален сектор, състоящ се от 20 предприятия (5,2% от всички 386), предимно в преработваща промишленост, добив и енергетика. През 2023 г. секторът осигурява 4,2 млн. лв. добавена стойност и заетост за 140 души. Основните дейности включват производство на хлебни и текстилни изделия, метални конструкции и енергия от възобновяеми източници. Делът на индустрията в общата добавена стойност на общината остава под 12%, но секторът има значителен потенциал за растеж чрез зелени технологии и модернизация. Индустриалният профил на община Мъглиж е по-умерен, но стабилен, с 19 активни предприятия, 140 заети лица и 4,2 млн. лв. добавена стойност през 2023 г. Заетите в сектора са 140 души. Структурата е диверсифицирана – включва хранителна индустрия (код 10) с 4 предприятия и до 42 заети, химическа индустрия (код 20) с 3 предприятия и производствен обем между 1,6–1,9 млн. лв., както и металообработка (код 25), което осигурява около 110 работни места и генерира 2,9 млн. лв. добавена стойност през 2019 г. Секторът формира около 11,6% от общата добавена стойност в общината и изпълнява структуроопределяща функция, макар да показва признаци на стагнация по линия на заетостта

Община Николаево разполага с 130 предприятия, от които 9–10 са индустриални (7%). Въпреки по-слабо изразен индустриален капацитет – едва 26 заети в преработващата промишленост и около 473 хил. лв. добавена стойност – секторът на възобновяемата енергия (представен от 8 фотоволтаични централи) играе важна роля. Това поставя общината в стратегическа позиция за развитие на зелена икономика, въпреки че въздействието върху заетостта е ограничено. Промишленият сектор в община Николаево е ограничен, с едва 6 предприятия, 26 заети лица и 473 хил. лв. добавена стойност. Делът му в общата икономика възлиза на 4,5%, като се характеризира с фрагментираност и ниска производителност. През 2023 г. са отчетени 6 предприятия в преработващата промишленост, които осигуряват едва 473 хил. лв. добавена стойност и 26 заети лица. Основните дейности включват дървопреработване (код 16) с 3 микро предприятия и скромни обороти, и хранителна индустрия (код 10) с минимален принос (напр. 3 заети и 36 хил. лв. приходи през 2019 г.). Производството на



химически продукти и метални изделия липсва. Делът на преработващата промишленост в местната икономика е едва 4,5%, като секторът се характеризира с фрагментираност, ниска производителност и нужда от интервенции за технологично обновление и пазарен достъп.

Община Гурково запазва позицията си на основен индустриален двигател на територията на МИГ, докато Мъглиж демонстрира стратегическа ориентация към енергетиката и хранителната индустрия. Николаево показва нишова специализация във възобновяемите енергийни източници. Основните предизвикателства пред територията на МИГ остават ниската обща индустриализация, нуждата от технологична модернизация. В същото време наличието на ресурси, транспортна достъпност и частична индустриална база създават основа за бъдещи инвестиции и устойчив растеж. През 2023 г. в община Гурково функционират 15 предприятия от преработващата промишленост, които генерират 81 млн. лв. произведена продукция и почти 83 млн. лв. нетни приходи от продажби. Заетостта в сектора е 439 души, а добавената стойност достига 25 млн. лв., което представлява над 68% от цялата добавена стойност на нефинансовите предприятия в общината. Водещи подсектори са дървопреработването (код 16) с 4–6 предприятия и до 51 заети, хранителната индустрия (код 10) с добавена стойност от 531 хил. лв., и металните изделия (код 25), които макар и без публични стойности, са с доказан принос към заетостта и износа. Промислената структура е ориентирана към износ, технологично развита и със силен потенциал за растеж.

Като цяло, преработващата промишленост на територията на МИГ е в няколко индустриални направления, свързани с местни ресурси и традиционни дейности. Налице е **потенциал за ръст чрез диверсификация, коопериране между предприятията, повишаване на добавената стойност чрез технологично обновяване и достъп до нови пазари**. Икономическата активност в отделните отрасли е неравномерна между общините, което обуславя нуждата от **териториално диференцирани мерки за подкрепа**, съобразени със силните и слабите страни на всяка от тях.

Търговията е най-големият под-сектор в услугите както по **брой предприятия**, така и по **добавена стойност**. За периода 2019–2023 г. тя запазва устойчив ръст – от **8.99 млн. лв.** на **9.26 млн. лв.**, с пик през 2022 г. (10.94 млн. лв.). В структурата на услугите тя представлява средно над **50% от добавената стойност**, като същевременно заетостта остава стабилна – между **435 и 496 души**. Това я прави изключително значима не само като източник на доходи и работа, но и като опора на местната икономика в малките населени места. Разпределението по общини показва:

- **Мъглиж** – водещ търговски център, с добавена стойност от **5.51 млн. лв.** през 2023 г.
- **Гурково** – стабилен ръст (от 1.25 млн. лв. до 2.71 млн. лв.), с висока заетост и дейност, обслужваща околните села.
- **Николаево** – по-ограничена търговска мрежа, но с поява на нови дейности – доставки, хранителна търговия, малки вериги.

Транспорт, складиране и пощи. Транспортният сектор демонстрира **нестабилност**, но запазва ключовата си роля като логистична връзка между производството, търговията и



потреблението. Добавената стойност намалява от **3.4 млн. лв. (2019)** до **2.54 млн. лв. (2023)**, което е спад от **25,2%**. В същото време, заетите лица остават сравнително постоянни – между **103 и 114 души**, което подчертава, че дейността се извършва от сравнително устойчиви малки оператори. Общинска специфика: **Мъглиж** е доминиращ в сектора, с почти цялата добавена стойност и значителна заетост (над 70% от общата заетост в сектора). **Гурково** и **Николаево** имат епизодично присъствие – най-често с индивидуални превозвачи, складове и локални доставчици.

Транспортът има **стратегическо значение**, особено с оглед подобряване на достъпа до отдалечени села, логистика на селскостопанска продукция и туристически потоци. Подходящо е развитие на **общии логистични платформи** и **сервизни бази** между общините.

Хотелиерство и ресторантьорство - Туризмът и свързаните с него услуги се очертават като сектор с **най-висока динамика**. Добавената стойност за МИГ се **утроява** – от **1.44 млн. лв. през 2019 г.** до **4.44 млн. лв. през 2023 г.** (+208%). Ръстът на заетите лица е по-умерен – от **131 до 161 души**, което подсказва **повишена производителност и по-добро използване на капацитетите**. Разпределение по общини: **Мъглиж** – водеща позиция с добавена стойност от **3.46 млн. лв.**, значителен брой туристически обекти и относителен фокус върху вътрешен туризъм. **Гурково** – стабилен, но ограничен ръст, с нарастваща специализация в **селски и еко-туризъм**. **Николаево** – слабо представяне, почти без заетост, което подсказва **неизползван потенциал**, особено предвид природния и културен ресурс.

Данните на НСИ за под-секторите на **сектор А („Селско, горско и рибно стопанство“)** за периода 2019–2023 г. на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково показват неговото значимо място в икономическата структура на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково. **Водещ дял в сектора има подсекторът на растениевъдството, животновъдството и ловът, докато горското стопанство заема ограничена позиция, а рибното е представено с конфиденциални данни, характерни за много ниски стойности.**

Подсектор 01 („Растениевъдство, животновъдство и лов; спомагателни дейности“) на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково демонстрира стабилен ръст – предприятията се увеличават от 88 през 2019 г. до над 190 през 2023 г., като най-висока концентрация има в Мъглиж. Нетните приходи на подсектора нарастват над два пъти – от 17 млн. лв. (2019) до над 33 млн. лв. (2023), като в Мъглиж достигат 13,6 млн. лв., в Николаево – 18,2 млн. лв., а в Гурково – над 3,2 млн. лв. Въпреки ръста в оборота, в община Мъглиж и община Гурково се отчита спад в заетостта – съответно от 173 на 109 и от 117 на 52 лица, докато в община Николаево броят на заетите нараства от 86 на 113. В община Мъглиж добавената стойност спада от 5,9 млн. лв. на 3,0 млн. лв., а в община Николаево се увеличава над 6,5 млн. лв., което затвърждава общината като най-динамично развиваща се в сектора. Подсектор 02 („Горско стопанство“) има умерено значение: в община Мъглиж се поддържат средно по 3 предприятия годишно с приходи, нараснали от 409 хил. лв. на 1,3 млн. лв. и заетост до 23 души, докато в община Гурково се наблюдава пик през 2019 г. с 2,5 млн. лв. приходи и 26 заети, но последвал спад и конфиденциални данни. В община Николаево секторът е с минимално участие. Подсектор 03 („Рибно стопанство“) отсъства от статистиката и не е



представен в нито една от общините. Сектор А като цяло се доминира от растениевъдство и животновъдство, с водеща роля на община Мъглиж по брой предприятия и обем продукция, силен растеж на община Николаево по всички показатели и ограничено развитие в община Гурково.

Сектор Селско, горско и рибно стопанство в рамките на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково се доминира от растениевъдството и животновъдството, с изразена роля на Мъглиж като водеща община по обем на продукцията и брой предприятия. Община Николаево показва най-силен икономически растеж в сектора и се утвърждава като двигател на развитие, докато община Гурково изостава по отношение на човешкия ресурс, въпреки известен ръст в оборота. Горското стопанство запазва ограничено значение, като присъствието му е осезаемо само в община Гурково и община Мъглиж, а рибното остава в статистически сянка. За бъдещото развитие е препоръчително да се обърне специално внимание на стимулирането на устойчиви земеделски практики, модернизацията на производствените процеси и разширяване на пазарния достъп.

Анализът на селското стопанство на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково показва, че въпреки активното земеделско производство, земеделската земя заема едва **22 890,50 ха**, което е **29,45%** от общата площ от **77 727,17 ха** – значително под средните нива за **област Стара Загора (51,6%)** и **страната (54,53%)**. Основната част от използваемата земеделска площ (ИЗП) е заета от ниви – **77,28%**, следвани от трайни насаждения (**12,01%**) и пасища/мери (**7,58%**), което определя региона като **интензивно зърнопроизводителен**, с допълващи дейности в **животновъдството и трайните насаждения**. **Разпределението по общини** разкрива съществени различия:

- **Мъглиж** има **31,27%** земеделска и **57,83%** горска територия, което позволява балансирано развитие на агро- и лесовъдство;
- **Николаево** е най-селскостопански ориентирана с **42,21%** земеделска територия, но с по-малък горски фонд – **45,14%**;
- **Гурково** е с преобладаващо горско покритие (**69,35%**) и едва **22,81%** земеделска територия, което ограничава мащабното земеделие, но благоприятства **екологични и билкови култури**, както и **рекреационни дейности**.

Селското стопанство се характеризира с **традиционна структура**, доминирана от **малки стопанства до 5 ха**, въпреки умереното им намаляване в Николаево и Гурково през периода **2020–2024 г.** В същото време се засилва интересът към **средни стопанства (100–500 ха)**, най-вече в **Мъглиж**, което показва **тенденция към консолидация**. Големите стопанства над **500 ха** остават малко на брой и концентрирани основно в Мъглиж и Гурково.

Територията запазва **традиционно аграрен облик с фокус върху зърнопроизводството**, но също така притежава потенциал за развитие на **устойчиво, дигитално и екологично земеделие**, особено чрез по-ефективно използване на **водни ресурси**, **модернизация на практиките** и **диверсификация на продукцията**.



Анализът на животновъдството в МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково разкрива ясно изразена териториална и видова диференциация. Николаево се утвърждава като водеща община в отглеждането на говеда и биволи, с почти удвояване на броя им до 2394 за петгодишен период, докато Мъглиж и Гурково запазват стабилни или умерено растящи нива. Овцевъдството, традиционно силно в Мъглиж, бележи общ спад във всички общини, а козевъдството се свива значително – особено в Николаево и Мъглиж, което сигнализира за изчезване на дребното традиционно животновъдство. Свиневъдството практически отсъства от територията, вероятно поради икономически и санитарни пречки, а птицевъдството е занемарено, с частично възстановяване единствено в Мъглиж. Пчеларството остава стабилен и устойчив отрасъл, особено в Мъглиж и Гурково, докато в Николаево, след пик през 2022–2023 г., се отчита спад, но стойностите остават относително високи.

Рибовъдството е с най-висока активност в община Николаево, със стабилно индустриално производство – близо 1 млн. кг зарибителен материал годишно, докато в Гурково дейността е по-умерена, а в община Мъглиж липсва. В обобщение, животновъдството на територията на МИГ е поляризирано, със стабилизиращи и развиващи се ниши при едрия добитък, пчелите и рибите, за сметка на спад при дребното традиционно животновъдство.

Аграрният профил на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково остава доминиран от зърнопроизводството, със стабилни или леко нарастващи площи с пшеница и слънчоглед в общините Мъглиж и Гурково, докато община Николаево отчита спад при слънчогледа и колебания при останалите култури. Маслодайните култури като роза и лавандула се свиват във всички общини, а черешите и люцерната запазват стабилни позиции, което свидетелства за частична диверсификация и адаптация към пазарните условия.

През последните години **туристическата инфраструктура на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково** демонстрира умерено развитие, със силна концентрация в община Мъглиж. Данните ясно очертават сериозни различия между трите общини по отношение на наличните места за настаняване, техния капацитет, както и активността в туристическия сектор. Туристическият сектор на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково е най-силно развит в община Мъглиж, където се наблюдава рязко увеличение на леглата денонощия, реализирани нощувки и приходи, както и навлизане на хотели с капацитет за организирани посещения. В Гурково туристическата база е ограничена, а липсата на данни за посещаемост затруднява оценката на ефективността, въпреки устойчивото присъствие на обекти. Община Николаево изцяло липсва в туристически план, което подчертава нуждата от основна инфраструктура и политики за активиране на сектора.

Инвестиционна активност

Анализът на чуждестранните преки инвестиции (ЧПИ) в МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково показва ниска и нестабилна инвестиционна активност, като конкретни данни има само за община Мъглиж. През 2020 г. се отчита отлив от -133,1 хил. евро, следван от скромни положителни потоци от 14,3 хил. евро през 2021 г. и 10,2 хил. евро през 2022 г., но отново отлив от -49,9 хил. евро през 2023 г. В общините Николаево и Гурково липсват регистрирани ЧПИ, което свидетелства за слаб международен интерес и нисък инвестиционен капацитет.



Общият обем на инвестициите за територията на МИГ - Мъглиж, Николаево и Гурково за периода 2019–2023 г. възлиза на 320 238 хил. лв., в т.ч. разпределен по общини както следва: Община Мъглиж: 70 971 хил. лв. Община Николаево: 27 521 хил. лв. Община Гурково: 61 627 хил. лв.

Община Мъглиж има изразено присъствие в сектора на търговията, транспорта и хотелиерството (над 28 млн. лв.), последван от селското стопанство и значителен дял на инвестиции с конфиденциални данни. Община Николаево е категоричен лидер в инвестициите в селското стопанство (23.9 млн. лв.), но с ограничено участие в другите отрасли, с изключение на конфиденциалните. Община Гурково изпъква с индустриални инвестиции (над 30 млн. лв.), както и със значителни вложения в конфиденциални сектори и сектора на търговията.

Инвестиционната активност в МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково бележи траен ръст – от 31 хил. лв. през 2019 г. до над 52 млн. лв. през 2023 г., като общината Мъглиж е с водеща роля и общ обем над 70,9 млн. лв. Най-големи вложения са направени в търговия, транспорт и услуги (28,3 млн. лв.), селско и горско стопанство (11,2 млн. лв.) и индустрия (3,1 млн. лв.). Николаево е ясно профилирана като аграрна община, със 23,9 млн. лв. инвестиции в земеделие (87% от общия обем), докато Гурково се утвърждава като индустриален център с над 30,3 млн. лв. вложения в индустрията и 25 млн. лв. в конфиденциални сектори. Тази териториална специализация създава условия за допълване и интегрирано развитие между селското стопанство, индустрията и услугите в рамките на МИГ.

Инвестициите в дълготрайни материални активи (ДМА) на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково нарастват с над 49% за периода 2019–2023 г., достигайки 46,6 млн. лв. през 2023 г., като основни направления са строителство на сгради и съоръжения, машини и оборудване и транспортни средства. Мъглиж и Гурково доминират с интензивни вложения в производствена и логистична инфраструктура, докато Николаево отчита значителен ръст в индустриално оборудване през последната година. Данните очертават трайна тенденция към модернизация, технологично обновление и разширяване на бизнес капацитетите на територията на МИГ. В допълнение, внедряването на иновации в на територията на МИГ се очаква да бъде все по-постижимо, благодарение на технологичния напредък и дигитална свързаност. С разширяването на ширококолентовия интернет и мобилните мрежи дори в отдалечени райони, предприятия и специалисти могат да оперират и комуникират ефективно от селски локации. На територията на МИГ инфраструктурата за ширококолентов интернет се оценява като добра. Това позволява дистанционна работа, електронна търговия и онлайн услуги, без необходимост от физическо присъствие в големите градове.

Основни потребности за стимулиране на икономическото развитие

- *Необходимо е предоставянето на целенасочена подкрепа за предприемачи в земеделския и неземеделския сектор на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково, включително чрез инвестиции в модернизация на оборудване, сграден фонд и производствени мощности. Приоритетно следва да се подпомагат младите предприемачи, за да се стимулира оставането им в региона, в контекста на задълбочаващите се демографски проблеми, включително намаляващо население и*



високи коефициенти на демографско заместване. С оглед наблюдаваната безработица, особено сред уязвимите групи, подкрепата за бизнеса следва да бъде обвързана със създаване на устойчиви работни места и активиране на местния трудов потенциал.

- В земеделието е наложително насочване на усилията към чувствителните сектори, характерни за региона – като животновъдството, рибовъдството и трайните насаждения (череша, роза, лавандула). Това ще подпомогне намаляване на териториалните различия и по-справедлив достъп до пазари.
- Въвеждането на иновации и нови технологии – включително енергоспестяващи и дигитални решения – трябва да се стимулира както в земеделските, така и в неземеделските дейности (например производство, услуги, туризъм), за да се подобри ресурсната ефективност и да се засили конкурентоспособността на предприятията, особено в индустриално активните общини като Мъглиж и Гурково.
- Местният потенциал за развитие на биологично земеделие, животновъдство и билкопроизводство остава недостатъчно използван, въпреки благоприятните природни условия, с което се откриват възможности за устойчиви бизнес модели, свързани с екологосъобразно производство и достъп до специализирани пазари.

Култура и културно-историческо наследство: МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково притежава значително културно-историческо и духовно наследство, включващо археологически, архитектурни, религиозни и етнографски обекти с местно и национално значение. В трите общини функционира добре развита мрежа от читалища, които поддържат културния живот чрез библиотеки, художествена самодейност, музейни сбирки и инициативи, свързани със съхраняване на местните традиции. Сред най-значимите забележителности са Мъглижкия манастир, крепостта „Асара“, минералогичната и етнографската сбирка в Мъглиж и Гурково, както и византийски и тракийски археологически обекти край Николаево. Въпреки богатството на културни ресурси, предизвикателства като липса на достатъчно финансиране, ограничена популярност извън региона и нужда от поддръжка на инфраструктурата възпрепятстват пълноценното им оползотворяване. Възможностите за развитие на културен, исторически и образователен туризъм са реални, особено при обвързване с местната идентичност и целенасочени инвестиции в социализация и реклама. Подобряването на достъпа, поддръжката и интегрирането на културните обекти в устойчиви туристически продукти би допринесло както за икономическото оживление на региона, така и за съхранението на неговото духовно наследство.

Във всяка от трите общини съществуват ценни археологически, архитектурни, етнографски и религиозни обекти – от тракийски могили и римски селища до средновековни крепости, манастири и църкви с местно и национално значение. Основните културни институции на територията на МИГ са читалищата, които изпълняват разнообразни функции – от библиотечна и художествена дейност до социални инициативи и проектна работа. Читалищната мрежа също е добре развита, като в повечето населени места функционират културни средища с традиции в образованието, самодейността и съхраняването на местната



памет. Макар част от обектите да са слабо популяризирани и нуждаещи се от поддръжка, регионът притежава реален потенциал за развитие на културен, исторически, селски и образователен туризъм чрез целенасочени инвестиции, реклама и обвързване с местната идентичност

Сектор околна среда и биоразнообразие

Територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково се характеризира с богато природно разнообразие, изразено в сходни горскостопански, климатични и екологични условия. Районът попада в Тракийската горскорастителна област и обхваща широк спектър от горски пояси – от равнинно-хълмистите дъбови гори до среднопланинските пояси с букови и иглолистни насаждения. Разпространени са както естествени гори, така и култури, създадени в резултат на залесяване с видове като бял бор, черен бор, смърч и зелена дуглазка. Сред преобладаващите дървесни видове са зимният дъб, бук, габър, благун, цер, келяв габър и мъждрян, като значителна част от насажденията са издънкови. Територията на МИГ-а включва водни ресурси от значение за екосистемите и икономиката – река Тунджа, язовир Жребчево и други водоеми, които предлагат условия за промишлен и спортен риболов. Районът има утвърдени ловни ресурси с възможности за лов на елен, сърна, дива свиня и дребен дивеч, което създава потенциал за развитие на национален и международен ловен туризъм.

Общото природно и ресурсно богатство на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково предлага устойчиви възможности за икономическо развитие, природосъобразно ползване на горите и развитие на екотуризм. Територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково е изключително ценна в екологично отношение, благодарение на наличието на множество защитени зони от мрежата Натура 2000. Те обхващат едни от най-значимите местообитания и видове на европейско ниво и са основа за устойчиво управление на природните ресурси в региона. Защитените зони са важен ресурс за местното развитие, като предоставят възможности за екотуризм, природозащитно образование, научни изследвания и екологично земеделие. Защитени територии и защитени зони на територията на МИГ Мъглиж – Николаево – Гурково:

- Защитени територии: 16 общо (11 в Мъглиж, 5 в Гурково)
- Защитени зони (Натура 2000): 6 общо за МИГ:
 - ✓ Обхващат широк кръг местообитания – както горски, така и водни и тревни.
 - ✓ Обхващат важни популации на видове птици, включително в буферната зона на Централен Балкан и около яз. Жребчево.
 - ✓ Ключова роля за опазване на биоразнообразието и природното наследство на региона.

И трите общини са включени в регионалната система за управление на отпадъците, обслужвана от Регионалното депо в с. Ракитница. Отчетено е 100% депониране на събраните отпадъци. Въпреки това, ефективността на системите за разделно събиране и рециклиране варира значително – Гурково показва висока степен на активност в тази посока, докато Николаево и Мъглиж се нуждаят от допълнителни усилия за подобряване на материалната база и отчетността.

Един от основните проблеми на общините в областта на управлението на отпадъците е липсата на разбиране у населението за врените, които нанасят на околната среда, създавайки



нерегламентирани сметища. Повишаването на тяхната обществена отговорност към околната среда, чрез мерки за информиране и повишаване на самосъзнанието им ще допринесе значително за успех на усилията на всяка от двете общини за намаляване количеството депонирани отпадъци от населените места.

Провеждане на регулярни публични кампании за информиране на обществеността и работа на местно ниво е част от мерките за намаляване на потенциалния риск от загуба на биологично разнообразие, смекчаване на установените заплахи и произтичащите от тях рискове за околната среда, екосистемите и биоразнообразието. Ключов фактор при прилагането на политиките по опазване на биологичното разнообразие и екосистемите е населението по места и обществото като цяло. Във всяка една от дейностите, които обхваща опазването на биологичното разнообразие следва да включи и социалната ангажираност. Повишаването на осведомеността относно биологичното разнообразие и заплахите за него в целевата територия на база на мерки планирани в стратегически и планови документи в сектор биоразнообразие – Национална стратегия за биологично разнообразие до 2030 г. (проект), Национална рамка за приоритетни дейности за мрежата Натура 2000, Планове за действие за видове, Планове за управление на защитени зони, Планове за управление на защитени територии

Основни потребности в областта на околната среда и биоразнообразието

- Развитие и поддържане на природните ресурси като важен фактор за устойчиво развитие на територията на МИГ
- Повишаване на обществената информираност за участието на населението в процесите на екологосъобразно управление на отпадъците и биоразнообразието, чрез ефективно прилагане на законодателството и на съвременни добри практики.

Инфраструктура: Транспортната инфраструктура на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково се характеризира с преминаването на важни национални и международни транспортни артерии, които осигуряват стратегическа свързаност и логистичен потенциал. И в трите общини се пресичат елементи от републиканската пътна мрежа – най-значимият от които е първокласният път I-6 (София – Бургас), част от международен транспортен коридор №8. През Гурково минава и път II-55, който осигурява директна връзка със северна България през Прохода на Републиката, а през Николаево – ж.п. линия с регионално и национално значение.

Въпреки че всички населени места са достъпни, амортизираната инфраструктура и недобре обезопасените участъци затрудняват мобилността и застрашават уязвими групи като ученици и възрастни. Общините провеждат целенасочена и дългосрочна политика за подобряване на градската и селищната среда чрез рехабилитация на уличната мрежа, обновяване на площи, модернизация на осветлението и създаване на обществено достъпна инфраструктура. Съществуват обаче редица проблеми в състоянието на публичната инфраструктура, които следва да се адресират с интервенции, включително идентифицираните от местната общност основни нужди, в т.ч. изграждане и реновиране на обществени зони за отдых, социални активности и културен живот, включително паркови пространства, детски площадки, зелена система, паркови площи и зони за рекреация, спортна инфраструктура и спорт на открито и други инвестиции в обществената среда, насочени към повишаване на привлекателността на



населените места и обществените пространства. Част от съществуващите публични сгради не отговарят на съвременните стандарти и изискват модернизация, което възпрепятства пълноценното им използване. Въпреки съществуващата спортна база, в трите общини се споделят сходни предизвикателства – нужда от модернизация на инфраструктурата. Част от съществуващите спортни съоръжения не отговарят на съвременните стандарти и изискват модернизация, което възпрепятства пълноценното им използване. Недостатъчно дигитализиране и интелигентни решения - уличното осветление, достъпът до административни услуги и техническата безопасност на обекти все още не са на ниво, позволяващо интелигентно управление на ресурсите.

Инвестициите в морално остарялата и износена публична инфраструктура на територията на МИГ са от съществено значение за подобряване на качеството на живот, задържане на населението и стимулиране на местното икономическо развитие. Незадоволителното състояние на улична мрежа, парковете, училищата и социалните обекти води до социална изолация, ограничен достъп до услуги и по-ниска мотивация за живот и работа в региона. Модернизирането на тази инфраструктура не само повишава сигурността и комфорта на жителите, но също така създава нови възможности за местен бизнес, туризъм и привличане на млади семейства и специалисти. Това е ключова стъпка към балансирано териториално развитие и преодоляване на демографската криза на територията на МИГ.

Основни потребности в областта на инфраструктурата

- *Рехабилитация и благоустрояване на вътрешно-селищна публична инфраструктура, с фокус върху достъпа до обществени услуги, училища, социални обекти, безопасност на движението и подобряване на средата за живеене.*
- *Обновяване и модернизация на обществени, административни и образователни сгради, подобряване на достъпността, архитектурна среда и технологична инфраструктура – с цел създаване на по-добри условия за работа, обслужване и учене.*
- *Необходимост от подобряване на градската среда в населените места, облагородяване, реновиране на обществени зони за отдих, социални активности и културен живот, включително паркови пространства, детски площадки, зелена система, паркови площи и зони за рекреация, спортна инфраструктура и спорт на открито и други инвестиции в обществената среда, насочени към повишаване на привлекателността на населените места и обществените пространства.*
- *Оползотворяване на потенциала за реализиране на дейности, насочени към създаване на „интелигентни селища“*

Потенциал за развитие на интелигентни селища:

На територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково съществува реален потенциал за развитие на интелигентни селища (Smart Villages), въпреки че концепцията все още не е широко позната сред местните заинтересовани страни. Проучванията показват, че 45% от представителите на публичния сектор, включително общини, кметства и социални заведения, подкрепят включването на дейности, насочени към интелигентни селища в Стратегията за ВОМР. 55 % от представителите на стопанският сектор, включващ земеделски производители, микропредприятия и други бизнес субекти вярват в потенциала на „интелигентните селища“,



а 55% имат по-прагматично мнение, но отворен подход, което все пак показва наличието на интерес и възможности за развитие в тази насока.

Основни потребности, свързани с потенциала за развитие на интелигентни селища:

*За да се реализира потенциалът за интелигентни селища в района на МИГ- Мъглиж, Николаево, Гурково е необходимо да се насърчи включването на дейности, съответстващи на концепцията за „интелигентни селища“ или самостоятелни иновативни социални, технологични и/или цифрови решения, съответстващи на принципите на тази концепция. Включването на такива дейности е подходящо в мерките, насочени към **неселскостопански дейности, както и в дейностите за подобряване на публичната инфраструктура и услуги.***

Въз основа на социално-икономическото проучване е изведен наличния потенциал на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково, сравнителни предимства и степен на оползотворяване, чрез които се цели устойчиво социално-икономическо развитие. В настоящата част са идентифицирани конкретните нужди на територията и необходимите мерки за адресиране на нуждите, развитие и оптимално оползотворяване на потенциала на територията от гледна точка на инфраструктурна осигуреност, икономически потенциал (в т.ч. промишленост, промишлеността, свързана с горските ресурси, земеделие, услуги и туризъм), социална сфера (развитие на човешките ресурси, култура, образование, здравеопазване, спорт, социални дейности и др.). Идентифицираните мерки са насочени към преодоляване на лимитиращите развитието на територията фактори. В следващата таблица са обобщени потребностите и потенциала на територията и необходимите мерки за оползотворяване потенциала на територията и устойчиво местно развитие:

сектор	Основни нужди, изводи и препоръки, базирани на идентифицираните потребности и потенциал за развитие на територията на МИГ
природни, културни ресурси и местоположение на региона	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Територията има благоприятно стратегическо разположение, пресичана от пътища I-5 и I-6, свързващи Дунав с Тракия и Бургас. ▪ Наличие на железопътна линия, осигуряваща достъп до националната транспортна мрежа. ▪ Географският профил (планина – хълмиста долина – поле) позволява функционално зонироване и специализация на икономическите дейности. ▪ Неравномерна вътрешна транспортна достъпност – много населени места са с ограничен достъп до обществени услуги и пазарна логистика. ▪ Територията на МИГ се характеризира с висока степен на горска покривка – над 60% от площта, което значително надвишава средните стойности за областта и страната. Това предоставя изключителни възможности за устойчиво развитие на горското стопанство, преработка на недървесни горски продукти (гъби, билки, диворастващи плодове) и еко-туризъм ▪ Наличието на водни ресурси като р. Тунджа и яз. Жребчево създава условия за напояване, аквакултури, рекреация, спортен риболов и високоприроден туризъм. ▪ Разнообразният релеф (планински, полупланински и равнинен), плодородни почви и благоприятен климат позволяват развитие на високопланинско и



	<p>биологично земеделие, с акцент върху пчеларството, овцевъдството и нишови култури.</p> <ul style="list-style-type: none">■ Липсва инфраструктура и капацитет за устойчиво стопанисване и маркетинг на горски и природни ресурси – недостиг на сертифицирани производители, модерно оборудване и логистични връзки.■ Ограничена добавена стойност от природните ресурси – добивът преобладава над преработката, а местният пазар е слаб.■ Подкрепа за модернизация на горското стопанство – оборудване, транспорт, сертифициране, обучение.■ Развитие на еко-туризъм и природни маршрути – съчетание на горски, водни и билкови пътеки с образователен и лечебен характер.■ Насърчаване на биоземеделие и производствени кооперации в селата с добър почвен и хидроклиматичен потенциал (особено в Николаево и Гурково).■ Районът разполага с богато нематериално културно наследство – фолклор, занаяти, обичаи, празници – особено силно застъпени в селата и читалищната мрежа.■ Съществуват исторически и археологически обекти, свързани с Тракийската култура, християнството и Възраждането, включително в селата Тулово, Ягода и Паничерево.■ Провеждат се ежегодни местни събори, фестивали и изложби, които представляват ядро за културен и етнографски туризъм.■ Недостатъчна материална база за съхранение, експониране и културна дейност – остарели читалища, липса на достъпна среда, слаба дигитализация.■ Нужда от повишаването на обществена отговорност към околната среда, включително управлението на отпадъците и биоразнообразието и устойчиво използване на ресурсите, чрез мерки за информиране и повишаване на самосъзнанието.
<p>икономическо развитие - селско стопанство, промишлен сектор,</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Сектор селско стопанство има традиционна роля и висока заетост в селата, особено в общините Николаево и Гурково.■ Налице са подходящи агроекологични условия за отглеждане на лозя, билки, маслодайни култури, зеленчуци, пчеларство и дребно животновъдство.■ Съществуват семейни и малки стопанства, но с ограничен капацитет за модерно и устойчиво производство.■ Възможности има за развитие на сертифицирано биоземеделие, както и включване в къси вериги на доставка и преработка на място■ Липса на агротехническа модернизация и нисък достъп до напояване.■ Подкрепа за обединяване на земеделски производители;■ Развитие на стопанство, ориентирани към биологично или устойчиво земеделие.■ Инвестиции в напоителна инфраструктура, техники за капково напояване, съхранение и първична преработка.



Преодоляване на
демографските проблеми и
проблемите на социалната

- Промишлеността е един от основните работодатели, особено в Мъглиж и Гурково – металургия, дървообработка, производство на строителни материали.
 - Налице са няколко големи предприятия, които формират икономически ядра и възможност за местни поддоставчици.
 - Добро географско положение и транспортна достъпност, особено в близост до коридори I-5 и I-6, които благоприятстват логистика и индустриални дейности.
 - Слаба индустриална диверсификация и недостатъчно развитие на високотехнологични или екологични производства
 - Услугите са недостатъчно развити извън сферата на образованието, здравеопазването и търговията на дребно.
 - В малките населени места липсват социални, административни, здравни и професионални услуги, достъпни в близост до населението.
 - Има потенциал за дигитални услуги, социално предприемачество и мобилни услуги за възрастни хора, деца и уязвими групи.
 - Ниска териториална достъпност и слаба мотивация на млади хора да развият бизнес в сферата на услугите.
 - Липса на инструменти за микрофинансиране и подкрепа за стартиращи фирми.
 - Слаба дигитална свързаност в отдалечените села.
 - Стимулиране на мобилни и дигитални услуги в селските райони (телемедицина, мобилни социални услуги, доставки).
 - Насърчаване на социално предприемачество, особено от НПО и млади предприемачи.
 - Подкрепа за женско и младежко предприемачество.
 - Развитие на местни услуги, свързани с култура, занаяти, културни събития, домашна помощ и грижи.
 - Районът разполага с природни ресурси, минерални извори (Ягода), културни обекти и фолклор, подходящи за развитие на мултисезонен туризъм.
 - Присъстват първични форми на туризъм.
 - Слабо развитие на настанителна и съпътстваща база в малките населени места.
 - Подкрепа за къщи за гости, семеен туризъм, занаяти и фермерски продукти.
- Територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково е в състояние на устойчив демографски спад, с намаление на населението във всички населени места, включително в градските центрове.
 - Естественният прираст е трайно отрицателен, с висока смъртност и ниска раждаемост.
 - Механичният прираст също е неблагоприятен, с постоянна миграция на млади хора и цели семейства към по-големи градове или чужбина.
 - Територията се характеризира с висока степен на застаряване – делът на лицата над 65 г. е над средния за страната.
 - Има наличие на уязвими етнически и социални групи, при които бедността, образователното изоставане и социалната изолация са сериозен проблем.



инфраструктура

- Необходими са по-добри услуги в сферата на образованието, здравеопазването, социалните дейности и достъп до културен живот в малките населени места.
- Съществува мрежа от социални институции, но тя е ограничена като обхват, капацитет и разнообразие на услуги.
- Липсват интегрирани мобилни услуги в селата, които да отговарят на нуждите на отдалечени и труднодостъпни населени места.
- Повишаване на обхвата и качеството на социалните услуги, особено в общините Николаево и Гурково.
- Разширяване на обхвата на интегрирани социални, здравни и образователни дейности, насочени към деца, възрастни и хора с увреждания.
- Вътрешната пътна мрежа между селата е амортизирана, с лоша настилка, недостатъчна осветеност и липса на маркировка.
- Липсва регулярен обществен транспорт, особено за отдалечените села, което затруднява достъпа до услуги и пазари
- Необходимо е подобряване на състоянието на общинската образователна, социална и спортна инфраструктура, включително чрез прилагане на мерки от сферата на интелигентните селища.
- Част от населените места имат остаряла водопроводна мрежа, със загуби над 50% и чести аварии.
- Канализационната мрежа е непълна или липсваща в по-малките села, а пречиствателни станции за отпадъчни води няма във всички общини.
- Има добри водоизточници (яз. Жребчево, минерални води), но ограничено използване за битови и икономически цели.
- В повечето населени места липсват поддържани паркове, спортни и отдих зони, което влияе върху качеството на живот.
- Налице е неоползотворен потенциал за зелени зони, свързани с рекреация и биоразнообразие.
- Необходимо е развитие на енергийна ефективност и самозахранване на публични сгради.
- Недостатъчно улично озеленяване, паркови пространства и места за отдих в населените места – нужда от облагородяване и социализация на пространствата
- Необходими са рехабилитация и благоустрояване на вътрешно-селищна публична инфраструктура, с фокус върху достъпа до обществени услуги, училища, социални обекти, безопасност на движението и подобряване на средата за живеене.
- Обновяване и модернизация на обществени, административни и образователни сгради, подобряване на достъпността, архитектурна среда и технологична инфраструктура – с цел създаване на по-добри условия за работа, обслужване и учене
- Необходимост от подобряване на градската среда в населените места, облагородяване, реновиране на обществени зони за отдих, социални активности и културен живот, включително паркови пространства, детски площадки, зелена система, паркови площи и зони за рекреация, спортна



инфраструктура и спорт на открито и други инвестиции в обществената среда, насочени към повишаване на привлекателността на населените места и обществените пространства.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани от изпълнението на стратегията за ВОМР лица на територията на МИГ:

Заинтересовани страни са всички заинтересовани лица от реализиране на стратегията за ВОМР, включително и като потенциални получатели на финансова помощ и ползватели на резултати от нейното изпълнение.

На територията на МИГ бяха идентифицирани заинтересовани страни от публичния, стопанския и нестопански сектор, които да бъдат включени в процеса на разработване и прилагане от стратегията за водено от общностите местно развитие. **Въз основа на проведените проучвания са идентифицирани 7 групи заинтересовани лица, групирани както следва:**

Заинтересована страна

ПУБЛИЧЕН СЕКТОР

- 1. Общини (в т.ч. кметства и други общински структури)*
- 2. Образователни институции (училища и детски градини)*

СТОПАНСКИ СЕКТОР

- 3. Микропредприятия извън сектор земеделие*
- 4. Малки и средни предприятия извън сектор земеделие*
- 5. Земеделски производители и преработватели*

НЕСТОПАНСКИ СЕКТОР

- 6. Културни организации (вкл. читалища)*
- 7. НПО от всички сектори (вкл. физически лица вкл., представители на гражданското общество, вкл. уязвими групи, младежи и др.)*

Потребностите, мнението и очакванията на заинтересованите страни са изследвани в рамките на анкетното проучване и консултативната кампания, като те са основна база за разработване на стратегическата рамка и определяне на мерките на СВОМР. Засиленият интерес към различните мерки намери отражение както в стратегическата рамка, така и в бюджета на СВОМР. Цялото проучване на заинтересованите страни е представено в Приложение 2.2 към настоящата стратегия. В него е представено и съответствието на потребностите на местната общност (по групи заинтересовани страни) с мерките, включени в СВОМР.

В процеса на разработване и съгласуване на стратегията са включени **представители на всички групи заинтересовани лица**, идентифицирани в проучванията и анализите, в т. ч. уязвимите групи и млади хора, както е посочено по-подробно в т. 2 на СВОМР.

3.3. Наличие на уязвими и малцинствени групи на територията на МИГ и описание на техните потребности:

Територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково е в състояние на влошени демографски характеристики, съчетани със структурна безработица. Основните уязвими групи на територията на трите общи са – хора с увреждания, безработни, вкл. трайно безработни, икономически неактивни, безработни младежи и др.



Безработни и неактивни лица

Тенденциите в областта на безработицата на територията на МИГ са изведени в рамките на социално-икономическия анализ на база коефициентът на безработицата за периода 2020- 2023 г. и актуални данни за 2022 и 2023 г. за трайно безработните лица, безработните над 55 г. и безработните лица под 29 год. възраст.

Докато в национален план коефициентът на безработица се движи в рамките на 4,2–5,3% за анализирания период, на територията на МИГ стойностите са многократно по-високи – от 23,2% през 2020 г. до 19% през 2023 г. Това показва структурна безработица, свързана с ниска икономическа активност, слабо развита индустриална база и ограничен достъп до пазара на труда.

Средногодишният коефициент на трайна безработица на територията на МИГ се е запазил почти без промяна – от 3,83% през 2022 г. до 3,77% през 2023 г., което предполага стабилна, но все още значима степен на дългосрочна икономическа неактивност.

Делът на трайно безработните сред всички безработни лица на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково **остава сериозен индикатор за структурни дефицити на пазара на труда**, въпреки наблюдавани частични подобрения. През 2023 г. този дял достига 18,3%, при 18,9% през 2022 г., което представлява спад с 0,6 процентни пункта, но стойността все още е над средните за страната равнища. Отчита се, че част от спада може да се дължи не на реална заетост, а на отпадане от регистрация, миграция или демотивация на търсещите работа.

Средногодишен брой на трайно безработните през 2023 г.:

- Общо за МИГ: 56 души, при 50 през 2022 г. (+6)
- Мъглиж: от 27 → 31 (+4)
- Николаево: от 90 → 104 (+14)
- Гурково: от 33 → 34 (+1)

Данните потвърждават, че **въпреки малки колебания в дяловете, реалният брой на трайно безработните нараства**, особено в община Николаево.

Безработните лица с увреждания, макар и малобройни, са сред уязвимите групи, изискващи специално внимание. Техният брой варира между 4 и 12 души годишно в отделните общини, като най-високи стойности се регистрират в община Мъглиж (средно 8–10 лица годишно).

Икономически неактивните лица на територията на МИГ са друга целева група на пазара на труда. Общо **4032 души** в трите общини са определени като икономически неактивни – т.е. те **ниито работят, нито търсят активно работа**, което е особено обезпокоително за територия с и без това висока безработица.

- В община Николаево броят на икономически неактивните лица е 1 079, което представлява 46% от цялото ѝ население на възраст 15–64 г. Това означава, че близо



половината икономически активна възрастова група не участва по никакъв начин в пазара на труда.

- В община Гурково броят е – 989 души, или 39,2% от работоспособното население.
- В община Мъглиж броят на икономически неактивните лица е – 1964 души, или 34,6% от работоспособното население.

В община Николаево се концентрират основните рискове: висока и трайна безработица, най-голям дял на младежката безработица и устойчиво високи стойности във всички показатели. Тук са нужни спешни социални и икономически интервенции. Община Мъглиж показва относителна стабилност и дори подобрение по някои показатели, но делът на трайно безработните сред всички безработни и липсата на младежка трудова динамика сочат нужда от активна младежка заетост. Община Гурково се движи в границите на умерена безработица, но спадът в дела на младежите без работа е добър знак. На фона на общото икономическо състояние на територията на МИГ, високите нива на безработица и особено на трайната безработица остават предизвикателство.

Основни потребности:

Безработните и икономически неактивни лица в общините имат комплекс от потребности, свързани както с липсата на умения и квалификация, така и с ниска мотивация за включване в заетост. Съществува необходимост от активиране и мотивиране чрез индивидуален подход, информационни кампании и групови срещи, които да възвърнат увереността и да създадат нагласа за трудова реализация. Много от лицата изпитват затруднения при професионалното преориентиране и се нуждаят от насочване към реалистични и търсени професии, съобразени с възможностите на местната икономика. Съществува значима потребност от повишаване на уменията, компетенциите и професионалната квалификация чрез обучения по ключови и професионални умения, включително базова и дигитална грамотност, с оглед подобряване на конкурентоспособността на пазара на труда. Необходима е целенасочена подкрепа за прехода към заетост – чрез индивидуално трудово консултиране, кариерно ориентиране, обучение на работното място и стимулиране на работодателите за създаване на работни места чрез програми за субсидирана заетост. Подкрепата следва да бъде практическа, адаптирана към уязвимостите на целевите групи и насочена към устойчива трудова интеграция.

Безработни младежи (под 29 г.)

На територията на МИГ като цяло делът на младите безработни е леко намалял – от 14,1% на 13,37%. Това е положителна, но все още несигурна тенденция. Община Мъглиж поддържа стабилен дял от 12,7%. В община Николаево се отбелязва увеличение с 1,1 пункта – от 13,8% на 14,9%, което показва затруднения в достъпа на младите до заетост. Община Гурково е с най-добро развитие – спад от 14,9% на 12,5%. **Средногодишен брой на безработни младежи под 29 г. (2023):**

- **Общо за МИГ: 39 души, при 35 през 2022 г. (+4)**
- Мъглиж: 36 (без промяна)
- Николаево: от 43 → 56 (+13)



- Гурково: от 27 → 26 (-1)

Тези стойности показват, че делът на младите безработни намалява, но броят им се увеличава, особено в Николаево. Това може да се тълкува като индикация за по-висока регистрация на млади хора, без непременно да означава подобрене в реалната им заетост.

Основни потребности:

Основната характеристика на младежката общност на територията на МИГ, както и предизвикателствата пред нея, не са по-различни от тези на младежите в национален мащаб. Стремешът към независимост и самореализация е доминираща черта сред младите хора в общината ни. За съжаление голяма част от тях са социално и икономически зависими от семействата си. През последните години се наблюдава засилване на желанието за емиграция особено сред по-ниско образованата част. Високообразованите млади хора от общината не правят изключение от общата за страната тенденция да търсят реализация в големите градове на България, а част от тях и в чужбина. Младите хора са потърпевши в по-голяма степен от останалите групи, тъй като при намаляване на персонала най-често са сред първите съкратени, а същевременно имат немалки разходи включително за семейство и за отглеждане на деца, и обикновено нямат други доходи или недвижимо имущество все по-малко могат да разчитат на традиционната за българското общество подкрепа от родителите и роднините.

Младите хора имат затруднения за включване на пазара на труда, поради това че нямат практически и трудов опит по придобитата специалност, както и от факта, че малко работодатели инвестират в обучението и квалификацията на младите работници и служители. Чувстват се демотивирани от предлаганото заплащане, както и от условията на работа. Част от младежите напускат малките общини и намират постоянна работа в чужбина, това са младежи между 15 и 29 години, жители на селата, ниско квалифицирани и безработни. Друга част от младото население със средно или висше образование се насочва към по-големите областни градове на страната с цел намиране на по-добри възможности за реализация с по-добро заплащане.

Подходът за подкрепа на младежите следва да бъде индивидуализиран с фокус върху личните потребности на младите хора, но и да бъде обвързана с реалните нужди на местния трудов пазар. Необходимо е да се съчетаят **мотивационни, обучителни и реално трудови дейности**, за да се постигне трайно включване, а не само формално участие. Да се ангажират **местни работодатели**, образователни институции, читалища и НПО за изграждане на устойчиви модели за „път към заетост“ за младите хора. Прилагането на подобен подход може да **ограничи миграцията и да задържи младите хора в региона**, като им предложи пътища за реализация в родните общини.

Лица с увреждания (деца и пълнолетни)

На територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково сред най-уязвимите групи са хората с увреждания. Заедно с възрастните хора - те се превръщат в най-многобройната рискова група. В следващите фигури е представен броят на лицата (пълнолетни и непълнолетни) с увреждания,



по данни от НСИ, Преброяване 2021 г. Общият брой на хората с увреждания (деца и възрастни) в трите общини е 1508 души. Средният дял на хората с увреждания спрямо общото население в МИГ е 6.79%, като този дял е по-висок в Гурково (8.48%), умерен в Мъглиж (6.29%) и най-нисък в Николаево (5.61%).

Общият брой на децата с увреждания е 62 (Мъглиж – 25 деца, Николаево – 22, Гурково – 15) по данни от преброяването през 2021 г. Децата с увреждания са обхванати от социални услуги в домашна среда. ЦСОП в гр. Мъглиж е ключова институция за специална образователна подкрепа, но няма подобна структура в Гурково и Николаево. Посредством разкритите социални услуги в общността се дава възможност на родителите да намерят трудова и професионална реализация, освободени от целодневната грижа за децата. За да се даде възможност за социално включване и за равен шанс на тези деца е необходимо да им се осигури достъп до качествено образование. Основните потребности на децата с увреждания са:

- Достъп до образование в общо образователни училища;
- Равен достъп до услуги и възможности за социална интеграция сред техните връстници;
- Осигуряване на достъп до адекватна здравна грижа;
- Придобиване на умения и навици за самостоятелен живот;
- Осигуряване на достъпна архитектурна среда, особено в изолираните малки населени места;
- Осигуряване на възможности за професионална квалификация и реализация;
- Осигуряване на подкрепяща среда за семейството и близките на децата с увреждания;
- Интеграция в общността.

Пълнолетни лица с увреждания (18+ години) са общо 1446 души (Мъглиж – 732 деца, Николаево – 325, Гурково – 389). В трите общини най-голям дял имат лицата със 71–90% трайно намалена работоспособност, следвани от групата със 50–70%. Това означава, че повечето хора с увреждания имат средна до висока потребност от постоянна подкрепа и грижи. Мъглиж има най-пълна мрежа от услуги – Домашен патронаж, Дневен център, Обществена трапезария, проекти за лична помощ и социално включване. Община Гурково предлага сходни услуги, включително лични асистенти, топъл обяд и поддържан клуб на пенсионера. В община Николаево съществуват основни услуги като патронаж и център за социални дейности, но липсват специализирани институции и капацитетът е ограничен. При сравнително ограничените общински бюджети целесъобразно е да се търсят различни алтернативни методи, които да увеличат капацитета на общините за социални услуги.

Животът на възрастните и на хората с увреждания зависи от жизнената среда, доколко и как тя е адекватна на техните потребности и възможността да се справят сами в ежедневието и бита. Безусловно е необходимо промяна към подобряване условията на живот, което включва и промяна на сега съществуващите социални услуги. Подобряването на системата от социални услуги, които да направят животът на възрастните и хората с увреждания по-лесен и по-приятен има различно смислово значение за различни социални групи. Необходимостта от промени се оценява по различен начин чрез различни приоритети. За формирането на целенасочена местна политика за изграждане на ефективна система от социални услуги, насочени към възрастните и хората с увреждания и която да намери подкрепа от населението



е важно да се знае какъв смисъл се влага в това понятие от населението, как то оценява сега съществуващата ситуация през призмата на потребност от промяна при реализация на социалните услуги.

3.4. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ:

SWOT анализа на територията на МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково оценява въздействието на външните фактори на околната среда в която функционира общината и това на нейните вътрешни фактори. Влиянието на средата очертава благоприятните възможности за нейното развитие и потенциалните заплахи, които тя ще изпитва от страна на неблагоприятните фактори. Изведените от анализа силни и слаби страни, идентифицираните възможности и заплахи пред развитието са взети в предвид и служат за отправна точка при разработване на стратегическата рамка на стратегията за ВОМР на МИГ МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково.

СИЛНИ СТРАНИ (вътрешни фактори)	СЛАБИ СТРАНИ (вътрешни фактори)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Добро транспортно-географско положение с преминаване на ключови първокласни пътища (Подбалканския път I-6) и железопътни линии (София – Карлово – Бургас; Русе – Подкова). ▪ Богати природни ресурси – планински релеф, водни ресурси (река Тунджа и притоци), горски фонд, канелени и кафяви почви с високо плодородие. ▪ Част от територията попада в „Розовата долина“, което създава предпоставки за етерично-маслено производство. ▪ Биологично разнообразие, включително защитени зони по Натура 2000, добри възможности за пчеларство, билкарство, лов и риболов. ▪ Развитие на преработващата промишленост, включително устойчиви малки и средни предприятия. ▪ Натрупан административен капацитет за управление на проекти и европейски фондове. ▪ Изградена образователна, здравна и социална инфраструктура, включително традиции в самобитните изкуства и култура. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Обезлюдяване, демографски срив и застаряващо население в периферните и планински райони. ▪ Недостатъчно използване на обработваемите земи, неорганизираност на земеделските производители, слабо животновъдство. ▪ Амортизирана пътна и ВиК инфраструктура, особено в отдалечените населени места. ▪ Слаба туристическа разпознаваемост въпреки наличния природен и културен потенциал. ▪ Недостатъчни инвестиции в селското стопанство и малкия бизнес. ▪ Липса на устойчиво развитие на социалните услуги и ограничен достъп до тях в отдалечените райони. ▪ Ниска добавена стойност в местното производство и липса на преработвателни капацитети. ▪ Липса на ефективно оползотворяване на минералните води и други природни дадености. ▪ Изоставане в дигитализацията и липса на широк обхват на интернет в някои населени места.



- Добра възможност за локално производство на храни и натурални продукти с добавена стойност.
- Висока степен на природна естетика и ландшафтна стойност, подходяща за развитие на туризъм.
- Наличие на минерални води и балнеоложки ресурси (с. Ягода и други).
- Силно развита читалищна и културна мрежа, която подпомага местната идентичност и участие.
- Потенциал за зелена икономика и устойчиво развитие чрез възобновяеми енергийни източници.
- Липса на форми на коопериране и взаимопомощ сред земеделските стопани.
- Ниска мотивация и участие на младите хора в местни инициативи и стопанска дейност.
- Недобро състояние на публичната инфраструктура, в т.ч. улична мрежа, зони за отдих, детски и спортни площадки.
- Нужда от подобряване на сградния фонд, в който се предоставят публични услуги
- Нужда от подобряване на образователната, социална и културна (читалищата) инфраструктура

ВЪЗМОЖНОСТИ (външни фактори)

- Развитие на биоземеделие, етерично-маслени култури, пчеларство, билкарство.
- Въвеждане на иновации и дигитализация в агросектора и преработващата индустрия.
- Развитие на туризъм с висок природен и културен потенциал – еко, селски, ловен, културен, фестивален.
- Използване на ВЕИ за развитие на местната енергийна независимост.
- Коопериране на земеделски производители.
- Създаване на туристически продукти, пешеходни и веломаршрути.
- Обновяване на урбанизирани територии и социални услуги.
- Възможност за развитие на спа и уелнес туризъм чрез използване на минералните извори.
- Подкрепа за женското и младежкото предприемачество.
- Привличане на интерес към традиционни занаяти и фестивални събития.

ЗАПЛАХИ (външни фактори)

- Продължаващо обезлюдяване и демографски срив.
- Финансова нестабилност, липса на ресурс за инфраструктурна и социална поддръжка.
- Липса на интерес и капацитет за сдружаване на земеделски стопани и реализация на проекти.
- Глобални кризи – икономически, пандемични, военни – които ограничават достъпа до инвестиции.
- Конкуренция от съседни територии по отношение на кадри, бизнес и финансиране.
- Увеличаващи се климатични рискове – засушаване, пожари, наводнения.
- Неусвояване на ресурсите от ЕС поради административни и експертни дефицити.
- Увеличаващи се разлики между центрове и периферия по достъп до услуги и инфраструктура.
- Загуба на културна идентичност и обезличаване на традиционните селищни форми.



- Подобряване на публичната инфраструктура и услуги, което да създаде подобрени условия за живот и по-добра бизнес среда.
- Модернизиране на селскостопанския сектор.
- Развитие на неселскостопански дейности, които да допринесат за създаване на нови работни места и диверсификация на икономиката.
- Обостряне на социалната изолация на уязвими групи при липса на мерки за приобщаване.
- Нарастващо недоверие към публичните институции поради недостиг на видими резултати.
- Отлив на квалифицирана работна ръка към големите градове или чужбина.

4. Цели на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия:

Стратегията за ВОМР на МИГ–Мъглиж, Николаево, Гурково за периода 2023 – 2027 г. е разработена на базата на проведените проучвания и анализи на територията, с които е изведен потенциалът за развитие и са идентифицирани местните потребности, Изпълнението на стратегията цели да създаде по-добри икономически, социални и екологични условия за живот в населените места на територията на МИГ– Мъглиж, Николаево, Гурково и да допринесе за многосекторното развитие на местната икономика.

В стратегията за СВОМР са формулирани **стратегически цели и приоритети**, които съответстват на потенциала за развитие и следните идентифицирани и обобщено представени **потребности**, в социално-икономическо проучване и анализа на заинтересованите страни. **В приложение 2.2. към СВОМР, в част V, като е обобщено таблица в т.1.8. на същата част, която обобщава съответствието на включените в стратегическата рамка цели, приоритети, специфични цели и избраните в СВОМР мерки с идентифицираните потребности и потенциала за развитие на територията, изведени в рамките на социално-икономическият анализ, обобщени в SWOT анализа, както и проучените нужди и мнение на местната общност.**

За създаването на по-добри икономически, социални и екологични условия за живот в населените места на територията на МИГ и подкрепа на многосекторното развитие на местната икономика, както и за постигането на гореизброените специфични цели на подхода ВОМР, СВОМР на МИГ – Мъглиж, Николаево, Гурково **идентифицира нуждата от допълващ принос** от Програма „Околна среда“ за периода 2021 – 2027 г., която предоставя допълващо финансиране под формата на безвъзмездна финансова помощ на бенефициенти от територията на МИГ. За допълващото финансиране на СВОМР на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково, към СВОМР е представено приложение съгласно чл. 17, ал. 2 на ПМС 494/2024 г. за допълващо финансиране по ПОС 2021 – 2027 г.

Избраните цели са **реалистични**, тъй като отразяват конкретни и измерими чрез съответните индикатори резултати, отразяващи нуждите на територията, свързани с подобряване на качеството на живот, съхраняване на културната идентичност и стимулиране на местното



развитие. Те са **формулирани на база актуалните предизвикателства, идентифицирани чрез анализа на социално-икономическото състояние**, и са съобразени с възможностите, които предоставя **заложеният бюджет на СВOMP**. Предвидените дейности имат **измерим ефект и мащаб**, тъй като са обективирани в релевантни индикатори за резултат и продукт, част от които са **незадължителни /допълнително избрани от МИГ/ и са специфични** за настоящата стратегия, за да отразят пряко местните потребности и приоритети. Те съответстват на **ресурсния капацитет на общността**, което гарантира тяхната изпълнимост и устойчивост във времето. Количествено определените **задължителни и допълнителни индикатори за резултат** при изпълнението на стратегията допринасят за ясното дефиниране и измерване на приноса на стратегията към местното развитие.

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

С прилагането на подхода ВOMP на територията на МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково се цели и постигане на следните **преки ползи** за местното развитие:

- ✓ *Подобряване на условията на живот на местните общности;*
- ✓ *Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес, както и на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията, като основа за териториално развитие;*
- ✓ *Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер;*
- ✓ *Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности;*
- ✓ *Подкрепа за въвеждането на иновации;*
- ✓ *Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии чрез подкрепа за иновации в предприятията и насърчаване прехода към кръгова икономика чрез подкрепа за инвестиции в предприятията с цел подобряване на ресурсната ефективност;*
- ✓ *Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и социално включване на уязвими и маргинализирани групи;*
- ✓ *Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното наследство;*
- ✓ *Приобщаващо образование и образователна интеграция.*

На базата на проведените анализи и проучвания и резултатите от SWOT анализа на територията, в стратегията за СВOMP са формулирани стратегически цели и приоритети, които съответстват на потенциала за развитие и идентифицираните потребности.

Стратегическа Цел 1

Стимулиране развитието на местната икономика чрез оползотворяване на местния потенциал



СЦ 1 е насочена към развитие на местната икономика, към малкия бизнес в неземеделските сектори и към повишаване конкурентоспособността на селскостопанския сектор. Развитието на разнообразни неземеделски дейности и модернизацията в земеделските стопанства ще стимулира устойчивия растеж на местната икономика. СЦ 1 е насочена към създаването на работни места в отговор на един от един от най-сериозните проблеми на територията – високите нива на безработица.

СЦ 1 съответства на потребностите на територията, свързани с оползотворяване на природо-климатичните условия за подобряване състоянието на селскостопанския сектор и стимулиране на предприемачеството в неселскостопанските сектори, за създаване по-добри възможности на пазара на труда. Подробно описание на съответствието е направено в приложение 2.2. към СВOMP, в част V, като е обобщено таблица в т.1.8. на същата част на приложението.

Приоритет 1.1 Насърчаване на предприемачеството и устойчиво развитие на селското стопанство

По приоритетът е планирана подкрепа за подобряване конкурентоспособността на земеделските стопанства, както и за развитие на неземеделските дейности, които имат висок потенциал за създаване на работни места, както и за въвеждане на иновации. За постигане на приоритета и Стратегическа цел 1 са предвидени две специфични цели:

СЦ 1.1.1. Модернизирание на селскостопанския сектор и

СЦ 1.2.1. Развитие на неземеделските сектори

Двете специфични цели са насочени към създаване на работни места на територията на МИГ и насърчават въвеждането на иновации - нови технологии, услуги и производства чрез предвидените в тях мерки в областта на селското стопанство и в неземеделските сектори.

Приоритет 1.1. съответства напълно на потребностите и потенциала на територията, свързани с ниската конкурентоспособност на земеделския сектор, основно поради остаряла производствена база, недостиг на модерна техника, ИТ решения и липса на иновации в селското стопанство и необходимостта от насърчаване на неселскостопански дейности, които имат потенциал за създаване на по-голям брой работни места и подобряване състоянието на местната икономика. Подробно описание на съответствието е направено в приложение 2.2. към СВOMP, в част V, като е обобщено таблица в т.1.8. на същата част на приложението.

Стратегическа Цел 2

Подобряване на условията и качеството на живот, съхранение и развитие на човешкия капитал

СЦ 2 е насочена към подобряването на условията за живот в населените места, чрез инвестиции в публичната инфраструктура и услуги. СЦ 2 е насочена към увеличаване дела на населението, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура. По-конкретно, Стратегическа цел 2. съответства напълно на потребностите и потенциала на територията, свързани с необходимостта от инвестиции за развитие на обществената инфраструктура и услуги, както и потенциала за включване на дейности в СВOMP, насочени към създаване на „интелигентни селища“ („Smart-villages“) на



територията на МИГ. Подробно описание на съответствието е направено в приложение 2.2. към СВОМР, в част V, като е обобщено таблица в т.1.8. на същата част на приложението.

Приоритет 2.1 Устойчиво развитие на публичната инфраструктура и подобряване на достъпа до обществени услуги

Подобряването на техническа инфраструктура е основен фактор за създаването на оптимална жизнена среда и повишаване на привлекателността за бизнес и инвестиции. Инвестициите в публичната инфраструктура и услуги са най-висока важност за съживяването на населените места, най-вече извън общинските центрове, което ще допринесе за решаване на **сериозния проблем с недоброто състояние на обществената жизнена среда**. В обхвата на приоритета е Специфична цел 2.1.1 Подобряване на жизнената среда и публичните услуги.

Подробно описание на съответствието е направено в приложение 2.2. към СВОМР, в част V, като е обобщено таблица в т.1.8. на същата част на приложението.

За постигането на стратегическа цел 2, Приоритет 2.2, СЦ 2.2.1, въз основа на потребностите и потенциала на територията се идентифицира нуждата от допълващо финансиране от ПОС в съответствие с Приложение съгласно чл. 17, ал. 2 на ПМС 494/2024 г. за допълващо финансиране по ПОС 2021-2027 г. към настоящата СВОМР.

Хоризонтални цели към Стратегията за ВОМР: Ефективното изпълнение на стратегията за ВОМР и сътрудничество

Хоризонталните цели са насочени към успешното изпълнение на СВОМР, осигуряване на активното участие на различни заинтересовани страни от местната общност в процеса на нейното прилагане, създаване на сътрудничества с други местни общности, както и ефективно планиране на развитието на интелигентни селища на територията. По-конкретно, хоризонталните цели съответстват напълно на потребностите и потенциала на територията, свързани с необходимост от ангажиране и заинтересованост на местната общност в процеса на прилагане на СВОМР.

Целите и приоритетите ще се изпълнят чрез поредица от взаимно допълващи се мерки, подробно описани в т. 4.3., които ще се финансират от СПРЗСР (ЕЗФРСР).

Стратегическата рамка на СВОМР:

Стратегическа цел:	Стратегическа Цел 1 Стимулиране развитието на местната икономика чрез оползотворяване на местния потенциал	
Приоритети	Приоритет 1.1 Насърчаване на предприемачеството и устойчиво развитие на селското стопанство	
Специфични цели	Специфична цел 1.1.1 Модернизирване на селскостопанския сектор	Специфична цел 1.2.1 Развитие на неземеделските сектори
Мярка СПРЗСР (ЕЗФРСР)	Мярка 1 „Инвестиции в земеделски стопанства”	Мярка 2, „Инвестиции за неселскостопански дейности“



Индикатори за цялостно прилагане на ВОМР	R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“ – целева стойност: 2 Брой финансирани проекти: 3	R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“ – целева стойност: 5 Брой финансирани проекти: 6
Стратегическа цел:	Стратегическа Цел 2 Подобряване на условията и качеството на живот, съхранение и развитие на човешкия капитал	
Приоритети	Приоритет 2.1 Устойчиво развитие на публичната инфраструктура и подобряване на достъпа до обществени услуги	
Специфични цели	Специфична цел 2.1.1 Подобряване на жизнената среда и публичните услуги	
Мярка СПРЗСР/ЕЗФРСР	Мярка 3 „Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура“	
Индикатори за цялостно прилагане на ВОМР	R.41 „Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП“ – целева стойност: 62 % Брой финансирани проекти: 9	R.40 „Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“ - 1
Мерки СПРЗСР (ЕЗФРСР)	Хоризонтална цел към Стратегията за ВОМР: Ефективното изпълнение на стратегията за ВОМР Мярка 7 „Управление, мониторинг и оценка на СВОМР и нейното популяризиране“	
Индикатори за цялостно прилагане на ВОМР	R.0 “Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания” – целева стойност: 300	Брой сключени договори на МИГ за управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и нейното популяризиране – 1
Съответствие на избраните цели на стратегията и избраните интервенции с идентифицираните потребности и потенциала за развитие на територията, изведени в рамките на социално-икономическият анализ, обобщени в SWOT анализа и проучването на заинтересованите страни		
<p>Целите и интервенциите, заложили в Стратегията за водено от общностите местно развитие (СВОМР), са пряко свързани с установените потребности и потенциала за развитие на територията. Тези потребности са идентифицирани чрез социално-икономически анализ, обобщени в SWOT анализа и потвърдени от проучване на заинтересованите страни. В приложение 2.2. към СВОМР, в част V, като в таблица в т.1.8. на същата част е обобщено съответствието на включените в стратегическата рамка цели, приоритети, специфични цели и избраните в СВОМР мерки с идентифицираните потребности и потенциала за развитие на територията, изведени в рамките на социално-икономическият анализ, обобщени в SWOT анализа, както и проучените нужди и мнение на местната общност.</p>		



В допълнение, процесът на разработване е синтезиран в таблицата по-долу, която онагледява съгласуваността между стратегическата рамка на СВОМР и изходните анализи:

Основни етапи от процеса	Описание и резултат
Етап 1: Анализ на потребностите и потенциала (Приложение 2.1. Социално-икономическо проучване и анализ на настоящото състояние на територията и Приложение 2.2. Проучване и анализ на заинтересованите страни на територията)	
1.1. Социално-икономически анализ Приложение 2.1	<p>Проведен е задълбочен анализ, който обхваща предимствата, проблемите, предизвикателства и недостатъците, в т.ч.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Природните и климатични дадености (Част II от Приложение 2.1) - Състоянието на местната икономика (Част III от Приложение 2.1) - Социалната сфера и човешките ресурси (демографски процеси, пазар на труда, основни проблеми и предизвикателства пред образователната система, здравеопазването, социалните услуги, култура, спорт) (Част IV от Приложение 2.1) - Оценка на инфраструктурната осигуреност (Част V от Приложение 2.1) - Екологичното състояние (Част VI от Приложение 2.1) - Състоянието на селищната мрежа (Част VII от Приложение 2.1) <p>Въз основа на този анализ са определени основните предимства, проблеми и предизвикателства на територията, както и наличният потенциал и сравнителни предимства, които да се използват за устойчиво развитие. Те са обобщени в Част VIII от Приложение 2.1. Следва SWOT анализ (Част IX), който систематизира силните и слабите страни, възможностите и заплахите.</p>
1.2. Анализ на заинтересованите страни Приложение 2.2.	<p>Чрез анкетно проучване и консултации с местната общност са:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Идентифицирани специфични потребности и потенциал на територията - Определени и приоритизирани области за интервенция (обобщено в Таблица 5 на Приложение 2.2) - Съпоставени гледните точки на местната общност с резултатите от социално-икономическия анализ <p>Подобен анализ на интереса към мерките от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР) е включен в Част V, т.1 на Приложение 2.2.</p>
Етап 2: Стратегическо планиране и разработване на СВОМР	
2.1. Формулиране на стратегическата рамка	<p>На база идентифицираните нужди, проблеми и възможности, SWOT анализ (резултатите от Етап 1) е разработен проект на стратегическа рамка и индикативен бюджет. Тези основни елементи на СВОМР са представени и одобрени от местната общност по време на консултативната кампания. Всяка специфична цел в стратегията е обвързана с конкретни мерки, насочени към постигане на приоритетите на двете основни стратегически цели. Тази логическа</p>



	връзка между мерки, цели и приоритети гарантира ефективното изпълнение на стратегията и удовлетворяване на очакванията на местната общност, в съответствие с характеристиките на територията.
2.2. Финализиране на проекта на СВOMP	Проектът на СВOMP е разработен въз основа на събраните данни и анализи от Приложения 2.1 и 2.2 и е съгласуван с местната общност на широки обществени обсъждания. Съответствието между стратегическата рамка и идентифицираните потребности и потенциал е описано в т.1.3, 1.4, 1.5 и 1.7 на Част V на Приложение 2.2.

4.2. Измерими целеви стойности за резултатите (индикатори):

Индикаторите са определени чрез аналитични методи (изчисления на база индикативен максимален брой проекти при предвидените бюджети за мерките, натрупания опит в изпълнение на стратегията за ВOMP в предходния програмен период, описан в Приложение 2.2. към СВOMP), социално-икономическия анализ на територията, проучването на заинтересованите страни, в т.ч. анкетното проучване. Стойностите на индикаторите са в съответствие с целите и приоритетите на стратегията за ВOMP, което най-ясно е изведено в представената по-горе стратегическа рамка.

Източниците на информация от които ще се следи текущо и ще се измерва степента на постигане на индикаторите са проектни предложения по мерките на СВOMP.

4.2.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВOMP – задължителни и специфични за МИГ:

Индикатор	Мерна единица	Целева стойност
R.37 Нови работни места по подкрепените проекти	брой	7
R.40 „Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“;	брой	1
R.41 Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП	процент (%)	62%
R.0 “Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“	Брой	300
Общ брой финансирани проекти в рамките на стратегията за ВOMP	Брой	18
Брой модернизирани земеделски стопанства	Брой	3
Брой сключени договори на МИГ за управление, мониторинг и оценка на стратегията за ВOMP и нейното популяризиране	Брой	1



Предложените **индикатори за цялостно прилагане на стратегията за ВОМР** са измерими, тъй като са количествено определени. Те са **реалистични**, тъй като:

- се базират на изчисления за очаквания брой изпълнени проекти по всяка от мерките, техния индикативен бюджет и бюджета на съответната мярка. За целта са извършени изчисления при хипотезата за финансиране на проекти на с максимален размер.
- за гарантиране на постигането им са заложили специфични критерии за подбор по съответните мерки на СВОМР, включително нови работни места и дейности, свързани с интелигентни селища,

Индикаторите са предвидени при изпълнение на проекти с бюджет при максимален размер на общите допустими разходи за един проект. В случай на изпълнение на по-голям брой проекти, които са с по-нисък от максималния размер на общите допустими разходи за един проект, има вероятност отчетените целеви стойности на индикаторите да са дори по-високи от предвидените.

Предложените индикатори за резултат са логически свързани с целите, интервенциите и заложените в стратегията резултати, както е обобщено в таблицата по-долу:

Индикатори за резултат	Съответствие с целите, интервенциите и интервенционната логика, както и заложените в стратегията резултати	Аналитични методи за определяне на стойността на индикатора и източници на информация
<p>R.37 Нови работни места по подкрепените проекти</p>	<p>Индикаторът е в съответствие със Стратегическа цел 1 на стратегията и адресира потребностите на територията на МИГ, свързани с преодоляване на високите нива на безработица и продължаващата миграция, които рефлектират върху и сериозните демографски проблеми на територията на МИГ, разгледани детайлно в анализите – Приложение 2.1 и 2.2 и представени обобщено в т.3 на СВОМР.</p> <p>За постигането на индикатора в Мярка 1 и Мярка 2 е заложен критерий за подбор на проекти, свързан със създаване на работни места по подкрепените проекти, който има най-висока тежест при оценката.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Стойностите са определени при отчитане на прогнозния брой проекти по мерките, насочени към бизнеса, като са изчислени брой проекти с максимална стойност на общите допустими разходи. Отчетен е и фактът, че често модернизацията и въвеждането на иновации в предприятията изисква по-малък брой работна ръка за бизнес процесите, поради което се очаква, че не всеки проект да предвижда създаване на нови работни места - Взето и предвид и че в селското стопанство заетостта е значително по-ниска. - Източниците на информация ще бъдат проектните



		предложения по мярка 1 и мярка 2 на СВОМР.
R.40 Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“	<p>Индикаторът е в съответствие с хоризонталните цели на стратегията и адресира потребностите на територията на МИГ, свързани с необходимостта от модернизиране на местната икономика и публичните услуги чрез мерки за създаване на интелигентни селища.</p> <p>За постигането му в мярката за основни услуги за населението /Мярка 3/ е предвидено разработване на стратегия за „интелигентни селища“, а в мярка 2 е заложен критерий за подбор на проекти, свързан с включването на дейности за интелигентни селища в подкрепените проекти.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Стойността е определена на база предвиденото разработване на стратегия за „интелигентни селища“ по Мярка 3, което би следвало да обезпечи поне един проект за стратегия за подкрепа на умни села. - Източниците на информация ще бъдат проектните предложения по Мярка 3 на СВОМР.
R.41 Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП	<p>Индикаторът е в съответствие със Стратегическа цел 2 на стратегията и адресира потребностите на територията на МИГ, свързани с необходимостта от подобряване на състоянието на публичната услуга и качеството на обществените услуги, разгледани детайлно в анализите – Приложение 2.1 и 2.2 и представени обобщено в т.3 на СВОМР.</p> <p>За постигането му в Мярка 3 е заложен критерий за подбор на проекти, свързан с дела на населението, обхванато с дейности по проектите.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Експертна оценка, базирана на заложения бюджет по мярката за основни услуги за населението /Мярка 3/ - Източниците на информация ще бъдат проектните предложения по мярка 3 на СВОМР.
R.0 “Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности,	<p>Индикаторът е в съответствие с хоризонталните цели на стратегията и адресира потребностите на територията на МИГ, свързани с необходимостта ангажиране на широк кръг представители на местната общност в процеса на прилагане на СВОМР,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Експертна оценка, базирана на заложения бюджет за публичност по Мярка 4 - Стойността взема предвид и отделеното финансиране за изпълнение на мероприятията и отчита интереса на местната общност при подготовката на СВОМР



свързани с трансфер на знания“.		- Източник на информация ще бъде Мярка 5 на СВОМР.
Брой модернизиран земеделски стопанства /допълнително избран индикатор/	Индикаторът е в съответствие със Специфична цел 1.1.1. Модернизирани на селскостопанския сектор от Стратегическа цел 1 на стратегията и адресира потребностите на територията на МИГ, свързани необходимостта от модернизирани на земеделските стопанства, разгледани детайлно в анализите – Приложение 2.1 и 2.2 и представени обобщено в т.3 на СВОМР.	- Експертна оценка, базирана на заложения бюджет по мярката за инвестиции в земеделски стопанства /Мярка 1/. - Източниците на информация ще бъдат проектните предложения по мярка 1 на СВОМР.

4.2.2. Индикатори по мерки:

Мярка	Индикатор	Мерна единица	Изходна стойност	Целева стойност
Мярка 1 „Инвестиции в земеделските стопанства“	R.37 Нови работни места по подкрепените проекти	брой	-	2
	Брой финансирани проектни предложения по мярката	брой	-	3
	Брой модернизиран земеделски стопанства	брой	-	3
Мярка 2 “Инвестиции за неселскостопанск и дейности в селските райони”	R.37 Нови работни места по подкрепените проекти	брой	-	5
	Брой финансирани проектни предложения по мярката	брой	-	6
Мярка 3 “Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура в селските райони“	R.41 Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП	Процент (%)	-	62%
	R.40 Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“	брой	-	1



	Брой финансирани проекти по мярката	брой	-	9
Мярка 4 „Управление, мониторинг и оценка на стратегии за ВОМР и тяхното популяризиране“	R.0 Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания	Брой	-	300
	Брой сключени договори на МИГ за управление, мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР и нейното популяризиране	Брой	-	1

4.3. Планирани дейности за постигане на целите и приоритетите на стратегията

Мерките в стратегията са конкретно обвързани с постигането на всяка от специфичните цели, дефинирани в стратегическата рамка за изпълнение на Стратегията за ВОМР на МИГ, които от своя страна са насочени към приоритетите на двете стратегически цели. Изпълнението на дейностите за постигане на целите и приоритетите на стратегията ще бъде съобразено с изискванията на Постановление №494 на МС от 30.12.2024 за определяне на правила за прилагане на подхода ВОМР за периода 2021-2027.

При изпълнението на стратегиите за ВОМР и на одобрените за финансиране проекти МИГ ще спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година. При изпълнението на мерките за видимост, прозрачност и комуникация МИГ ще спазва изискванията на Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за видимост, прозрачност и комуникация 2021 - 2027 г., приложение № 1 към Национална комуникационна стратегия 2021 - 2027 г.

За реализация на мерки ще бъдат обявявани приеми на проекти, които ще са пряко насочени към постигането на целите на мерките. СВОМР е разработена за период до 31 декември 2027, който отговаря на програмния период 2023-2027 и е индикативен. Крайният срок за изпълнение на дейностите по проектите към стратегията за ВОМР ще бъде съгласно Споразумението за изпълнение на СВОМР. Процедури за прием на проекти е възможно да бъдат провеждани и след този срок, като се има предвид условието, че плащаният са допустими до 31.12.2029 г. Периодът на изпълнение на Стратегията за ВОМР на МИГ включва със следните **основни групи дейности**:

- Обявяване на приеми на проекти по мерките;
- Провеждане на кампании за популяризиране/ разяснителни кампании за потенциални бенефициенти;
- Прием и оценка на проекти;
- Договаряне и изпълнение на проекти от бенефициентите, подпомагане на бенефициентите, сключили административни договори;



- Осъществяването на мониторинг на проектите и докладване на УО на СПРЗСР и другите компетентни органи по прилагане на подхода ВОМР;

За целите на изпълнението на дейностите ще се сключи споразумение за изпълнението на стратегията с УО на СПРЗСР. Постигането на целите и приоритетите на стратегията ще се измерва в рамките на системата за мониторинг, която МИГ ще прилага, като основните показатели за постигане на целите ще бъдат индикаторите на СВОМР, определени в т.4.2.

Конкретните дейности за изпълнение на стратегията включват:

- Провеждане на недискриминационни и прозрачни процедури за подбор на проекти към стратегията за ВОМР, като съгласно чл. 26 от ЗУСЕФСУ ще бъдат разработвани насоки, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените проекти и ред за оценка на проектни предложения, при спазване на Глава Четвърта от Постановление №494 на МС от 30.12.2024 г. Редът за оценка ще бъде съобразен с минималните изисквания, утвърдени от ръководителя на УО на СПРЗСР. Всички свързани с процедурите документи ще бъдат публикувани на интернет страницата на МИГ. Условията за кандидатстване с проектни предложения и Условията за изпълнение ще бъдат утвърждавани от УС на МИГ. Приложимите правила за държавни помощи ще бъдат съгласно указанията на УО по ПМС №494 на МС от 30.12.2024 г. Процедурите за подбор на проекти се провеждат в ИСУН.
- Информирание на потенциалните бенефициенти за условията за кандидатстване и предстоящи приеми на заявления за кандидатстване/проектни предложения.
- Популяризиране на възможностите за кандидатстване и разработване на проектни предложения.
- Привличане на местните заинтересовани общности и лица в дейности по изготвяне на проектни предложения.
- Вземане на мерки да не поставя в по-благоприятно положение кандидат в процеса на кандидатстване и оценяване на проектни предложения от стратегията за ВОМР
- В периода на кандидатстването екипът на МИГ ще организира информационни кампании и ще предоставя разяснения на кандидатите.
- Определяне на комисии, назначени със Заповед на председателя на УС на МИГ, с изключение на проектни предложения, подадени от кандидат – МИГ, която може да включва и външни експерти – оценители.
- Изпращане на покани за участие на наблюдатели до УО на СПРЗСР
- Извършване на оценка на проектни предложения, включително оценка на административното съответствие и допустимостта, техническа и финансова оценка, и класиране на одобрените проектни предложения в низходящ ред, както и посещения на място на кандидатите по стратегията за ВОМР (при необходимост).
- Изготвяне и публикуване на списък на проектните предложения, които не се допускат до техническа и финансова оценка и изготвяне на оценителен доклад със списък на предложените за финансиране проектни предложения, списък с резервните проектни предложения, списък с предложени за отхвърляне предложения и списък на оттеглени предложения.



- Организация на сключването на административни договори с бенефициенти, включително подписване на административните договори в качеството на трета страна, освен в случаите когато бенефициент е МИГ.
- Оказване на необходимото съдействие на получателите на безвъзмездна финансова помощ/бенефициентите във връзка със законосъобразното и правилно изпълнение на проектите, съобразно договорните му задължения, произтичащи от административните договори.
- Спазване изискванията за публичност, прозрачност и равно третиране при работата си с кандидатите и бенефициентите.
- Въвеждане, събиране и систематизиране на коректна и достоверна информация в ИСУН относно подбора и изпълнението на стратегията за ВОМР и дейностите по изпълнението, управлението, наблюдението, оценката и контрола на проектите. Поддържане на електронни регистри, системи и бази данни за съхранение на информация, в т.ч. деловодна система и архив на МИГ и интернет страница
- Дейности по осъществяване на мониторинг на проекти в рамките на стратегия за ВОМР, включително изискване от бенефициентите на информация и провеждане на дейности по оценка, извършване на проверки и посещения на място на бенефициенти по стратегията за ВОМР.
- Дейности за отстраняване на възникнали трудности и проблеми в изпълнението на стратегията.
- Идентифициране и прилагане на иновативни методи за решаване на местните проблеми и слабости на територията.
- Идентифициране на необходимост от изменение на стратегията и действия по извършване на измененията.
- Дейности по управление изпълнението на СВОМР, включително мониторинг на изпълнението на стратегията
- Проследяване изпълнението на индикаторите на проектите и стратегията.
- Идентифициране на възможности за прилагане и разпространение на добри практики при управлението на МИГ
- Идентифициране на възможности за реализация на проекти за сътрудничество на МИГ
- Регулярно провеждане на предвидените в устава на МИГ общи събрания и други мероприятия, организация на изпълнението на решенията на УС и ОС
- Идентифициране на възможности за участие в националната и европейската селска мрежа за развитие на селските райони и други сходни организации, включително на събития и мероприятия за дейността на МИГ
- Дейности за популяризиране на стратегията на МИГ, в т.ч. чрез рекламни и информационни материали, събития и др., информиране на местната общност за дейностите по стратегията за ВОМР и оповестяване публично на информация за срещи, семинари, обучения и други събития.
- Отчитане на дейността на МИГ.

5. Описание на мерките: (не повече от 4 страници за всяка мярка)



Мерки и дейности, финансирани от ЕЗФРСР:

<p><i>Общи изисквания към кандидатите, проектите, дейностите и разходите</i></p>	<p>1. Изисквания към кандидатите:</p> <p>1.1. Допустимите кандидати / бенефициенти по стратегията за ВОМР трябва да имат постоянен адрес или седалище на територията на МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково. Изискването не се прилага по отношение на кандидатите/бенефициентите Община Мъглиж, Община Николаево и Община Гурково.</p> <p>2. Изисквания към проектите и дейностите:</p> <p>2.1. Допустими за кандидатстване и финансиране по мерките на СВОМР на МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково за периода до 2027 г. са проекти и дейностите по тях, които се изпълняват само на територията на МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково и резултатът от изпълнението им е в полза на територията на МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково.</p> <p>2.2. Икономически дейности по проекти за финансиране от СВОМР са допустими в случай, че за тях е доказана устойчивост и финансова жизнеспособност, във връзка с което на етап кандидатстване кандидатите представят бизнес план.</p> <p>2.3. За да са допустими за финансиране от СВОМР проекти с непроизводствени инвестиции и дейности, кандидатите представят анализ разходи-ползи, от който е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта.</p> <p>2.4. Дейностите/ проектите, допустими за подпомагане по мерките от стратегията са допустими за финансиране, в случай че не оказват отрицателно въздействие върху околната среда по ЗООС.</p> <p>2.5. Прилагането на мерки и дейности по стратегиите за ВОМР, включително за сътрудничество, следва да бъдат в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/1060 и Регламент (ЕС) 2021/2115 и да водят до постигане на техните цели.</p> <p>2.6. Допустими са дейности, насочени към създаване на „интелигентни селища“ („Smart-villages“), когато са включени в съответните мерки на СВОМР, при съблюдаване</p>
--	--



	<p>на дефиницията за „интелигентни селища“². Дейностите се приемат за насочени към създаване на „интелигентни селища“, когато са:</p> <ul style="list-style-type: none">✓ свързани с подкрепа на иновативни решения за създаване на устойчиви модели – интелигентни еко селища, социални селища, IT селища, ландшафтно планиране и реконструкция на стари сгради – използването на стари сгради или налични парцели в полза на местната общност;✓ свързани с дигитализация и подобряване на телекомуникационната свързаност с цел устойчиво развитие на съответния район;✓ свързани с подобряването на условията за живот, които биха довели до задържане на населението и привличане на нови жители;✓ свързани с изготвянето на стратегии за създаване на интелигентни селища;✓ свързани с развитие на бизнес модели, които привличат работници и жители (временно или постоянно пребиваващи на територията) – създаването на икономическа зона, IT академия, нови селскостопански методи и технологии, устойчива селска мобилност, споделени пространства. <p>2.7. Документите, които се представят заедно с проектните предложения за предоставяне на финансиране по мерките от СВOMP ще бъдат съобразени с Приложение №7 от Условията за кандидатстване по процедура BG06AFSP001-01.001.</p> <p>3. Общи условия за допустимост на разходите :</p> <p>3.1. Допустими за подкрепа чрез стратегиите за BOMP са следните разходи:</p> <p>3.1.1. Посочените в т.14.1.1.1. от Условията за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115;</p> <p>3.1.2. Посочените в т. 14.1.2. от УК разходи за</p>
--	--

² „Интелигентни селища“ - подход за интегрирано териториално развитие, който се прилага от общности в селските райони, на основата на концепция (опростен вариант на стратегия или стратегия) за неговото приложение и/или като отделни, самостоятелни иновативни социални, технологични и/или цифрови решения, съответстващи на принципите на тази концепция като инструмент/и за териториално развитие на селските райони за подобряване на техните икономически, социални и/или екологични условия



	<p>управление, мониторинг и оценка на стратегиите и тяхното популяризиране;</p> <p>3.1.3. Посочените в т. 4.1.4. от УК разходи за дейности за сътрудничество и подготовка за него.</p> <p>3.1.4. Допустими разходи съгласно Регламент (ЕС) № 2021/1060 и целите и приоритетите на стратегията за ВОМР;</p> <p>3.1.5. Определени в Постановление № 86 от 2023 г. на Министерския съвет за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление, за програмен период 2021-2027 г. (Обн., ДВ, бр. 49 от 2023 г.) (ПМС № 86) и в указанията съгласно чл. 10 от ПМС № 494 от 2024 г.</p> <p>3.2. Допустими са общи разходи като част от инвестиционните разходи по т. 14.1.1.1. от УК съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС)2115, когато са посочени като допустими по съответните мерки от СВОМР и са свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение и извършени след 01.01.2023 г. Общите разходи са допустими на стойности, конкретизирани в съответните мерки на СВОМР, когато е приложимо.</p> <p>3.3. Разходи за закупуване на земя и сгради, когато са посочени като допустими по съответните мерки от СВОМР са допустими на следните стойности:</p> <ul style="list-style-type: none">- Закупуване на земя на стойност до 10% от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейности по проекта;- Закупуване на сгради на стойност до 10% от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност по проекта. <p>4. Изисквания за максималният период за изпълнение на дейностите и проектите към СВОМР</p> <p>4.1. Максималният период за изпълнение на дейностите и проектите към СВОМР, финансирани от ЕЗФРСР/СПРЗСР:</p>
--	---



	<ul style="list-style-type: none"> ✓ не може да надвишава 36 месеца за проекти на възложители по ЗОП/ Постановление № 4 на Министерския съвет от 11.01.2024 г. и ✓ 24 месеца за останалите бенефициенти <p>4.2.Максималният период за изпълнение на дейностите за сътрудничество и подготвителни дейности за него е до 24 месеца за проекти, включващи строително-монтажни работи, и до 18 месеца за останалите дейности.</p> <p>5. Недопустими разходи</p> <p>5.1.Не са допустими за финансиране по проекти от стратегията за ВОМР разходи, посочени в т. 14.2. от Условието за кандидатстване по процедура BG06AFSP001-01.001.</p> <p>5.2.Недопустимите разходи ще бъдат детайлно изброени в Условието за кандидатстване.</p> <p>6. МИГ прилага Указанията за приложимия режим за държавни помощи и условия, произтичащи от него, на УО на СПРЗСР, разработени в съответствие с ПМС №494 от 30.12.2024 г. за определяне на правила за прилагане на подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 2021-2027 г., вкл. при прилагане на мерките от СВОМР.</p>
<p>1</p> <p><i>Описание на целите на мярката</i></p>	<p style="text-align: center;">Мярка „Инвестиции в земеделски стопанства“</p> <p>Цел на мярката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Модернизация и технологично обновяване на земеделските стопанства, вкл. стимулиране развитието на малките стопанства и насърчаване участието на младите земеделски стопани, жените в селското стопанство. <p>Мярката е насочена към Стратегическа Цел 1 на СВОМР „Стимулиране развитието на местната икономика чрез оползотворяване на местния потенциал“, Приоритет 1.1 „Насърчаване на предприемачеството и устойчиво развитие на селското стопанство“, чрез прекия си принос към Специфична цел 1.1.1 „Модернизиране на селскостопанския сектор“</p> <p>Мярката е съобразена със специфичните характеристики и потенциала на територията, адресира проблемите на територията и отразява очакванията на местната общност, обобщено представени в аналитичната част на СВОМР (т.3) и подробно анализирани в проведените задълбочени проучвания (Приложение 2.1. Социално-икономическо проучване и анализ на настоящото състояние на територията на МИГ и Приложение 2.2. Проучване и анализ на заинтересованите страни на територията).</p> <p>Предвидените интервенции по мярката са в съответствие със следните потребностите, специфични характеристики и потенциал на територията, определени подробно в анализите и посочени в т.3 на СВОМР:</p>



	<ul style="list-style-type: none">- Природен потенциал – благоприятен климат, плодородни почви и традиции в земеделието създават добра основа за устойчиво развитие.- Икономическа достъпност – съществуващи активни земеделски стопанства и стратегическо разположение спрямо пазарите, с частично изградена инфраструктура.- Остаряла техника и инфраструктура – амортизирано оборудване и нужда от модернизация на напоителните системи.- Слаба кооперираност и липса на иновации – индивидуални земеделски стопанства работят изолирано, с ограничен достъп до нови технологии и дигитални решения.- Необходимост от подкрепа – малките земеделски стопанства се нуждаят от финансова и техническа помощ за закупуване на техника и развитие на биопроизводство и животновъдство. <p>При прилагането на мярката ще се насърчава въвеждането на иновации в земеделския сектор.</p>
<p><i>Допустими кандидати</i></p>	<p>Изборът на земеделските стопани, допустими за подпомагане по мярката произтича от извършените проучвания и анализи на територията и е съобразен с нуждите за финансиране на земеделския сектор на територията на МИГ, в т.ч. следните земеделски стопани:</p> <ul style="list-style-type: none">- Малко земеделско стопанство – стандартен производствен обем до 8000 евро, включително;- Средно и голямо земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 8 000 евро; <p>1. Земеделски стопани, регистрирани по Закона за подпомагане на земеделските производители на територията на МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково, отговарящи на следните условия:</p> <ul style="list-style-type: none">1.1. да са физически лица или1.2. да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, които имат приход/доход земеделска дейност и/или приход/доход от услуги, директно свързани със земеделска дейност и/или преработка на земеделска дейност и/или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ и/или публична финансова помощ за извършваната от тях селскостопанска дейност1.3. да имат разработен бизнес план за дейностите, доказващ подобряване на дейността на земеделското стопанство чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности. <p>2. Структури, учредени по реда на Закона за задълженията и договорите и регистрирани в Регистър БУЛСТАТ съгласно Закона за регистър БУЛСТАТ, създадени за съвместно закупуване и ползване на материални активи за земеделски дейности, в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115. Структурите трябва да отговарят на следните условия:</p>



	<ul style="list-style-type: none">- всеки от членовете на структурата и създадената структура трябва да има постоянен адрес/ седалище на територията на МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково;- всеки от участниците в структурата, в зависимост дали е физическо или юридическо лице, трябва да отговоря на съответните изисквания по т.1 и т.1.1 или т.1.2.- Подпомагането се предоставя за колективни инвестиции на структурите за съвместно закупуване и ползване на материални активи за земеделски дейности в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115- да имат разработен бизнес план, който показва подобряване на земеделската дейност на земеделските стопанства – членове на структурата/ обединението чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности по проекта.- Общият стандартен производствен обем на структурите по т.2 се формира като сбор от стандартните производствени обеми на земеделските стопанства - членовете на структурата, отнесен към броя на земеделските стопани, членове на структурата. <p>3. Групи и организации на производители, отговарящи на следните условия:</p> <ul style="list-style-type: none">- да са признати като група или организация на производители, в съответствие с националното и/или европейското законодателство за организации на производители;- да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или получена публична финансова помощ за продажбата на посочените продукти;- да имат разработен бизнес план за дейностите в групата/организацията на производители и доказващ подобряване на дейността ѝ чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности. <p>Кандидатите трябва да отговарят на общите условия за допустимост, посочени в т. 5) на СВOMP.</p>
<p><i>Допустими дейности</i></p>	<p>Подкрепа в рамките на мярката се предоставя в съответствие с чл. 73 и чл.74 от Регламент (ЕС) 2021/2115 от 02 декември 2021 година само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност.</p> <p>Инвестициите допустими за подпомагане трябва:</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Да са свързани с производството на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти.✓ Допустимите за подпомагане дейности в рамките на интервенцията, включват материални и нематериални инвестиции.



Подкрепата за основни земеделски инвестиции – закупуването на машини, е допустима само за инвестиции, предвидени за социално земеделие и такива, свързани с колективни инвестиции.

Основни земеделски инвестиции са самоходна техника за обработка на почвата, прибиране и/или съхранение на реколтата, отглеждане на растениевъдна и животновъдна продукция – колесни трактори, верижни трактори, специализирани самоходни машини (силажкомбайни, зърнокомбайни и друг вид самоходни машини с мощност по-голяма от 50 к.с., включително и когато те се използват в животновъдните обекти. Прикачен инвентар не следва да се третира като основни земеделски инвестиции.

Колективни инвестиции са инвестиции от две или повече физически или юридически лица, които са учредили структура по реда на Закона за задълженията и договорите, която се създава за съвместно закупуване и ползване на материални активи за земеделски дейности в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115. Колективните инвестиции трябва да са свързани с основната земеделска дейност по производство и/или съхранение на селскостопански продукти, произведени от техните членове, както и подготовка на продукцията за продажба.

Социално земеделие - всички дейности, при които се използват земеделски ресурси за насърчаване или разработване на социални услуги като рехабилитация, терапия, защитена заетост, образование през целия живот и други дейности, които допринасят за социално включване. Социалното земеделие включва следните четири основни вида дейности - рехабилитация и терапия; работно включване и социална интеграция; образование; грижа за хората. Защитена заетост е заетост в среда, в която хората с увреждания получават услуги и обучение за развиване на работни умения и поведение, и която е безопасна и не е конкурентна

Подкрепата ще бъде насочена към следните дейности:

1. Инвестиции за модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/, свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда;
2. Инвестиции за постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства;
3. Инвестиции за напояване на отглежданите култури, както следва:
 - Доставка и монтаж на напоителни инсталации (или елементи от тях), включително инсталации за дъждуване, инсталации за капково напояване, пивоти, тръбно-ролковни машини, водни помпи и помпени станции, генератори, филтри, тръби и маркучи;
 - Доставка и монтаж на съоръжения за съхраняване на вода – стационарни резервоари и цистерни.



	<ol style="list-style-type: none">4. Инвестиции пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата;5. Инвестиции за съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията;6. Инвестиции в изграждане/реконструкция/закупуване на машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор;7. Инвестиции в недвижима собственост, свързана с дейността на земеделските стопанства;8. Инвестиции за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;9. Инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление за нуждите на земеделските стопанства;10. Инвестиции, насочени към надвишаване на изискванията за хуманно отношение към животните и повишаване на биосигурността;11. Дейности в земеделските стопанства, насочени към опазване на компонентите на околната среда за биологично производство и прецизно/интелигентно / цифрово земеделие, в т.ч.:<ul style="list-style-type: none">✓ Създаване на трайни насаждения по биологичен начин – закупуване на посадъчен материал и други материали, агротехнически мероприятия по подготовка на терена и засаждане;✓ Изграждане / ремонт / реконструкция и оборудване на животновъдни обекти за отглеждане на животни по биологичен начин;✓ Материални и нематериални инвестиции за прилагане на технологиите по прецизно / интелигентно / цифрово земеделие;✓ Размножаване и поддържане на генофонда – изграждане / ремонт / реконструкция и оборудване на животновъдни обекти за отглеждане и развъждане на животни от местни /автохонни/ породи. <p>За проектни предложения, включващи инвестиции за напояване следва да бъдат представени разрешения, становища и всички необходими по нормативната база документи при спазване на Закона за водите и действащото законодателство. Системата за измерване на потреблението на вода на равнището на подпомаганата инвестиция трябва да е вече въведена или трябва да се въведе като част от инвестицията.</p>
Допустими разходи	Допустими са следните инвестиционни разходи, съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115:



	<ol style="list-style-type: none">1. Строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство и възстановяване.2. Закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане, включително безпилотни летателни системи и прилежащия към тях инвентар.3. Компютърен софтуер.4. Специализирани превозни и транспортни средства, свързани с основната дейност на проекта.5. Основни земеделски инвестиции, когато са свързани със социално земеделие и/или такива, свързани с колективни инвестиции.6. Разходи, свързани с напояване на отглежданите култури са допустими само в случай, че попадат в обхвата на допустимите съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115 и отговарят на всички изисквания по смисъла на чл. 74 Регламент (ЕС) 2021/2115 и задължително водят до повишаване на ефективността при потреблението на вода в селското стопанство, като:<ul style="list-style-type: none">✓ Доставка и монтаж на напоителни инсталации (или елементи от тях), включително инсталации за дъждуване, инсталации за капково напояване, пивоти, тръбно-ролковни машини, водни помпи и помпени станции, генератори, филтри, тръби, маркучи;✓ Доставка и монтаж на съоръжения за съхраняване на вода – стационарни резервоари и цистерни.7. Разходи за закупуване на земя и сгради, при спазване на изискванията в т.3.3 на част 5) от СВOMP.8. Общи разходи при спазване на общите условия за допустимост на разходите по т.3.2. на част 5) от СВOMP. <p>Недопустими са разходи за инвестиции в дренажни и водовземни съоръжения и сондажи и разходи, свързани с нетно увеличение на напояваните площи. (Нетно увеличение на напояваната площ е инвестиция, свързана с изграждане на системи за напояване извън площи със съществуващи напоителни инсталации, както и площи, които не се напояват, но в които към 1 януари 2007 г. е действала система за напояване.).</p> <p>Недопустими за подкрепа чрез стратегията за ВOMP са разходи за основни земеделски инвестиции, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и/или такива, свързани с колективни инвестиции.</p>
<p><i>Финансови параметри за проектите</i></p>	<p>Минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект:</p> <p>Минимален размер на общите допустими разходи /евро/лева/ - 29 999,54 евро / 58 674,00 лв.</p> <p>Максимален размер на общите допустими разходи /евро/лева/ -</p>



	153 387,56 евро / 300 000 лв.		
Интензивността на финансовата помощ	✓ Финансовата помощ е в размер на 50 % от общия размер на допустимите разходи по проекта.		
Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение	За отпускането на помощ по тази мярка ще се използват принципи за подбор на операции, които са основани на резултатите от анализа на територията на МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково.		
		КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА	Максимален брой точки
	№		
	1	Създадени нови работни места по подкрепения проект: От 1 до 2 работни места, вкл. – 5 т. От 3 до 5 работни места, вкл. – 15 т. Над 5 работни места – 30 т.	30
	2	Проектът предвижда инвестиции в чувствителни сектори	20
	3	Проектът е подаден от кандидат, отговарящ на условието за млад земеделски стопанин, съгласно СПРЗСР	20
	4	Стопанството на кандидата отговаря на условието за малко земеделско стопанство	15
	5	Проектът предвижда въвеждане на нови и енергоспестяващи технологии и/или иновации в земеделското производство	15
		ОБЩО	100
		Минимален праг за одобрение:	30
	Приоритет при равен брой точки (в низходящ ред при последователно прилагане на следните критерии): № 1; №2; №3; №4; №5. В Насоките за кандидатстване, МИГ определя методиката за оценка на проектните предложения и документите/ обосновките, доказващи съответствие с критериите за подбор.		
2	Мярка „Инвестиции за неселскостопански дейности“		
Описание на целите на мярката	Цел на мярката: - Развитие на неселскостопански дейности в различните икономически сектори, което да доведе до създаване на нови работни места на територията на МИГ. Икономическите сектори извън земеделския сектор имат по-висок потенциал за създаване на заетост, в тази връзка основна цел на мярката е насърчаване на неселскостопанските дейности за разнообразяване на местната икономика		



и създаването на заетост, което да допринесе за ускоряване на икономическия растеж.

Мярката допринася за постигане на Стратегическа Цел 1 на СВОМР „Стимулиране развитието на местната икономика чрез оползотворяване на местния потенциал“, Приоритет 1.1 „Насърчаване на предприемачеството и устойчиво развитие на селското стопанство“, Специфична цел 1.2.1 „Развитие на неземеделските сектори “.

Мярката е съобразена със специфичните характеристики и потенциала на територията, адресира проблемите на територията и отразява очакванията на местната общност, обобщено представени в аналитичната част на СВОМР (т.3) и подробно анализирани в проведените задълбочени проучвания (Приложение 2.1. Социално-икономическо проучване и анализ на настоящото състояние на територията на МИГ и Приложение 2.2. Проучване и анализ на заинтересованите страни на територията).

Мярката насърчава инвестиции в неселскостопански дейности, свързани с:

- осигуряване на възможност за развитите на различни бизнес модели и икономически дейности;
- информационния и технологичен сектор и създаването на творчески продукти;
- използване на потенциала на населените места в селските райони, като например природни, исторически, културни и екологични дадености, включително туристически услуги, които създават условия за съживяване на местната икономиката.
- стимулиране на творческите занаяти, които са част от културното наследство и традиции;
- в областта на здравеопазването и социалните услуги;

По мярката се подкрепят и неселскостопански дейности, насочени към създаване на „**интелигентни селища**“, когато са свързани с развитие на бизнес модели, които привличат работници и жители (временно или постоянно пребиваващи на територията) – създаването на икономическа зона, IT академия, нови селскостопански методи и технологии, устойчива селска мобилност, споделени пространства.

При прилагането на мярката ще се **насърчава създаването на работни места**, дейности в областта на здравеопазването и социалните услуги, както и различни производства, в т.ч. базирани на алтернативни производствени процеси, и инвестиции в създаване на нови за територията на МИГ услуги/ производства.

Предвидените интервенции по мярката са в съответствие със следните потребностите, специфични характеристики и потенциал на територията, определени подробно в анализите и посочени в т.3 на СВОМР:



	<ul style="list-style-type: none">- Липса на достъп до заетост на територията на МИГ, създаваща един от основните проблеми на територията – високи нива на безработица.- Разнообразяване на икономическите дейности, чрез насърчаване на неселскостопански дейности има потенциал за създаване на по-голям брой работни места и подобряване състоянието на местната икономика.- Съществуващите микропредприятия на територията на МИГ са основната част от предприятията на територията на МИГ.- Моноструктурност и ниска икономическа диверсификация.- Ниска конкурентоспособност и слаба предприемаческа инициатива поради липса на средства.- Ръст на микро предприятията – увеличаване на броя и разширена роля в местната икономика.- Висока степен на готовност за развитие на различни неземеделски дейности.
<p><i>Допустими кандидати</i></p>	<p>Допустимите кандидати са:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Микропредприятия, отговарящи на следните условия:<ul style="list-style-type: none">✓ да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите;✓ да са микропредприятия по смисъла на ЗМСП.2. Земеделски стопани, отговарящи на следните условия:<ul style="list-style-type: none">- да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители;- да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите;3. Физически лица са допустими за подпомагане само за инвестиции в неселскостопански дейности, които са насочени към развитие на занаяти, съгласно Приложение 1 към чл. 3, ал. 2, т. 1 от Закона за занаятите, включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности и отговарят на следните условия:<ul style="list-style-type: none">✓ да бъдат регистрирани по Закона за занаятите като упражняващи занаят/и след вписване в регистър БУЛСТАТ по реда на Закона за регистър БУЛСТАТ;✓ да са микропредприятия по смисъла на ЗМСП;✓ да отговарят на определението за самостоятелно зает занаятчия, съгласно дефиницията в Закона за занаятите. <p>Кандидатите трябва да отговарят на общите условия за допустимост, посочени в т. 5) на СВOMP.</p> <p>Кандидатите представят бизнес план, който показва подобряване на дейността на кандидата и доказва устойчивост и финансова</p>



	жизнеспособност на проекта, чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности.
Допустими дейности	<p>Допустимите за подпомагане за неселскостопански дейности включват:</p> <ol style="list-style-type: none">Производство на продукти извън Приложение I от Договора за функционирането на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали).Алтернативни нестопански дейности като:<ul style="list-style-type: none">✓ Технология за преработка на отпадъци в предприятията, образувани от собствената им дейност, включително текстил, полимерни и каучукови отпадъци, електроуреди.✓ Ограничаване и намаляване на пластмасовите опаковки и пластмасовите изделия за еднократна употреба, внедряване на технологии за осигуряване на съответствие на пластмасовите изделия с европейските изисквания за пластмасите за еднократна употреба, внедряване на многократни и алтернативни продукти и материали, вкл. биоразградими / рециклируеми / зелени опаковки✓ Намаляване на използваните суровини и материали, използване на алтернативни такива, както и на естествени и възобновяеми биоресурси вместо синтетични суровини в производството с цел намаляване на отпадъчния отпечатък върху природните ресурси и преход към биоикономика.Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ, услуги в областта на здравеопазването и социалните услуги и др.).Развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности);По мярката се подкрепят и неселскостопански дейности, насочени към създаване на „интелигентни селища“, свързани с развитие на бизнес модели, които привличат работници и жители (временно или постоянно пребиваващи на територията) – създаването на икономическа зона, ИТ академия, нови селскостопански методи и технологии, устойчива селска мобилност, споделени пространства. <p>Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници с инвестиции за производство на електроенергия от фотоволтаични системи се подпомагат, единствено ако са за собствено потребление и същите не надхвърлят необходимото количество енергия за покриване нуждите от хранене на допустимите активи/оборудване/инсталации по заявлението за подпомагане или на налични такива в предприятието на кандидата по място на извършване на допустимите дейности.</p> <p>По мярката не се подпомагат дейности, свързани с:</p>



	<ul style="list-style-type: none">✓ добив и преработка на продукти от горското стопанство, включително производствата преди индустриалната преработка на дървесината съгласно Обща база за статистическите класификации на икономическите дейности в рамките на Европейската общност, NACE Rev. 1.1.;✓ свързани с изграждане/ ремонт/реконструкция на места за настаняване -туристически обекти, съгласно чл. 3, ал. 2, т.1 от Закона за туризма;✓ секторите селско, горско и рибно стопанство;✓ инвестиции за преработка на селскостопански продукти. <p>Материалните и нематериалните инвестиции, включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план.</p>
<p><i>Допустими разходи</i></p>	<p>Допустимите разходи включват материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност, както следва:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Разходи за материални активи - нови машини, съоръжения и оборудване до пазарната стойност на активите за:<ol style="list-style-type: none">1.1. Закупуване и/или инсталиране на нови машини, съоръжения, или оборудване (в това число и обзавеждане);1.2. Закупуване на специализирани транспортни средства, свързани с основната дейност на проекта.2. Нематериални активи:<ol style="list-style-type: none">2.1. изработка на клиентски уебсайт;2.2. изработка на мобилно приложение;2.3. закупуване на софтуер,3. Строително монтажни работи (СМР) свързани с изграждане/реконструкция/ремонт на недвижимо имущество:<ol style="list-style-type: none">3.1. Ново строителство на сгради и помещения;3.2. Реконструкция на сгради и помещения;3.3. Ремонт на сгради и помещения;3.4. Закупуване и инсталиране на инсталации за производство на енергия от ВЕИ за собствено потребление и собствени нужди;3.5. Закупуване и поставяне на преместваеми обекти.4. Разходи, необходими за изпълнение на дейности, съответстващи на принципите на концепцията за "интелигентни селища" и насочени към създаване на „интелигентни селища“, свързани с развитие на бизнес модели, които привличат работници и жители (временно или постоянно пребиваващи на територията) – създаването на икономическа зона, IT академия, нови селскостопански методи и технологии, устойчива селска мобилност, споделени пространства.



	<p>5. Разходи за закупуване на земя и сгради, при спазване на изискванията в т.3.3 на част 5) от СВОМР.</p> <p>6. Общи разходи при спазване на общите условия за допустимост на разходите по т.3.2. на част 5) от СВОМР.</p>		
Финансови параметри	<p>Минимален и максимален размер на общите допустими разходи и минимален за един проект:</p> <p>Минимален размер на общите допустими разходи /лева/ - 58 674 лв. 29999,54 евро</p> <p>Максимален размер на общите допустими разходи /лева/ - 250 000 лв. 127822,97 евро</p>		
Интензитет на финансовата помощ	<p>Финансовата помощ е в размер на 60 % от допустимите разходи по проект.</p>		
Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение	<p>За отпускането на помощ по тази мярка ще се използват принципи за подбор на операции, които са основани на резултатите от анализа на територията на МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково.</p>		
	№	КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА	Максимален брой точки
	1	Създадени нови работни места по подкрепения проект: От 1 до 2 работни места, вкл. – 5 т. От 3 до 5 работни места, вкл. – 15 т. Над 5 работни места – 30 т.	30
	2	Проектът е подаден от кандидат – жена или млад предприемач (кандидат на възраст до навършени 40 г.)	20
	3	Проектът включва инвестиции в нови за кандидата технологии/ услуги	20
	4	Проектът включва инвестиции в създаване на нови за територията на МИГ услуги/ производства	10
	5	Проектът включва дейности за интелигентни селища	10
	6	Проектът включва инвестиции в здравни или социални услуги	10
		ОБЩО	100
		Минимален праг за одобрение	30
	<p>Приоритет при равен брой точки (в низходящ ред при последователно прилагане на следните критерии): № 1; №2; №3; №4; №5, №6. В Насоките за кандидатстване, МИГ определя методиката за оценка на проектите предложения и документите/ обосновките, доказващи съответствие с критериите за подбор.</p>		
Други елементи	<p>Приложимият режим за държавни помощи ще бъде съгласно указанията на УО по ПМС №494 от 30.12.2024 г. за определяне на правила за прилагане на подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 2021-2027 г.</p>		



3	Мярка „Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура“
Описание на целите на мярката	<p>Цели на мярката:</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Подобряване на средата и качеството на живот в населените места на общините Мъглиж, Николаево и Гурково;✓ Гарантиране на достъп до обществени услуги в сферите на образование, култура, благоустройство, спорт и отдих за жителите на територията на МИГ.✓ Повишаване на атрактивността на територията чрез обновяване и развитие на уличната и прилежащата ѝ инфраструктура, както и на публични пространства като паркове, градини, спортни и обществени съоръжения жителите на територията на МИГ <p>Мярката е насочена към постигане на Стратегическа Цел 2 на СВOMP „Подобряване на условията и качеството на живот, съхранение и развитие на човешкия капитал“, Приоритет 2.1 „Устойчиво развитие на публичната инфраструктура и подобряване на достъпа до обществени услуги“, чрез директния си принос за постигане на Специфична цел 2.1.1 Подобряване на жизнената среда и публичните услуги.</p> <p>Устойчивото социално-икономическо развитие на селските райони е неразривно свързано със съществуващата инфраструктура и качеството на предлаганите услуги за населението в селските райони. Недостигът на средства за инвестиции за обновяване на съществуващата инфраструктура и недотам доброто качество на предлаганите услуги е основният елемент, който продължава да разширява границите на развитие между селските и градските райони в страната. Това е и основна пречка за създаването на равни възможности в социално-икономическото развитие на селските райони. Тези фактори допринасят до влошаване на качеството на живот в селските райони и застрашават способността им да задържат населението и да привличат инвестиции, което ги поставя в социално-икономически спад.</p> <p>Населените места ще станат по-привлекателни за бизнеса и за живеене чрез поддържането и стимулирането на тяхното икономическо, социално и културно развитие, чрез изграждането на липсваща или рехабилитация на съществуващата техническа инфраструктура, транспортни и комуникационни връзки. Създаването и обновяването на публичната и техническата инфраструктура е основата за създаване на оптимална жизнена среда, създаването на достъпност и развитие на икономиката.</p> <p>Подобряването и облагородяването на публичните пространства чрез: рехабилитация на уличната мрежа, изграждане или обновяване на паркове,</p>



градинки, улично озеленяване, детски площадки и спортни съоръжения, са от съществено значение и осигуряват добра социална среда в по-малките населени места (извън общинските центрове). Мерките с цел създаване или обновяване на публични пространства чрез: изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура и изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение, ще продължат да се прилагат за селските общини в страната.

Мярката е съобразена със специфичните характеристики и потенциала на територията, адресира проблемите на територията и отразява очакванията на местната общност, обобщено представени в аналитичната част на СВOMP (т.3) и подробно анализирани в проведените задълбочени проучвания (Приложение 2.1. Социално-икономическо проучване и анализ на настоящото състояние на територията на МИГ и Приложение 2.2. Проучване и анализ на заинтересованите страни на територията).

Предвидените интервенции по мярката са в съответствие със следните потребностите, специфични характеристики и потенциал на територията, определени подробно в анализите и посочени в т.3 на СВOMP:

- Рехабилитация и благоустрояване на вътрешно-селищна публична инфраструктура, с фокус върху достъпа до обществени услуги, училища, социални обекти, безопасност на движението и подобряване на средата за живеене.
- Обновяване и модернизация на обществени, административни и образователни сгради, подобряване на достъпността, архитектурна среда и технологична инфраструктура – с цел създаване на по-добри условия за работа, обслужване и учене.
- Необходимост от подобряване на градската среда в населените места, облагородяване, реновиране на обществени зони за отдих, социални активности и културен живот, включително паркови пространства, детски площадки, зелена система, паркови площи и зони за рекреация, спортна инфраструктура и спорт на открито и други инвестиции в обществената среда, насочени към повишаване на привлекателността на населените места и обществените пространства.
- Оползотворяване на потенциала за реализиране на дейности, насочени към създаване на „интелигентни селища“



<i>Допустими кандидати</i>	Допустими за подпомагане са Община Мъглиж, Община Николаево и Община Гурково.
<i>Допустими дейности</i>	<p>Допустими за подпомагане са дейности, свързани с:</p> <ul style="list-style-type: none">- Основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура;- Дейности, извършвани върху имоти публична собственост и които са за предназначени за услуги за широко обществено ползване;- Дейности, насочени към създаване на „интелигентни селища“. <p>Допустимите дейности по мярката включват:</p> <p>1. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на линейна публична инфраструктура:</p> <p>1.1. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях;</p> <p>1.2. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища и съоръженията и принадлежностите към тях;</p> <p>1.3. Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони.</p> <p>2. Площи за широко обществено ползване и спорт:</p> <p>2.1. Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение;</p> <p>2.2. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура.</p> <p>3. Сградна публична инфраструктура:</p> <p>3.1. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони;</p> <p>3.2. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди;</p> <p>3.3. Реконструкция, ремонт, реставрация и/или закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, вкл. закупуване</p>



	<p>на мобилни такива, и/или закупуване на оборудване и техника за провеждане на културни събития.</p> <p>4. Дейности, насочени към създаване на „интелигентни селища“, когато са свързани с една или повече дейности, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Дейности, свързани с подкрепа на иновативни решения за създаване на устойчиви модели – интелигентни еко селища, социални селища, IT селища, ландшафтно планиране и реконструкция на стари сгради – използването на стари сгради или налични парцели в полза на местната общност; ✓ Дейности, свързани с дигитализация и подобряване на телекомуникационната свързаност с цел устойчиво развитие на съответния район; ✓ Дейности, свързани с подобряването на условията за живот, които биха довели до задържане на населението и привличане на нови жители; ✓ Дейности, свързани с изготвянето на стратегии за създаване на интелигентни селища. <p>В рамките на дейност „Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура“ кандидатите имат възможност да извършват допустимите инвестиции и в общинска образователна инфраструктура, която включва детска градина, основно или средно училище, и в паркове.</p> <p><i>Дейности, свързани с извършването на разходи за публична инфраструктура, свързана с пътища, водопреносни и канализационни системи, са допустими ако са част от по-голям проект³ или са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища.</i></p> <p><i>Кандидатите представят анализ разходи - ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта.</i></p>
<p>Допустими разходи</p>	<p>1. Строителство, реконструкция, рехабилитация, изграждане, обновяване, ремонт и/или реставрация на сгради и/или помещения и/или друга недвижима собственост, съгласно допустимите за подпомагане дейности:</p>

³ Част от по-голям проект - размерът на разходите от проект, отговарящ на до 10 % от общите разходи по проекта, което се доказва с договори за изпълнение, доставка, услуга и други относими документи (разрешение за строеж, задание за извършена обществена поръчка, интегрирани планове за развитие и други)



	<p>а) разходи, свързани с прякото изпълнение на строително-монтажните работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство или възстановяване;</p> <p>б) непредвидени разходи в размер до 5% от стойността на одобрените разходи по буква „а“.</p> <p>2. Разходи, свързани с оборудване и/или обзавеждане;</p> <p>3. Разходи за компютърен софтуер;</p> <p>4. Разходи за специализирани превозни и транспортни средства, свързани с основната дейност на проекта</p> <p>5. Разходи, необходими за изпълнение на дейности, съответстващи на принципите на концепцията за "интелигентни селища" и насочени към създаване на „интелигентни селища“, свързани с една или повече дейности от изброените в част допустими дейности по мярката.</p> <p>6. Разходи за извършване на проучвания и анализи на територията, разходи за възнаграждения на експерти, свързани с изготвяне на стратегията и разходи за провеждане на информационни срещи и конференции за обсъждане на стратегията за „интелигентни селища“, за които при изпълнение на проектите ще се прилагат определените стойности на съответните опростени разходи съгласно Приложение №3 от Условията за изпълнение на Процедура № BG06AFSP001-1.001.</p> <p>7. Общи разходи при спазване на общите условия за допустимост на разходите по т.3.2. на част 5) от СВОМР.</p>
Финансови параметри	<p>Минимален и максимален размер на общите допустими разходи за един проект</p> <p>Минимален размер на общите допустими разходи /евро / лева/ - 14 999,77 евро / 29 337,00 лв.</p> <p>Максимален размер на общите допустими разходи /евро / лева/ - 153 387,56 евро / 300 000,00 лв.</p>
Интензивността на финансовата помощ	<p>Финансовата помощ е в размер на 100 % от допустимите разходи по проекта.</p>



Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение	За отпускането на помощ по тази мярка ще се използват принципи за подбор на операции, които са основани на резултатите от анализа на територията на МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково.		
	№	КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА	Максимален брой точки
	1	Проектът включва инвестиции в селата на територията на МИГ	30
	2	Население, ползващо се от дейностите по проекта: <ul style="list-style-type: none"> - до 10 % от населението на територията на община, на която се реализира проектът – 10 - от 11 % до 15 % от населението на територията на община, на която се реализира проектът – 20 - над 15 % от населението на територията на общината, на която се реализира проектът - 30 	30
	3	Проектът включва дейности, насочени към създаване на „интелигентни селища“	20
	4	Проектът допълва и/или надгражда други проекти или инвестиции, които са реализирани или в процес на реализация	20
		ОБЩО	100
		Минимален праг за одобрение:	30
<p>Приоритет при равен брой точки (в низходящ ред при последователно прилагане на следните критерии): № 1; №2; №3; №4.</p> <p>В Насоките за кандидатстване, МИГ определя методиката за оценка на проектните предложения и документите/ обосновките, доказващи съответствие с критериите за подбор.</p>			
4	Мярка „Управление, мониторинг и оценка на СВОМР и нейното популяризиране“		
Описание на целите на мярката	<p>Мярката допринася а хоризонталната цел към Стратегията за ВОМР: Ефективното изпълнение на стратегията за ВОМР и сътрудничество.</p> <p>Предвидените интервенции по мярката са в съответствие със следните потребностите, специфични характеристики и потенциал на територията, определени подробно в анализите и посочени в т.3 на СВОМР:</p>		



	<p>- необходимост от ангажиране и заинтересованост на местната общност в процеса на прилагане на СВOMP.</p> <p>Настоящата мярка не се разписва в детайли, предвид Указанията на УО, съгласно които дейностите за сътрудничество и тези, свързани с управление, мониторинг, оценка и популяризиране на стратегията, правят изключение от останалите мерки, по отношение на изискването за описание в СВOMP. МИГ ще спазва разработените от УО на СПРЗСР 2023 – 2027 г. допълнителни указания за изискванията към дейностите за сътрудничество.</p>
<i>Допустими дейности</i>	<p>Дейности за управление, мониторинг и оценка на стратегиите съгласно чл. 34, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2021/1060, както и дейности, свързани с популяризирането на стратегиите за ВOMP. Подпомагането за дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВOMP и тяхното популяризиране не може да надвишава 25 на сто от общия размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията.</p> <p>Допустими за извършване са дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегии за ВOMP, включително улесняването на обмена между заинтересованите страни, съгласно одобрената стратегия.</p>
<i>Допустими разходи</i>	<p><u>А. Разходи за управление, мониторинг и оценка на стратегиите:</u></p> <ol style="list-style-type: none">1) разходи за заплати, както и задължителни по силата на нормативен акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и други, дължими от работодателя по силата на нормативния акт;2) разходи за външни услуги, възнаграждения и осигуровки, дължими от МИГ на експерти (физически или юридически лица), свързани с прилагането на стратегията (оценители, консултанти, външни експерти, счетоводно обслужване);3) непреки разходи (Непреките разходи не надвишават 15 на сто от средствата по т. 1):<ul style="list-style-type: none">- за услуги, непряко свързани с прилагането на стратегията (правни, одиторски);- разходи за наем на офис;- разходи за комуникация и външни услуги (телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, охрана на офиса, електронен подпис, застраховане на дълготрайни материални активи по смисъла на чл. 50, т. 2 от Закона за корпоративното подоходно облагане, закупени със средства от настоящия или предходния програмен период по подхода ВOMP);- разходи за закупуване на офис консумативи и канцеларски материали;- разходи за наем на лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ, които нямат закупен лек автомобил;- разходи за закупуване на гориво за лек автомобил;



- 4) други непредвидени оперативни разходи;
- 5) разходи за командировки на екипа и членовете на колективния върховен орган на МИГ;
- 6) разходи за закупуване на офис оборудване техника, обзавеждане и софтуер;
- 7) разходи за закупуване на един лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места, ако МИГ няма такъв или има закупен преди 2016 г.;
- 8) разходи за обучения на екипа и членовете на колективния върховен орган във връзка с прилагането на стратегията за местно развитие;
- 9) разходи, свързани с публични отношения (разходи за организиране на срещи на МИГ, разходи за работа в мрежа, участие на екипа и членовете на колективния върховен орган в срещи с други МИГ);
- 10) разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ;
- 11) финансови разходи, в т. ч. банкови такси за управление на една сметка и такси за издаване на изискуеми документи;
- 12) разходи за мониторинг и оценка на стратегията за WOMP.

Б. Разходи за популяризиране на стратегията за WOM (Разходите за популяризиране на стратегията са най-малко 20 на сто от общия размер на разходите по мярката):

- 1) разходи за проучвания и анализи на съответната територия (териториални, икономически, социални и други анализи и проучвания);
- 2) разходи за популяризиране, информиране и публичност:
 - за създаване и поддръжка на интернет страница;
 - за създаване и реализиране на публикации в печатни и електронни медии и излъчвания в радио- и телевизионни медии на покани за организирани събития и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;
 - отпечатване на брошури, материали за обучение и други печатни материали, изработване на рекламни материали и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;
 - преводи;
 - изработка и монтаж на табели и билбордове за популяризиране на МИГ;
 - свързани с изготвяне на материали, подпомагащи потенциалните получатели на финансова помощ при разработването на дейности и подготовката на заявления;
 - други разходи за популяризиране, информиране и публичност;
- 3) разходи за организиране на обучения, семинари и информационни



	срещи за местни лидери и за уязвими групи и застрашени от бедност целеви групи, включително роми, свързани с подготовка, изпълнение и отчитане на проекти и други, свързани с популяризиранена стратегията за ВОМР и прилагане на подхода.
Общ размер на предвидените средства	Общият размер на средствата по мярката за целия период на изпълнение на дейностите възлиза на 749 988,50 евро / 1 466 850,00 лв.
Разпределението на средствата	<p>Разпределение на средствата за разходи за управление, мониторинг и оценка на СВОМР от една страна и тези за популяризиране на стратегията от друга:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Управление, мониторинг и оценка на СВОМР - 599 990,80 евро / 1 173 480,00 лв. ✓ Популяризиране на СВОМР – 149 997,70 евро / 293 370,00 лв. <p>Общо 749988,50 евро 1 466 850,00 лв.</p>
Интензитет на подпомагане	Интензитетът на подпомагане е в размер на 100% от допустимите разходи.

6. Финансов план, включващ планираните средства от ЕЗФРСР:

Код на мярката	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		евро/лева	%
	Мярка "Инвестиции в земеделски стопанства"	225 224,08 / 440 500,00	8%
	Мярка "Инвестиции за неселскостопански дейности"	674 905,28/ 1 320 000,00	22%
	Мярка "Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура"	1 349 836,13/ 2 640 050,00	45%
	<p>Мярка „Управление, мониторинг и оценката на стратегията и нейното популяризиране“</p> <p><i>(До 25% от средствата на ред „Общо средства за стратегията от ЕЗФРСР)</i></p>	749 988,50/ 1 466 850,00	25,0%



	ОБЩО СРЕДСТВА ЗА СТРАТЕГИЯТА ОТ ЕЗФРСР	2 999 953,98/ 5 867 400,00	100%
--	---	---------------------------------------	------

Курсът на еврото, който се прилага за изчисление на бюджета на стратегиите по ЕЗФРСР е 1,95583 лева за 1 евро.

Съответствие на финансовия план на СВOMP с целите и мерките/ интервенциите спрямо идентифицираните потребните и потенциала на територията:

Финансовият план пряко отразява идентифицираните потребности и потенциал на територията, изведени след задълбочените проучвания на състоянието на територията, предложенията, мненията и очакванията на местната общност и интересът към мерките, който определя и потенциалът за тяхното изпълнение, което от своя страна гарантира постигането на специфичните цели, насочени към приоритетите и стратегическите цели на СВOMP. Разполагаемите финансови средства по СВOMP имат лимит, съответно е възприет подхода те да се разпределят приоритетно към мерки, за които е идентифициран потенциал за висок интерес от страна на бенефициентите и същевременно отговарят на нуждите и потребностите на територията. Индикаторите по мерките от стратегиите са съвкупност от индикаторите, които ще се постигнат при изпълнението на проектите и в своята цялост дават общият ефект от прилагането на стратегията. Този начин на обвързване на стратегическата рамка позволява реалистично измерване на постигане на всички цели и гарантира постигането на очакваните резултати от прилагането на СВOMP на територията на МИГ. Планираният бюджет по мерки/ интервенции на Стратегията за ВOMP на МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково изцяло отразява потребностите за подкрепа на територията на местната инициативна група в избраните приоритетни области и интереса на заинтересованите страни, изследван в процеса на разработване на СВOMP.

Финансовото разпределение на ресурсите по интервенции:

- **Произтича логично от нуждите на територията и потенциала на местните бенефициенти, като отчита приоритизирането на нуждите и наличния потенциал,** съгласно Приложение 2.2. към СВOMP Анализа на заинтересованите страни ;
- **Осигурява балансираност на финансирането за публичния, стопанския и нестопанския сектор,** като нито един от секторите не е с непропорционално висок дял в определеното финансиране.
- **Обезпечава постигането на специфичните и стратегическите цели и индикаторите на СВOMP;**
- **Подкрепя хоризонталните принципи на ЕС,** включително приобщаване, устойчивост, отдолу-нагоре и мултисекторен подход.

Финансовият план съчетава икономическа ефективност и социално въздействие, осигурявайки устойчиво развитие на територията на МИГ. Финансовият план отразява в пълна степен идентифицираните потребности и потенциала на територията, установени чрез задълбочени териториални и секторни анализи, допълнени от консултативния процес със заинтересованите страни. Изборът на интервенции и тяхното финансово обезпечаване са пряко обвързани с интереса на местната общност, възможностите за реализация и капацитета на потенциалните



бенефициенти. Разпределението на финансовия ресурс по отделните интервенции в Стратегията за ВОМР на МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково е направено въз основа на задълбочен социално-икономически анализ, идентифицирани потребности на територията, интереса на местната общност и очаквания ефект от прилагането на мерките. Всеки бюджетен ред е съгласуван със съответните индикатори за резултат и изпълнение, което осигурява реалистично планиране, измеримост и мониторинг на ефекта от стратегията. Всеки финансов ресурс по мярка е обвързан с конкретни индикатори за изпълнение (брой проекти, създадени работни места, обхванато население, реализирани дейности и др.), като стойностите им са реалистично планирани въз основа на капацитета на местните бенефициенти, историята на предходни проекти и прогнозирания интерес.

Описание и обосновка на съответствието между финансовия план с целите и всяка от интервенциите на СВОМР, определени на база потребностите и потенциала на територията. Описание на очакваното постигане на резултатите и индикаторите за мониторинг и оценка на стратегията чрез заложения финансов план.

Съответствието между индикативните стойности на индикаторите и разпределения финансов ресурс гарантира възможността за измерване на напредъка и ефекта от изпълнението на стратегията. Всяка интервенция е свързана с конкретни количествени индикатори, което осигурява възможност за проследимост, мониторинг и навременна оценка на резултатите. Това структурирано и обосновано разпределение позволява ефективно и прозрачно управление на стратегията и постигане на устойчиво развитие на територията на МИГ.

7. Описание на уредбата за управление, мониторинг и оценка, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията: (не повече от 6 страници);

7.1. Организационна структура на МИГ:

<p>- Организационна структура/схема.</p>	<p>Сдружение с нестопанска цел Местна инициативна група (МИГ) МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково е юридическо лице с нестопанска цел за извършване на общественополезна дейност, регистрирано съгласно Закона за юридическите лица с нестопанска цел, с територия на действие, съвпадаща с границите на общините Мъглиж, Николаево и Гурково. Членове на сдружението са физически лица с постоянен адрес и юридически лица със седалище на територията на действие на Сдружението, които съдействат за постигане на целите на Сдружението, както и за осъществяването на СВОМР на МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково, ангажирани с дейността на Сдружението според своите възможности. Нов член на Сдружението се приема с решение на Общото събрание.</p> <p>Върховен орган на сдружението е Общото събрание, което се състои от всички членове на сдружението.</p>
--	---



	<p>Сдружение с нестопанска цел МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково има колективен управителен орган - „Управителен съвет”. Управителният съвет (УС) се избира от Общото събрание. Управителният съвет се избира с мандат 5 години. В следващата графика е представена организационната структура на Сдружение с нестопанска цел МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph TD A[ОБЩО СЪБРАНИЕ] --> B[УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ] B --> C[ЕКИП НА МИГ] B --> D[КОМИСИИ ЗА ПОДБОР] </pre> </div>
--	---

7.2. Управление на МИГ:

<p>- <i>Органи за управление и контрол;</i></p>	<p>Органите на управление на МИГ са Общо събрание и Управителен съвет. Управителен орган на Сдружение с нестопанска цел МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково е Управителният съвет. Управителният съвет се ръководи от Председател, който представлява сдружението пред трети лица.</p> <p>Контролът на дейността се осъществява от всеки по-горестоящ орган.</p>
---	--

Общо събрание:

Общото събрание се свиква на редовно заседание най-малко веднъж годишно до края на м. април от управителния съвет по негова инициатива или по искане на една трета от членовете на сдружението. Ако в последния случай управителният съвет в месечен срок не отправи писмено покана за свикване на общото събрание, то се свиква от съда по седалището на сдружението по писмено искане на заинтересуваните членове или натоварено от тях лице. Поканата трябва да съдържа дневния ред, датата, часа и мястото за провеждането на общото събрание и по чия инициатива то се свиква. Поканата се публикува на страницата на сдружението и се поставя на мястото за обявления в сградата, в която се намира управлението на сдружението, най-малко две седмици преди насрочения ден.

Общото събрание е законно, ако присъстват повече от половината от всички членове. При липса на кворум събранието се отлага с един час по-късно на същото място и при същия дневен ред и може да се проведе, колкото и членове да се явят. Всеки член на общото събрание има право на един глас. Член на общото събрание няма право на глас при решаването на въпроси, отнасящи се до:



- него, неговия съпруг(а) или роднини по права линия - без ограничения, по сребрена линия - до четвърта степен, или по сватовство - до втора степен включително;
- юридически лица, в които той е управител или може да наложи или възпрепятства вземането на решения.

Един член може да представлява най-много още един член на общото събрание въз основа на писмено пълномощно. Преупълномощаване не се допуска. Гласуването на общото събрание е явно. Събранието може да реши да се гласува тайно. Решенията на общото събрание се вземат с мнозинство от присъстващите. По въпроси, които не са включени в обявения в поканата дневен ред, не може да се вземат решения. Решенията за изменение и допълнение на Устава и за прекратяване или преобразуване на Сдружението се вземат с мнозинство $2/3$ от присъстващите.

Управителен съвет:

Заседанията на управителния съвет се провеждат най-малко веднъж на три месеца и се свикват от председателя, който не по-късно от 7 дни преди датата на заседанието изпраща писмена покана до всички негови членове, в която се посочват датата, часът, мястото и дневният ред на заседанието. Председателят е длъжен да свика заседание на управителния съвет при писмено искане на една трета от членовете му. Ако председателят не свика заседание на управителния съвет в седмичен срок, то може да се свика от всеки един от заинтересованите членове на управителния съвет. При отсъствие на председателя заседанието се ръководи от определен от управителния съвет негов член.

Заседанията на Управителния съвет се ръководят от Председателя, а в негово отсъствие - от друг член на УС, определен съобразно устава на Сдружението.

Изпълнителният директор участва в заседанията на Управителния съвет с право на съвещателен глас.

Заседанията на управителния съвет се провеждат най-малко веднъж на три месеца и се свикват от председателя, който не по-късно от 7 дни преди датата на заседанието изпраща писмена покана до всички негови членове, в която се посочват датата, часът, мястото и дневният ред на заседанието. Членовете на съвета незабавно докладват на председателя на управителния съвет за настъпили обстоятелства, които считат, че са от съществено значение за дейността на Сдружението. Председателят е длъжен да свика заседание на управителния съвет при писмено искане на една трета от членовете му. Ако председателят не свика заседание на управителния съвет в седмичен срок, то може да се свика от всеки един от заинтересуваните членове на управителния съвет. Изпълнителният директор на Сдружение с нестопанска цел МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково участва в заседанията на Управителния съвет с право на съвещателен глас. Решенията на управителния съвет се приемат с явно гласуване, освен когато съвета не реши друго. Решенията относно 1) предоставяне на имущество на Сдружението след неговото прекратяване и провеждане на процедура по ликвидация; 2) разпореждане с имуществото на сдружението и 3) определяне реда и организиране извършването на дейността на Сдружението се вземат с мнозинство от присъстващите.

Управлението на стратегията за ВОМР се осъществява чрез ясно разписана и балансирана структура на органите на МИГ, подробно регулирана с Устава на сдружението, която



осигурява ефективност, прозрачност и ангажираност на всички заинтересовани страни в съответствие с принципите на подхода „отдолу-нагоре“.

Общо събрание (Върховен орган), включва представители на всички членове на МИГ – публични, стопански и нестопански сектори. Основните му функции включват:

- Приема стратегически решения, вкл. стратегията за ВОМР, план за дейности, годишни бюджети, отчети и др.
- Утвърждава процедурите за подбор на проекти и приоритетите в изпълнението на стратегията.
- Избира и контролира Управителния съвет и контролира неговата дейност.

Управителен съвет (Управителен орган), които се състои от равнопоставени представители на трите сектора, като участието на нито един сектор не надвишава 49%, в съответствие с изискванията на ВОМР. УС:

- Отговаря за оперативното управление на стратегията и за изпълнението на решенията на Общото събрание.
- Одобрява проекти за финансиране на територията въз основа на предварително утвърдени критерии.
- Провежда редовни и извънредни заседания при условия на прозрачност и публичност на дневния ред и протоколите.

Председател на УС, с основни функции:

- Представява сдружението пред трети лица и отговаря за неговото административно и финансово ръководство.
- Гарантира координацията между органите на управление, екипа на МИГ и външните партньори.
- Следи за спазването на правилата и етичните норми при вземане на решения.

Контрол и прозрачност – вземането на решения от органите на МИГ е прозрачно и в съответствие с принципите на подхода ВОМР, което е гарантирано от:

- Регулярни публикации на документи на интернет страницата на МИГ, разпространение на информация за взетите решения и регулярни срещи с местната общност
- **Всеки по-горестоящ орган упражнява контрол върху дейността на подчинените му структури.**
- Всички решения, включително по оценка и подбор на проекти, се документират с протоколи и се публикуват на сайта на МИГ, което гарантира максимална прозрачност в процеса на вземане на решения
- Осигурява се възможност за участие на местната общност чрез обществени обсъждания, анкети и обратна връзка.
- Осигурява се възможност за последващо включване на членове в състава на МИГ

Принцип „отдолу-нагоре“:

- Членовете на МИГ и представители на местната общност участват активно в определянето на приоритети, идентифициране на нужди и оценка на изпълнението.



<ul style="list-style-type: none"> Решенията се вземат с участието на местните заинтересовани страни, което гарантира съответствие с реалните потребности на територията. <p>Тази уредба гарантира балансирано представителство, откритост на процедурите, ефективно управление и активно участие на местната общност в духа на ВОМР.</p>	
<p>- Описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.</p>	<p>Сдружение с нестопанска цел Местна инициативна група (МИГ)-МИГ-Мъглиж, Николаево, Гурково предвижда за изпълнението на СВОМР персонал на следните позиции:</p> <ol style="list-style-type: none"> Изпълнителен директор (ИД); До трима - Експерт по прилагане на СВОМР;
<p>Изисквания към изпълнителния директор и персонала:</p> <ul style="list-style-type: none"> Изисквания за позиция Изпълнителния директор: <ol style="list-style-type: none"> завършено висше образование, най-малко степен „магистър“; трудов и/ или осигурителен стаж най-малко 5 години; управленски опит най-малко две години; управленски опит най-малко две години или най-малко три години опит като експерт в МИГ/МИРГ по прилагане на стратегия за ВОМР. Договорът с ИД се подписва от Председателя на УС. За своята работа ИД се отчита пред УС. Изисквания за позиция Експерт по прилагане на стратегията за ВОМР: <ol style="list-style-type: none"> завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“; трудов и/ или осигурителен стаж най-малко две години. <p>Никой от служителите на МИГ не може да бъде член на колективния управителен орган или на контролния орган на МИГ и да е свързано лице с членовете на колективния управителен орган или на контролния орган на МИГ по смисъла на § 1 от допълнителните разпоредби на Търговския закон.</p> <p>Експертите, с които ще бъдат сключени договори отговарят на горепосочените изисквания, притежават необходимият опит и квалификация за гарантиране на административното функциониране МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково и успешното изпълнение на Стратегията за ВОМР.</p>	
<p>7.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:</p>	
<p>- Административен капацитет;</p>	<p>МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково притежава необходимия административен капацитет за изпълнение на стратегията за ВОМР. МИГ-Мъглиж-Николаево реализира проект по под-мярка 19.1 за подготвителни дейности по подхода ВОМР. В рамките на подготвителната мярка е създадена нова МИГ-Мъглиж-Николаево, която след приключване на проекта по мярка 19.1. през 2023 г, като през 2025 г. разшири обхвата си с територията на община Гурково. Част от членовете на МИГ участват в МИГ-Мъглиж, Казанлък, Гурково, която реализира многофондова СВОМР в периода 2014 – 2020 г.</p>



<p>- Материално – технически капацитет;</p>	<p>МИГ разполага със самостоятелен офис, за който има сключен договор за наем. До офиса е осигурен безпрепятствения достъп за хора с увреждания. МИГ разполага с необходимото техническо оборудване и техника, в това число мултифункционално устройство, оборудвани работни места и компютри, съответстващи на броя на осигурените служители – Изпълнителен директор и двамата експерти СВОМР.</p>
<p>- Финансов капацитет;</p>	<p>За осигуряването на финансова устойчивост, МИГ разполага с финансов ресурс в размер над 1533,88 евро/3 000 лв. за дейностите, свързани с управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране, за което е представено извлечение от банковата сметка на МИГ.</p>

7.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

За периода на изпълнение на СВОМР, мониторингът и оценката ще се извършват съгласно правила за извършване на мониторинг на СВОМР, които се изготвят на базата на чл. 33, ал. 3 от ПМС № 494/2024 г., и се утвърждават от компетентните органи. МИГ изготвя годишен доклад за отчитане изпълнението на стратегията за ВОМР, който се одобрява от КВО на МИГ.

За проследяване напредъка в изпълнението на дейностите и резултатите от прилагане на Стратегията за ВОМР, МИГ прилага система за *текущ мониторинг и оценка*. Тази система включва всички дейности за мониторинг и оценка:

- **Текущ мониторинг на изпълнението на СВОМР;**
- **Текуща годишна оценка на изпълнението оценка** а СВОМР - веднъж годишно.
- **Външна междинна оценка**, при необходимост.
- **Последваща оценка** в последната година от изпълнението на Стратегията за ВОМР.

В рамките на предвидените дейности за мониторинг и оценка ще се проследява изпълнението на всички основни параметри на стратегията – постигане на целите, приоритетите и индикаторите за резултат. Това ще бъде заложено в минималното съдържание и структурата на докладите за мониторинг и оценките, включително при възлагането им на външни експерти.

Основната цел на системата за текущ мониторинг и оценка е да следи непрекъснато процеса на изпълнение на Стратегията за ВОМР и промените в средата, за да се анализира своевременно напредъкът, качество и проблемите в изпълнението, и да се предприемат навременни корекции, ако това е необходимо.

Планирането и изпълнението на дейностите за текущ мониторинг и оценка е отговорност на Екипа на МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково. Провеждането на външните оперативни, междинни или последващи оценки се планира и подпомага от Екипа на МИГ и се изпълнява от външни независими оценители. Външните оценки се представят на компетентните органи на МИГ, в съответствие с приетата уредба за контрол.

Системата за мониторинг и оценка предвижда следните видове външни оценки на Стратегията за ВОМР:



Текущ мониторинг на изпълнението на СВОМР

Целта на текущият мониторинг е осигуряване на постоянна, систематично събирана, навременна и достоверна за напредъка при изпълнението на дейностите по изпълнение на СВОМР, с оглед проследяване на ефективността и предприемане на корективни действия в случай на възникнали затруднения и забавяния. Прилагането на текущ мониторинг на изпълнението на СВОМР ще се организира от Изпълнителния директор и осъществява от експерта по прилагане на СВОМР и включва **текущо събиране на необходимата информация за проследяване изпълнението на изпълнението на СВОМР - изпълнение по мерки, напредък по индикатори, усвояване на бюджет, напредък по проектите, брой и тип бенефициенти, географско разпределение на подкрепата.** При установяване на отклонения/ идентифициране на потенциални рискове Екипът на МИГ докладва пред компетентните органи на МИГ, в съответствие с приетата уредба за контрол. Резултатите от текущия мониторинг ще се използват за изготвянето на годишен доклад за изпълнението на СВОМР и за предвидените външни оценки.

Текуща годишна оценка на изпълнението на СВОМР

Текущата оценка ще изследва напредъка по стратегическите и специфичните цели, степента на изпълнение на индикаторите, реализираните проекти и програми, идентифицирани забавяния и затруднения, идентифициране на рискове за изпълнението и др. В резултат от оценката ще бъдат изготвени препоръки за подобрене и необходима корекция в действията. Целта на оценката е да осигури мониторинг и прозрачност на изпълнението, да идентифицира навременно пропуски и проблеми, да осигури информирано вземане на решения на компетентните органи и да повиши ефективността от изпълнението на стратегията. Изпълнението на тази оценка ще се възложи на външни експерти.

Външна междинна оценка (при необходимост)

Външна *междинна оценка* се провежда само ако необходима за промяна на Стратегията или при възникване на значителни проблеми в изпълнение на Стратегията, затова нейните конкретни цели и методи се определят преди началото на провеждане. Всяка междинна оценка трябва да оцени напредъка в изпълнението на мерките на основата на изходните индикатори и индикаторите за резултат, да направи изводи и препоръки за подобряване на изпълнението. Решение за провеждане на *външна междинна оценка* взема УС на МИГ-Мъглиж-Николаево-Гурково. Изпълнението на тази оценка ще се възложи на външни експерти.

Външна последваща (ex-post) оценка

За оценка на цялостното изпълнение на стратегията в края на нейното прилагане ще се извърши *външна последваща (ex-post) оценка*. Тя оценява използването на ресурсите, ефикасността и ефективността на изпълнението, въздействието и устойчивостта на основата на съпоставяне на постигнатото с предварително определените цели. На база на оценката се извеждат факторите, определящи успеха/неуспеха на прилагането на стратегията за ВОМР и



поуките за планиране и изпълнение на други подобни програми за развитие на територията. Оценката се извършва в годината на приключване на прилагането на стратегията за ВОМР. Изпълнението на тази оценка ще се възложи на външни експерти.

Целта и е да осигури независима, обективна и професионална оценка **на ефективността, ефикасността и въздействието от прилагането на СВОМР**. Тя включва анализ на всички основни параметри на стратегията – цели, приоритети, индикатори за резултати - постигането на целите, приоритетите, индикаторите за резултати, установяване на отклонения/рискове/ проблеми при изпълнението на СВОМР и дейността на МИГ. За оценката се използват:

- количествен и качествен анализ на данните от текущия мониторинг и публично достъпната информация за изпълнение на проектите по мерките от СВОМР
- оценка по предварително дефинирани критерии (ефективност, резултатност, устойчивост, въздействие)
- качествени методи за събиране на информация от бенефициенти/ заинтересовани страни/ екип на МИГ.
- сравнение на резултатите с целевите стойности на индикаторите.
- оценка на добавената стойност от прилагането на СВОМР.

Оценката установява отклонения/ рискове/ проблеми при изпълнението на СВОМР и дейността на МИГ и дава изводи и препоръки относно изпълнението на СВОМР и дейността на МИГ, в т.ч. за постигнати резултати спрямо целите, за слабостите, трудностите и отклоненията, рисковете и проблемите, за нуждата от вземане на решения за актуализация на стратегията или преразпределение на ресурсите по мерките.

Процедури за Годишните доклади за отчитане изпълнението на стратегията за ВОМР.

Всяка година МИГ изготвя доклад за отчитане изпълнението на СВОМР въз основа на осъществената дейност и събраната информацията за напредъка при изпълнение на текущия мониторинг. Докладът се разработва от експерти на МИГ и се предоставя на УС. Годишните доклади се одобряват от Общото събрание на МИГ. Докладът за отчитане изпълнението на СВОМР се представя пред УО на СПРЗСР, в определените от УО срокове. МИГ ще спазва изискванията на ПМС № 494/2024 г. и указанията за отчитане изпълнението на СВОМР.

Процедура за промяна на стратегията за ВОМР

МИГ ще спазва нормативните изисквания на УО на СПРЗСР и , ПМС № 494/2024 г. в случай на необходимост от изменения на Стратегията за ВОМР. При всички случаи, изменение на СВОМР е допустимо само при определените от УО случаи и ще бъде предложено от процедури, произтичащи от реда за приемане на настоящата СВОМР, в т.ч. публикуване на актуализиран вариант на СВОМР за обществено обсъждане на официалната страница на МИГ и последващо положително решение на върховния колективен орган на МИГ за измененията в СВОМР.

8. Описание на прилагането на хоризонталните принципи на ЕС съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060 при изпълнението на стратегията:



Хоризонталните принципи, посочени в чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060, създават солидна рамка за защита на правата, равенството и устойчивостта. В процеса на прилагане на СВОМР, МИГ ще осигури прилагането на четирите хоризонтални принципа на ЕС, което гарантира, че подходът при изпълнението е устойчив и ще се прилага в съответствие с европейските ценности. При изпълнението на СВОМР, МИГ ще гарантира спазването на следните четири хоризонтални принципа:

<p>1. Зачитане на основните права и Хартата на основните права на Европейския съюз</p>	<p>В процеса на изпълнение на СВОМР и прилагане на мерките ще бъдат разработени документи и прилагани процедури, които ще гарантират спазването принципите на Хартата на основните права на ЕС, като: Свобода на стопанската инициатива; Право на собственост; Равенство пред закона; Недискриминация; Културно, религиозно и езиково многообразие; Равенство между жените и мъжете, Интеграция на хората с увреждания; Опазване на околната среда. Спазването на принципите ще бъде съблюдувано при:</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Членството в Сдружението, достъпа до информация, участие в дейности, организирани от МИГ;✓ Разработване на документи и осъществяване действия, свързани с прилагане на процедурите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мерки от СВОМР, при: информиране относно възможностите за кандидатстване; прилагане на критериите за подбор; обществено обсъждане, публикуване на покани, разработване на документите за кандидатстване и изпълнение; извършване на подбор и оценка на проекти; подписване на договори за отпускане на БФП;✓ Разработване на документи и действия, произтичащи от изпълнението на проекти по мерки от СВОМР: проследяване на изпълнението; извършване на проверки на място; изготвяне на инструкции/насоки и др.;✓ Извършване на промени в СВОМР и др.✓ Възлагане на изпълнението и изпълнение на дейности, свързани с изпълнявани от МИГ проекти/административни договори. <p><i>Възможно е при извършването на конкретно действие или подготовка на документи да бъде целесъобразно да се гарантират и други права, произтичащи от Хартата, които не са упоменати.</i></p>
---	--



<p>2. Равенство между половете и интегриране на принципа на равенство между половете</p>	<p>Насърчаване на равенството между мъжете и жените, интегрирането на принципа на равенство между половете и отчитането на социалните аспекти на пола.</p> <p>Спазването на принципа за равенство между половете е ключов елемент за създаване на справедливо и приобщаващо общество, повишаване на ефективността и устойчивостта на прилагането на СВОМР. Някои от основни стъпки за прилагане на този принцип са:</p> <ul style="list-style-type: none">✓ При обявяване на процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, от кандидатите и бенефициентите, ще се изисква спазване на принципа равенството между мъжете и жените, интегриране на принципа на равенство между половете и отчитането на социалните аспекти на пола✓ При изпълнение на дейности свързани с управление, мониторинг, оценка, популяризиране на СВОМР и сътрудничество, ще бъде гарантирано равенството, приобщаване и недискриминацията по полов признак, както и предвидени мерки за противодействие на всякакъв вид дискриминация;✓ Отчитайки проблемите на заетостта сред жените и младите хора, и тяхното недостатъчно включване в социално икономическия живот, СВОМР насърчава предприемаческата активност жените и младите хора чрез специално предвидени критерии за подбор, за да даде възможност за придобиване на равни права в заетостта и професионалната дейност и постигане на финансова независимост, което да предотврати изоставането им, както и насърчаване на младите хора да останат и да се върнат на територията.
<p>3. Недискриминация и достъпност за хората с увреждания</p>	<p>Предотвратяване на всякаква дискриминация, основана на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, по време на подготовката, изпълнението, мониторинга, докладването и оценката на СВОМР, по-специално достъпността за хората с увреждания.</p> <p>Прилагането на ясни политики, които забраняват дискриминация на основата на пол, расов или етнически произход, религия, увреждане, възраст или сексуална ориентация, са предпоставка успешното функциониране на МИГ и прилагане СВОМР. Прилагането на тези политики са ключов фактор за успех и ще гарантира:</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Създаване на безопасна и приобщаваща среда - гарантиране на равни възможности за включване в процеса, без риск от дискриминация, за всички кандидати и бенефициенти;✓ Повишаване на доверието - чрез прозрачни и справедливи процеси МИГ ще привлече подкрепата и участието на всички групи от местната общност;



	<ul style="list-style-type: none">✓ Осигуряване на устойчивост на стратегията: интегрирането на принципите на равенство и недискриминация ще гарантира, ефективност, дългосрочност и устойчивост;✓ Подпомагане на социалното сближаване: Намалване на напрежението между различните групи, чрез насърчаване на разбирателство и солидарност. <p>В процеса на прилагане на СВОМР, ще бъдат осигурени равни възможности за активно участие в процесите, предотвратяване на всякаква форма на дискриминация, като:</p> <ul style="list-style-type: none">✓ в процеса на изпълнение, мониторинг, докладване и оценка на СВОМР ще се спазват принципите предотвратяване на всякаква дискриминация, основана на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация;✓ осигуряването на достъпност за хората с увреждания е важен аспект, който гарантира равнопоставеност в процеса на изпълнение. <p>Гарантирането на достъпна среда за хора с увреждания, при изпълнението на инфраструктурни проекти, е осигурено с прилагане на законодателството в областта на строителството, като МИГ насърчава осигуряването на мерки за достъпност, над минимално изискуемите по закон. МИГ гарантира и достъпна среда за хората с увреждания – офисът на МИГ е на нивото на прилежащия терен, с осигурен безпрепятствения достъп за хора с увреждания.</p>
<p><i>4. Насърчаване на устойчивото развитие и принципът за ненанасяне на значителни вреди и опазване на околната среда</i></p>	<p>Устойчивото развитие е основен принцип за изграждане на бъдеще, което съчетава икономически растеж, социална справедливост и опазване на природните ресурси. Концепцията за ненанасяне на значителни вреди играе ключова роля, като гарантира, че действията в областта на развитието не водят до отрицателни последици за околната среда или други области.</p> <p>Основни аспекти на тези принципи:</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Опазване на околната среда: действия като намаляване на замърсяването, опазване на биоразнообразието и устойчива употреба на природни ресурси.✓ Екологична оценка: Преценка за потенциалното въздействие на даден проект или инициатива върху околната среда преди тяхното реализиране.✓ Кръгова икономика: Насърчаване на рециклирането, повторното използване и намаляване на отпадъците.✓ Социална отговорност: Подпомагане на равнопоставен достъп до ресурси, образование и здравеопазване, докато се опазват екосистемите. При прилагане на Стратегията и финансираните проекти, следва да допринася за екологичния преход и осигурява съответствие с екологични цели съгласно принципа за ненанасяне на



значителни вреди: 1. Съкчаване на изменението на климата; 2. Адаптация към изменението на климата; 3. Устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси; 4. Преход към кръгова икономика, предотвратяване на образуването на отпадъци и тяхното рециклиране; 5. Предотвратяване и контрол на замърсяването; 6. Защита и възстановяване на биоразнообразието и екосистемите.

- ✓ Всички инвестиционни проекти по стратегията ще бъдат съгласувани съгласно приложимото екологично законодателство.

Стратегията подлежи на съгласуване с РИОСВ относно спазването на Закона за опазване на околната среда и нормативните актове в сферата на биологичното разнообразие и защитените зони. В процедурите за подбор ще бъде заложено изискването за недопустимост на проекти и дейности по стратегията, които оказват отрицателно въздействие върху околната среда.

Спазването на принципа по отношение на околната среда ще бъде отчитан и при вземане на решение за подкрепа на конкретните бенефициенти, като се гарантира, че проектите ще бъдат подпомогнати при условие, че нямат значително отрицателно въздействие върху околната среда, както и че допринасят за засилване на социалната, икономическа и екологична устойчивост на територията.